

Prognoza oddziaływania na środowisko
Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy
Lubasz na lata 2026 – 2035

OPRACOWANIE:

Eko Novum Pracownia Ochrony Środowiska Natalia Golec
ul. Piękna 25d/15
50-506 Wrocław

mgr inż. Natalia Golec

NATALIA
GOLEC
17.07.2026 14:44:03 GMT+0200
Dokument podpisany elektronicznie
podpisem zaufanym

.....
Wrocław, 17.07.2026 r.

Spis treści

1	WSTĘP. PODSTAWA PRAWNA.....	5
2	INFORMACJE O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH PROGRAMU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	7
2.1	Przedmiot opracowania.....	7
2.2	Cele Programu	8
2.3	Powiązania z innymi dokumentami	11
2.3.1	Dokumenty na szczeblu regionalnym	11
2.3.2	Dokumenty na szczeblu lokalnym	17
3	METODOLOGIA OPRACOWANIA	23
4	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PROWADZENIA	24
5	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	27
6	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	27
6.1	Położenie geograficzne i administracyjne	28
6.2	Ukształtowanie terenu, budowa geologiczna i zasoby kopalin	29
6.2.1	Ukształtowanie terenu	29
6.2.2	Gleby	30
6.2.3	Budowa geologiczna	32
6.2.4	Zasoby kopalin	33
6.3	Wody powierzchniowe i gruntowe	33
6.3.1	Wody powierzchniowe	34
6.3.2	Wody podziemne	37
6.3.3	Ujęcia wody	40
6.3.4	Zbiorniki wód podziemnych	41
6.4	Klimat i jakość powietrza	42
6.4.1	Klimat	42
6.4.2	Jakość powietrza	44
6.5	Klimat akustyczny	46
6.6	Dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne, kulturowe i archeologiczne	49
6.6.1	Rejestr zabytków	49
6.6.2	Gminna Ewidencja Zabytków (GEZ)	50
6.7	Krajobraz	51
6.8	Pola elektromagnetyczne	54
6.9	Formy ochrony przyrody	55
6.9.1	Obszary chronionego krajobrazu	56
6.9.2	Obszary Natura 2000	57
6.9.3	Pomniki Przyrody	58
6.9.4	Korytarze ekologiczne	62

6.9.5	Fauna i flora	63
6.9.6	Fauna	63
6.9.7	Flora	64
6.10	Zidentyfikowane problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu.....	65
6.11	Zagrożenia wynikające z braku realizacji projektowanego dokumentu	68
7	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE.....	70
7.1	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym	70
7.2	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym	71
8	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, W TYM BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE.....	74
8.1	Oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru i pozostałe obszary chronione na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	75
8.2	Oddziaływanie na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną	77
8.3	Oddziaływanie na ludzi	80
8.4	Oddziaływanie na klimat i powietrze	82
8.5	Oddziaływanie na klimat akustyczny	85
8.6	Oddziaływanie na krajobraz, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne	87
8.7	Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	88
8.8	Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	89
8.9	Wpływ na emisję pól elektromagnetycznych	91
8.10	Wzajemne oddziaływanie między poszczególnymi elementami środowiska i oddziaływanie skumulowane	91
9	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	93
10	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM WYBORU I OPISEM METOD ICH OCENY LUB WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH	97
11	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	98
12	WYKAZ MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH.....	100
12.1	Publikacje i akty prawne	100
12.2	Źródła internetowe.....	102

1 WSTĘP. PODSTAWA PRAWNA.

Niniejszy dokument stanowi Prognozę oddziaływania na środowisko opracowaną dla Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026 – 2035, nazywanego dalej GPR lub Programem.

Podstawa prawną opracowania prognozy oddziaływania na środowisko jest Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 670) zwana dalej ustawą OOŚ. Art. 46 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 47 ust. 1 tej ustawy wskazuje projekty wymagające przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, a należą do nich m.in. „polityki, strategie, plany i programy (...) wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”.

Niniejszą Prognozę sporządzono z uwzględnieniem wymagań dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w pismach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu znak: WPP-I.410.61.2026.MC.2 z dnia 17 kwietnia 2026 r. oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego znak: DN-NS.9011.1159.2026 z dnia 15 czerwca 2026 r.

Prognoza pełni rolę dokumentu bazowego w procesie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ). Celem Prognozy jest nie tylko spełnienie wymogu prawnego, lecz także przeprowadzenie merytorycznej analizy zagadnień, takich jak:

- 1) analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- 2) analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
- 3) ocena i analiza istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów chronionych, z uwzględnieniem oddziaływania na zdrowie i życie ludzi;
- 4) analiza i ocena przewidywanego znaczącego oddziaływania na zdrowie i życie ludzi (w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne);
- 5) rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań na zdrowie ludzi;
- 6) rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w dokumencie ze wskazaniem i uzasadnieniem ich wyboru;
- 7) informacje, jakie ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko będzie wyznaczał dokument.

Zgodnie z zapisami dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, nadrzędnym celem procedury oceny strategicznej (której podstawę stanowi niniejsza Prognoza) jest:

- zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska
- przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania zrównoważonego rozwoju.

Krajowe i unijne ramy prawne wymagają, aby zawartość Prognozy opierała się na racjonalnych przesłankach i pozostawała adekwatna do skali ocenianego problemu. W związku z powyższym, kształtując ramy tego dokumentu, kierowano się:

- współczesnymi standardami oceny i aktualnym stanem wiedzy,
- specyfiką oraz poziomem szczegółowości analizowanego planu,
- pozycją dokumentu w hierarchii aktów planistycznych,
- zasadnością pozostawienia kwestii wysoce szczegółowych do oceny na niższych, operacyjnych szczeblach decyzyjnych.

W świetle art. 8 dyrektywy 2001/42/WE, ustalenia zawarte w Prognozie powinny być bezpośrednio zintegrowane z procesem tworzenia Gminnego Planu Rewitalizacji oraz odzwierciedlone w dokumencie podsumowującym całą procedurę OOŚ. Wymóg ten bezpośrednio determinuje zawartość merytoryczną opracowania: Prognoza weryfikuje wyłącznie te uwarunkowania, które wykazują bezpośredni związek z ustaleniami GPR oraz analizuje wyłącznie skutki środowiskowe planowanych interwencji, które charakteryzują się znaczącą skalą oddziaływania.

Podstawą prawną opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026 -2035 jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 670). Z artykułów 46 i 47 wynika, iż plany przygotowywane przez administrację publiczną, obejmujące dziedziny, takie jak energetyka czy transport, podlegają obowiązkowej ocenie środowiskowej, o ile wyznaczają ramy dla późniejszych inwestycji.

Przepisy Ustawy OOŚ transponują do polskiego porządku prawnego postanowienia następujących dyrektyw Unii Europejskiej:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko;

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiającej ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej);
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WR z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE;
- Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko;
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory;
- Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne

2 INFORMACJE O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH PROGRAMU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1 PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026 -2035 został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278). Dokument ten stanowi narzędzie umożliwiające prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na obszarze wyznaczonym uchwałą nr XVI/122/2025 w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Lubasz. Oprócz tego pełni funkcje strategii IIT (innego instrumentu terytorialnego), wdrażanej perspektywie finansowej ze środków polityki spójności.

Niniejszy Program stanowi narzędzie, które wyprowadzi obszar zdegradowany ze stanu kryzysowego, a także będzie przeciwdziałać pogłębianiu negatywnych zjawisk zdiagnozowanych w tym obszarze.

2.2 CELE PROGRAMU

W celu rewitalizacji wybranych terenów Program zakłada realizację 4 podstawowych projektów zintegrowanych, czyli tych, które w zasadniczy sposób przyczynią się do odwrócenia negatywnych trendów w obszarze, a także 2 przedsięwzięć uzupełniających, które mają charakter infrastrukturalny, a ich realizacja przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Wspomniane powyżej projekty zintegrowane dotyczą działań takich jak:

- PZ nr 1: kompleksowa rewitalizacja terenów zlokalizowanych w sąsiedztwie jeziora Lubasz
- PZ nr 2: kompleksowa rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego
- PZ nr 3: renowacja Kościoła Narodzenia NMP w Lubasz
- PZ nr 4: zagospodarowanie nieużytkowanej przestrzeni parku przy ul. Przysań

Główne założenia związane z poszczególnymi projektami zintegrowanymi zamieszczono w Tabeli 1.

Tabela 1 Cele i kierunki działań planowane w gminie Lubasz w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2026-2035 [źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026 – 2035]

PROJEKT ZINTEGROWANY	CEL	KIERUNEK
PZ nr 1	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu	Kierunek 1.1. Wzmacnianie poziomu integracji społeczności lokalnej Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej Kierunek 1.3. Budowa i wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej Kierunek 1.4. Wzrost aktywności i zaangażowania społecznego Kierunek 1.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
	CEL 2: Czyste środowisko, zdrowa przestrzeń, zielona energia	Kierunek 2.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Kierunek 2.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i obiektów publicznych Kierunek 2.3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii Kierunek 2.4. Rewaloryzacja terenów zieleni Kierunek 2.5. Rozwój bezemisyjnych form transportu indywidualnego

PROJEKT ZINTEGROWANY	CEL	KIERUNEK
	CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji	Kierunek 3.1. Wzrost estetyki i funkcjonalności przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców Kierunek 3.6. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji
PZ nr 2	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu	Kierunek 1.1. Wzmacnianie poziomu integracji społeczności lokalnej Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej Kierunek 1.3. Budowa i wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej Kierunek 1.4. Wzrost aktywności i zaangażowania społecznego Kierunek 1.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
	CEL 2: Czyste środowisko, zdrowa przestrzeń, zielona energia	Kierunek 2.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i obiektów publicznych Kierunek 2.4. Rewaloryzacja terenów zieleni Kierunek 2.5. Rozwój bezemisyjnych form transportu indywidualnego
	CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji	Kierunek 3.1. Wzrost estetyki i funkcjonalności przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców Kierunek 3.5. Renowacja obiektów zabytkowych Kierunek 3.6. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji
PZ nr 3	CEL 1: Rozwój społeczny przez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu	Kierunek 1.4. Wzrost aktywności i zaangażowania społecznego

PROJEKT ZINTEGROWANY	CEL	KIERUNEK
	CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji	Kierunek 3.1. Wzrost estetyki i funkcjonalności przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców Kierunek 3.5. Renowacja obiektów zabytkowych Kierunek 3.6. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji
PZ nr 4	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę, przeciwdziałanie wykluczeniu	Kierunek 1.1. Wzmacnianie poziomu integracji społeczności lokalnej Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej Kierunek 1.4. Wzrost aktywności i zaangażowania społecznego Kierunek 1.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
	CEL 2: Czyste środowisko, zdrowa przestrzeń, zielona energia	Kierunek 2.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Kierunek 2.4. Rewaloryzacja terenów zieleni Kierunek 2.5. Rozwój bezemisyjnych form transportu indywidualnego
	CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji	Kierunek 3.1. Wzrost estetyki i funkcjonalności przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców Kierunek 3.6. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji

2.3 POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.3.1 Dokumenty na szczeblu regionalnym

Gminny Program Rewitalizacji gminy Lubasz na lata 2026 - 2035 ma przede wszystkim wymiar lokalny. Dokument odpowiada za problemy obecne na całym obszarze rewitalizacji, a jego głównym celem jest rozwój gminy Lubasz, jednak dokumenty na szczeblu lokalnym są podporządkowane pod dokumenty o większej skali. Program musi być zgodny z Przestrzennym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego i jego założeniami. W Tabeli 2 przedstawiono opis sposobu realizacji poszczególnych regionalnych dokumentów strategicznych poprzez planowane działania naprawcze na terenie gminy.

Tabela 2 Sposób realizacji podstawowych celów PZPWW przez GPR [źródło: GPR dla gminy Lubasz na lata 2026-2035]

Dokumenty na poziomie regionalnym
Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku
W dokumencie nakreślono wizję regionu: <i>„Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa.”</i> Sformułowana została również misja, charakteryzująca elementarne wartości jakie przyświecają Samorządowi Województwa: <i>„Samorząd Województwa umacnia krajową i europejską pozycję Wielkopolski, rozwija jej potencjał społeczny i gospodarczy, podnosi poziom życia mieszkańców oraz dba o środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe regionu dla dobra jego obecnych i przyszłych pokoleń w myśl zasady zrównoważonego rozwoju.”</i> Celem zapewnienia efektywności procesów rozwojowych przyjęto również model rozwoju: <i>„Rozwój Wielkopolski przebiega według modelu funkcjonalnego, zakładającego zrównoważony terytorialnie rozwój regionu, wzajemnie korzystne relacje zarówno w przestrzeni, jak i w układzie sfer gospodarczych i społecznych, a także powiązania międzyinstytucjonalne i partnerskie współdziałanie.”</i> Wśród zaplanowanych pakietów działań w ramach 4. celu strategicznego Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem, sformułowano cel operacyjny 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju, z którym Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubasz na lata 2026-2035 wykazuje spójność w zakresie zaplanowanego pakietu działań Rewitalizacja obszarów zdegradowanych. Jak wskazano w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030+ wsparcie przez rewitalizację oznacza wsparcie w rozwiązywaniu problemów zdiagnozowanych na zdegradowanym obszarze, bez względu czy znajduje się on w dużym czy małym mieście, w gminie miejskiej czy wiejskiej. Rewitalizacja jest procesem i jednocześnie wieloaspektowym instrumentem wyprowadzania ze stanu kryzysowego. W Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono m.in. cel strategiczny 2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu, którego istotnym elementem jest wzmacnianie kapitału społecznego na obszarze regionu. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubasz na lata 2026-2035, ze względu na swoją charakterystykę oraz istotę

działań rewitalizacyjnych, również kładzie istotny nacisk na wzmacnianie elementów kapitału społecznego, takich jak jakość i ilość relacji międzyludzkich oraz tworzeniu warunków do ich rozwoju. Tym samym GPR pozostaje w spójności ze wskazanym celem strategicznym, w tym przede wszystkim poprzez realizację kierunku 1.3. Budowa i wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej.

Podstawowe regulacje:	GPR realizuje wyszczególnione cele w przedsięwzięciach:	Realizowane cele i kierunki rewitalizacji:
<u>Cel 1. WZROST GOSPODARCZY WIELKOPOLSKI BAZUJĄCY NA WIEDZY SWOICH MIESZKAŃCÓW</u> 1.1 Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2 Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3 Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy * objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026 - 2035.	PZ nr 3	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu Kierunek 1.4. Wzrost aktywności i zaangażowania mieszkańców CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców
<u>Cel 2. ROZWÓJ SPOŁECZNY WIELKOPOLSKI OPARTY NA ZASOBACH MATERIALNYCH I NIEMATERIALNYCH REGIONU</u> 2.1 Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2 Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom 2.3 Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	PZ nr 1 PZ nr 2 PZ nr 3 PZ nr 4	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu Kierunek 1.1. Wzmacnianie poziomu integracji społeczności lokalnej Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej Kierunek 1.3. Budowa i wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej Kierunek 1.4. Wzrost aktywności i zaangażowania społecznego Kierunek 1.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji

		Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców
<u>Cel 3. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY Z POSZANOWANIEM ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WIELKOPOLSKI</u> 3.1 Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa 3.2 Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.3 Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	PZ nr 1 PZ nr 2 PZ nr 3 PZ nr 4	CEL 2: Czyste środowisko, zdrowa przestrzeń, zielona energia Kierunek 2.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Kierunek 2.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i obiektów publicznych Kierunek 2.3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii Kierunek 2.4. Rewaloryzacja terenów zieleni Kierunek 2.5. Rozwój bezemisyjnych form transportu indywidualnego CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego przestrzeni i obiektów publicznych

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego stanowi dokument określający podstawowe cele i ramy kształtowania polityki przestrzennej na obszarze regionu Wielkopolski. Wraz ze strategią rozwoju województwa tworzą podstawę kształtowania polityki rozwoju województwa.

W dokumencie nakreślono wizję rozwoju województwa wielkopolskiego w sposób następujący:

„Wielkopolska 2020 roku – w wyniku stopniowego osiągnięcia celów strategii ma być regionem inteligentnym, innowacyjnym i spójnym, gdzie:

- efektywnie wykorzystywany jest potencjał wewnętrzny,
- podmioty rozwoju ściśle współpracują, co skutkować powinno wartością dodaną,
- istnieje klimat dla innowacji we wszystkich sferach funkcjonowania regionu,
- konkurencyjność budowana jest na wzajemnie korzystnych powiązaniach funkcjonalnych między ośrodkami wzrostu a ich otoczeniem, co generuje korzystne procesy dyfuzyjne i absorpcyjne,
- priorytetem i fundamentem rozwoju jest edukacja oraz budowa na jej podstawie kreatywnych kapitałów, intelektualnego i innowacyjnego,
- jednym z głównych priorytetów jest zielony aspekt rozwoju,
- mieszkańcy wykazują wysoką aktywność zawodową, gospodarczą i społeczną,
- gospodarka i życie społeczne są otwarte na świat, co wzmacnia ich konkurencyjność,
- wszystkie aspekty rozwoju uwzględniają zasada włączenia społecznego,
- każdy mieszkaniec ma dostęp do podstawowych standardów usług społecznych,

- *przestrzeń województwa pozbawiona jest barier dla mobilności mieszkańców,*
- *sytuacja demograficzna sprzyja zastępowalności pokoleniowej,*
- *polityka kieruje się większą otwartością na nowe i nowych,*
- *istotny wpływ na rozwój regionu wywiera sprawowanie w stylu koncyliacyjnym zdecydowane przywództwo regionalne.”*

W ramach realizacji Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ sformułowano także osiem podstawowych celów polityki przestrzennej, w ujęciu średniookresowym. Cele te przedstawione zostały w kolumnie „Podstawowe regulacje”.

Dodatkowo, Gmina Lubasz została w PZPWW zaliczona do następujących obszarów funkcjonalnych:

- Wiejski Obszar Funkcjonalny,
- Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny.

Podstawowe regulacje:	GPR realizuje wyszczególnione cele w przedsięwzięciach:	Realizowane cele i kierunki rewitalizacji:
Kształtowanie spójnej polityki przestrzeni osadniczej	PZ nr 1 PZ nr 2 PZ nr 3 PZ nr 4 PU nr 1 PU nr 2	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej CEL 2: Czyste środowisko, zdrowa przestrzeń, zielona energia Kierunek 2.3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii Kierunek 2.4. Rewaloryzacja terenów zieleni Kierunek 2.5. Rozwój bezemisyjnych form transportu indywidualnego CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.1. Wzrost estetyki i funkcjonalności przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców Kierunek 3.5. Renowacja obiektów zabytkowych
Ochrona walorów przyrodniczych	PZ nr 1 PZ nr 2 PZ nr 4 PU nr 2	CEL 2: Czyste środowisko, zdrowa przestrzeń, zielona energia Kierunek 2.4. Rewaloryzacja terenów zieleni CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców

Kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego	PZ nr 1 PZ nr 2 PZ nr 4	CEL 2: Czyste środowisko, zdrowa przestrzeń, zielona energia Kierunek 2.4. Rewaloryzacja terenów zieleni CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców
Ochrona potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji	PZ nr 1 PZ nr 2 PZ nr 3 PZ nr 4 PU nr 1 PU nr 2	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców Kierunek 3.5. Renowacja obiektów zabytkowych
Rozwój efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej	PZ nr 1	CEL 2: Czyste środowisko, zdrowa przestrzeń, zielona energia Kierunek 2.3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie zagrożeniom	PZ nr 1 PZ nr 2	CEL 2: Czyste środowisko, zdrowa przestrzeń, zielona energia Kierunek 2.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i obiektów publicznych Kierunek 2.3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
Wiejski Obszar Funkcyjny		
Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi	PZ nr 1 PZ nr 2 PZ nr 3 PZ nr 4 PU nr 1 PU nr 2	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców
Ochrona dziedzictwa kulturowego	PZ nr 2 PZ nr 3	CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.5. Renowacja obiektów zabytkowych
Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego	PZ nr 1 PZ nr 2 PZ nr 4	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców

Poprawa dostępności komunikacyjnej	PZ nr 1 PZ nr 4 PU nr 1	CEL 2: Czyste środowisko, zdrowa przestrzeń, zielona energia Kierunek 2.5. Rozwój bezemisyjnych form transportu indywidualnego CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.1. Wzrost estetyki i funkcjonalności przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców
Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny		
Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych	PZ nr 1 PZ nr 4	CEL 2: Czyste środowisko, zdrowa przestrzeń, zielona energia Kierunek 2.4. Rewaloryzacja terenów zieleni CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców
Stymulowanie rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem koncepcji „zielonego wzrostu”	PZ nr 1 PZ nr 2 PZ nr 3 PZ nr 4	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.5. Renowacja obiektów zabytkowych
Pozostałe obszary interwencji		
Wśród pozostałych obszarów interwencji uwzględnionych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego Gmina Lubasz została zaliczona do: • wiejskich obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych, • obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej, • obszarów cennych przyrodniczo, • obszarów ochrony krajobrazów kulturowych, • obszarów ochrony i kształtowania zasobów wodnych, • obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich, • obszar o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe. W zakresie powyższych obszarów interwencji podkreślić należy, że nie planuje się działań rewitalizacyjnych na terenach użytkowanych rolniczo, ani w ich bezpośrednim sąsiedztwie, w związku z czym nie będą na nie oddziaływały. Działania te będą natomiast służyły zwiększeniu dostępności, atrakcyjności i funkcjonalności terenów cennych przyrodniczo. Dodatkowo, realizacja założonych przedsięwzięć skutkować będzie ochroną krajobrazu kulturowego, m.in. w zakresie ochrony dóbr kultury, pielęgnowania tożsamości lokalnej oraz ochrony zabytków. Planowane działania skutkować będą także ożywieniem społeczno-gospodarczym obszaru rewitalizacji, co z kolei stanowić będzie impuls rozwojowy dla całej Gminy Lubasz.		

2.3.2 Dokumenty na szczeblu lokalnym

Analizę dokumentów na szczeblu lokalnym przedstawiono w Tabeli 3.

Tabela 3 Sposoby realizacji celów zawartych w dokumentach na szczeblu lokalnym przez GPR [źródło: GPR dla gminy Lubasz na lata 2026-2035]

Strategia Rozwoju Gminy Lubasz na lata 2015-2025		
Powyższy dokument stanowi podstawowym instrument długofalowego kształtowania i zarządzania polityką rozwoju Gminy Lubasz. Określa strategiczne kierunki rozwoju na latach 2015-2025, a także pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działań władz lokalnych, w oderwaniu od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Strategia ta umożliwia efektywne gospodarowanie zasobami własnymi Gminy Lubasz, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne czy finansowe. Wizja rozwoju Gminy Lubasz we wskazanym dokumencie brzmi następująco: <i>„Gmina Lubasz miejscem przyjaznym mieszkańcom, przedsiębiorcom i turystom, sprzyjającym rozwojowi osobistemu i aktywności oraz wykorzystująca naturalne walory przyrodnicze i potencjał mieszkańców.”</i> Dokument określa również misję rozwoju Gminy Lubasz: <i>„Misją Gminy Lubasz jest wspieranie rozwoju społecznego i gospodarczego mieszkańców poprzez mechanizmy zrównoważonego rozwoju oraz szerokiej partycypacji społecznej, sprzyjające zachowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.”</i> Chociaż okres obowiązywania powyższego dokumentu dobiega końca, jego założenia nadal stanowią istotny punkt odniesienia dla działań planowanych w ramach rewitalizacji. Jednocześnie w gminie trwają prace nad nową strategią rozwoju, której zapisy są w trakcie opracowywania. W związku z tym na obecnym etapie nie jest możliwe odniesienie Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026-2035 do nowej strategii. Mając jednak na uwadze, że zarówno Program, jak i nowa strategia będą ukierunkowane na zrównoważony rozwój lokalny oraz poprawę jakości życia mieszkańców, można założyć ich wzajemną spójność. Oba dokumenty dotyczą bowiem działań strategicznych gminy, których celem jest dobro mieszkańców.		
Podstawowe regulacje:	GPR wyszczególnione realizuje cele w przedsięwzięciach:	Realizowane cele i kierunki rewitalizacji:
<u>Cel strategiczny 1. Rosnąca aktywność mieszkańców</u> <u>1.1. Wzrost kwalifikacji i umiejętności mieszkańców</u> <u>1.2. Wzmacnianie lokalnych liderów i animatorów</u> <u>1.3. Wykorzystanie aktywnych narzędzi wsparcia społecznego</u>	PZ nr 1 PZ nr 2 PZ nr 4	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu Kierunek 1.1. Wzmacnianie poziomu integracji społeczności lokalnej Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej

*objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026-2035.		Kierunek 1.3. Budowa i wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej Kierunek 1.4. Wzrost aktywności i zaangażowania społecznego Kierunek 1.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
<u>Cel strategiczny 2. Rozwój przedsiębiorczości i potencjału ekonomicznego</u> <u>2.1. Rozwój infrastruktury technicznej</u> <u>2.2. Rozwój inicjatywy gospodarczej oraz pozyskiwanie nowych inwestorów</u> <u>2.3. Rozwój infrastruktury społecznej</u>	PZ nr 1 PZ nr 2 PZ nr 3 PZ nr 4 PU nr 1	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej CEL 2: Czyste środowisko, zdrowa przestrzeń, zielona energia Kierunek 2.3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.2. Poprawa stanu technicznego przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.3. Zwiększenie dostępności architektonicznej przestrzeni i obiektów publicznych Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubasz		
Do czasu uchwalenia planu ogólnego, ale nie dłużej niż 30 czerwca 2026 r. dokumentem regulującym podstawowe kwestie związane z planowaniem przestrzennym na obszarze rewitalizacji, jak i całym terenie Gminy Lubasz, jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubasz, które przyjęte zostały na mocy uchwały nr VI/52/2024 Rady Gminy Lubasz z dnia 29 października 2024 roku.		

W dokumencie wyznaczone ramy dla rozwoju przestrzennego Gminy Lubasz, który koncentrować ma się przede wszystkim w okolicach obszarów zabudowanych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Zgodnie z treścią dokumentu, zabudowa mieszkaniowa rozwijać się ma przede wszystkim przez sukcesywną wymianę istniejącej zdegradowanej zabudowy, zagospodarowaniu wolnych działek budowlanych oraz na obszarach położonych w sąsiedztwie istniejącego zainwestowania.

Podstawowym celem rozwoju przestrzennego Gminy Lubasz wskazanym w Studium jest zapewnienie zrównoważonego, proekologicznego rozwoju wszystkich elementów składowych struktury przestrzennej Gminy. Jak wskazano w przytoczonym dokumencie, gospodarowanie i programy działań na rzecz rozwoju przestrzennego w wymiarze przyrodniczym, krajobrazowym, społecznym i infrastrukturalnym zorientowane będą na osiągnięcie celów prośrodowiskowych oraz obejmować będą prawidłowe gospodarowanie ziemią, energią, powietrzem, wodą, substancją budowlaną oraz obiegiem kapitału materialnego.

Zgodnie z treścią SUIKZP miejscowość Lubasz, której część stanowi obszar rewitalizacji, pełni funkcję głównego ośrodka lokalnego, w którym koncentruje się zabudowa mieszkaniowa, szczególnie wzdłuż ul. Chrobrego. Na obszarze rewitalizacji przeważają tereny o wiodącej funkcji mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej oraz różne formy terenów zieleni.

Działania przewidziane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubasz na lata 2026-2035 ukierunkowane są na podniesienie jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie istniejących potencjałów obszaru rewitalizacji. Program koncentruje się na poprawie funkcjonalności oraz adaptacji przestrzeni i obiektów publicznych, rozwijaniu infrastruktury społecznej, a także na uzupełnianiu brakujących funkcji w zakresie usług, kultury czy rekreacji. Przyjęte rozwiązania mają charakter integrujący i adaptacyjny, co oznacza, że nie prowadzą do zasadniczej transformacji struktury przestrzennej ani do zmiany dotychczasowych uwarunkowań urbanistycznych, lecz sprzyjają harmonijnemu rozwojowi zgodnemu z kierunkami wynikającymi ze Studium.

Realizacja Programu nie będzie skutkować ingerencją w istniejącą tkankę urbanistyczną w sposób naruszający ład przestrzenny, lecz przyczyni się do jej wzmocnienia poprzez podniesienie standardów użytkowych i estetycznych. Kluczowe znaczenie przypisuje się poprawie sytuacji społecznej na obszarze rewitalizacji, w tym przeciwdziałaniu zjawiskom marginalizacji i wykluczenia, aktywizacji mieszkańców oraz wzmocnieniu więzi lokalnych. Równocześnie przewiduje się rozwój funkcji usługowych i społecznych, które nie zmienią dominującego charakteru przestrzeni, lecz będą stanowiły jej dopełnienie i odpowiedź na współczesne potrzeby mieszkańców.

W rezultacie, Gminny Program Rewitalizacji na lata 2026-2035 należy postrzegać nie jako narzędzie gruntownej przebudowy obszaru, lecz jako instrument jego wzmocnienia, porządkowania i dostosowywania do potrzeb społecznych i gospodarczych, z zachowaniem spójności z dokumentami planistycznymi Gminy. Dzięki temu proces rewitalizacji nie prowadzi do zmiany uwarunkowań przestrzennych, lecz przyczynia się do podniesienia jakości funkcjonowania obszaru i wzrostu jego atrakcyjności w perspektywie długofalowego, zrównoważonego rozwoju.

Poniżej przedstawione zostały wytyczne dla głównych występujących na obszarze rewitalizacji kierunków zagospodarowania przestrzennego.

a) Tereny o wiodącej funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej:

- adaptacja istniejącego zagospodarowania z dopuszczeniem modernizacji, rozbudowy i przebudowy budynków, z uwzględnieniem potrzeby porządkowania istniejącej zabudowy, jej uzupełnieniem i dostosowaniem do nowych warunków;
 - nowa zabudowa musi stanowić uzupełnienie zabudowy istniejącej, z zachowaniem podobnego charakteru zabudowy;
 - gabaryty i forma architektoniczna obiektów nie może powodować dysharmonii otoczenia i negatywnego wpływu na krajobraz;
 - zakaz stosowania ogrodzeń z elementów prefabrykowanych;
 - zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (zgodnie z przepisami odrębnymi - Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko) w granicach i w bezpośrednim sąsiedztwie terenów mieszkaniowych;
 - dopuszczenie lokalizowania przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (zgodnie z przepisami odrębnymi - Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko z ograniczeniem oddziaływania do granic własności nieruchomości.
- b) Tereny o wiodącej funkcji usługowej:
- adaptacja istniejącego zagospodarowania z dopuszczeniem modernizacji, rozbudowy i przebudowy budynków, z uwzględnieniem potrzeby porządkowania istniejącej zabudowy, jej uzupełnieniem i dostosowaniem do nowych warunków;
 - nowa zabudowa musi stanowić uzupełnienie zabudowy istniejącej, z zachowaniem podobnego charakteru zabudowy;
 - gabaryty i forma architektoniczna obiektów nie może powodować dysharmonii otoczenia i negatywnego wpływu na krajobraz;
 - zakaz stosowania ogrodzeń z elementów prefabrykowanych;
 - zakaz prowadzenia działalności o oddziaływaniu wykraczającym poza granice nieruchomości;
 - maksymalnie zachowanie istniejącego drzewostanu;
 - nakaz dostosowania obiektów dla potrzeb osób niepełnosprawnych;
 - dopuszcza się lokalizację zabudowy związanej z produkcją rolniczą na podstawie przepisów odrębnych;
 - dopuszcza się lokalizację instalacji fotowoltaicznych na podstawie przepisów odrębnych.
- c) Tereny o wiodącej funkcji usług sportu, rekreacji, turystyki, zabudowy mieszkaniowej i letniskowej
- adaptacja istniejącego zagospodarowania z dopuszczeniem modernizacji, rozbudowy i przebudowy budynków, z uwzględnieniem potrzeby porządkowania istniejącej zabudowy, jej uzupełnieniem i dostosowaniem do nowych warunków;
 - gabaryty i forma architektoniczna obiektów nie może powodować dysharmonii otoczenia i negatywnego wpływu na krajobraz;
 - zakaz stosowania ogrodzeń z elementów prefabrykowanych;

- zachowanie istniejącego drzewostanu;
- nakaz dostosowania obiektów dla potrzeb osób niepełnosprawnych.
- d) Tereny rolnicze:
 - zachowanie istniejącego drzewostanu.
- e) Tereny leśne:
 - utrzymywanie i ochrona bioróżnorodności kompleksów leśnych.
- f) Tereny lasów wodochronnych:
 - utrzymywanie i ochrona bioróżnorodności kompleksów leśnych zgodnie z przepisami odrębnymi.
- g) Tereny zieleni:
 - zachowanie istniejącego drzewostanu;
 - dopuszczenie wyposażenia w infrastrukturę służącą rekreacji (ścieżki piesze, rowerowe, małą architekturę, plaże itp.).
- h) Tereny zieleni urządzonej:
 - zachowanie istniejącego drzewostanu;
- i) Tereny usług sportu i rekreacji i turystyki:
 - gabaryty i forma architektoniczna obiektów nie może powodować dysharmonii otoczenia i negatywnego wpływu na krajobraz;
 - zakaz stosowania ogrodzeń z elementów prefabrykowanych;
 - maksymalnie zachowanie istniejącego drzewostanu, ewentualnie z nasadzeniami zastępczymi.
- j) Wody:
 - należy szczególną ochroną objąć wody powierzchniowe śródlądowe;
 - dopuszczenie wyposażenia w infrastrukturę służącą do transportu i rekreacji (pomosty, plaże, kąpieliska, przystanie itp.).
- k) Tereny cmentarzy i kościołów:
 - dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń związanych z podstawową funkcją terenu,
 - należy zachować strefy ochronne wolne od zabudowy mieszkaniowej lub związanej z obrotem artykułami spożywczymi, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubasz na lata 2016-2025

Misja: Zapewnienie mieszkańcom Gminy Lubasz wysokiej jakości życia i usług publicznych w oparciu o działania służące włączeniu społecznemu, poprawę dostępu do usług społecznych oraz integrację społeczności Gminy jako całości.

Dokument ten jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Zawarto w nim 3 cele strategiczne mające za zadanie redukcję niekorzystnych zjawisk społecznych:

Podstawowe regulacje:	GPR realizuje wyszczególnione cele w przedsięwzięciach:	Realizowane cele i kierunki rewitalizacji:
-----------------------	---	---

<u>Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym</u> <u>1.1. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy</u> <u>1.2. Niwelowanie negatywnych skutków ubóstwa</u> <u>1.3. Przeciwdziałanie uzależnieniom</u> <u>1.4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie</u> *objaśnienie: podkreślone cele świadczą o ich realizacji przez Gminny Program Rewitalizacji na lata 2026 - 2035	PZ nr 2 PZ nr 3 PZ nr 4	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej Kierunek 1.4. Wzrost aktywności i zaangażowania społecznego Kierunek 1.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców
<u>Cel strategiczny 2. Poprawa dostępności usług społecznych dla mieszkańców gminy</u> <u>2.1. Wsparcie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży</u> <u>2.2. Wsparcie prawidłowego funkcjonowania rodziny</u> <u>2.3. Wsparcie i rozwój usług kierowanych do osób niepełnosprawnych</u> <u>2.4. Wsparcie i rozwój usług kierowanych do seniorów</u> <u>2.5. Doskonalenie kompetencji zawodowych kadr pomocy społecznej</u>	PZ nr 1 PZ nr 2 PZ nr 3 PZ nr 4	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej Kierunek 1.4. Wzrost aktywności i zaangażowania społecznego Kierunek 1.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców
<u>Cel strategiczny 3. Integracja społeczności lokalnej</u> <u>3.1. Budowa kapitału społecznego</u>	PZ nr 1 PZ nr 2 PZ nr 3 PZ nr 4 PU nr 1	CEL 1: Rozwój społeczny poprzez integrację, kulturę i przeciwdziałanie wykluczeniu

<u>3.2. Wsparcie samoorganizacji społeczności lokalnej</u> <u>3.3. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych</u>	PU nr 2	Kierunek 1.1. Wzmacnianie poziomu integracji społeczności lokalnej Kierunek 1.2. Rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej Kierunek 1.3. Budowa i wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej Kierunek 1.4. Wzrost aktywności i zaangażowania społecznego Kierunek 1.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu CEL 3: Zrównoważone kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji Kierunek 3.4. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji w oparciu o potrzeby mieszkańców Kierunek 3.5. Renowacja obiektów zabytkowych
--	----------------	---

3 METODOLOGIA OPRACOWANIA

Niniejsza Prognoza oddziaływania na środowisko dla Gminnego Programu Rewitalizacji gminy Lubasz na lata 2026-2035, została sporządzona w oparciu o obowiązujące regulacje prawne, w szczególności przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Jej ostateczny zakres i stopień szczegółowości zostały bezpośrednio zdeterminowane wytycznymi i stanowiskami właściwych organów opiniujących.

Dane i wnioski przedstawione w opracowaniu opierają się na aktualnym stanie wiedzy naukowej oraz sprawdzonych metodykach badawczych. Skala i dokładność przeprowadzonych analiz są w pełni adekwatne do charakteru i struktury projektowanego Programu. Ponadto, w myśl art. 52 ust. 2 powołanej ustawy, w procesie oceny posłankowano się ustaleniami z innych prognoz środowiskowych opracowanych dla powiązanych aktów planistycznych i strategicznych obowiązujących na tym terenie.

W toku prac nad niniejszym dokumentem wykorzystano różnorodne narzędzia badawcze, w tym przede wszystkim metody opisowe, analityczno-porównawcze oraz techniki prognozowania kierunków ewolucji poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego w kontekście planowanych interwencji.

Diagnoza aktualnego stanu środowiska w gminie Lubasz oraz inwentaryzacja kluczowych problemów ekologicznych zostały sformułowane na bazie materiałów przygotowanych do samego Programu, jak również przy użyciu szeregu publicznie dostępnych rejestrów, baz danych i opracowań wskazanych w wykazie literatury. Jednocześnie szczegółowo przeanalizowano nadrzędne dokumenty strategiczne o znaczeniu lokalnym i regionalnym, weryfikując sposób implementacji nadrzędnych celów środowiskowych do zapisów opiniowanego dokumentu.

Istotnym elementem Programu była identyfikacja tych działań, które mogą nieść za sobą negatywne skutki dla lokalnych ekosystemów. W odpowiedzi na zdiagnozowane zagrożenia, zaproponowano konkretne środki zaradcze, minimalizujące lub kompensujące potencjalne straty. Aby rzetelnie ocenić te uwarunkowania, wykonano wnikliwą analizę wpływu zaplanowanych działań na wszystkie obligatoryjne elementy środowiska wymienione w art. 51 ust. 2 pkt. 2 lit. e ustawy, tj.: powietrze, klimat, wody, powierzchnię ziemi, różnorodność biologiczną (w tym faunę i florę), a także krajobraz, dobra materialne oraz zdrowie i życie ludzi.

Należy podkreślić, że strategiczna ocena oddziaływania na środowisko charakteryzuje się dużym stopniem ogólności i odnosi się do szerokiego spektrum zagadnień. Ze względu na strategiczny i kierunkowy format Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026-2035, niniejsza Prognoza nie odnosi się do ścisłych detali technologicznych konkretnych zamierzeń, opierając się przede wszystkim na opisowej i jakościowej ewaluacji prognozowanych zjawisk.

4 PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PROWADZENIA

Istotnym elementem skutecznego wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubasz na lata 2026 - 2035 jest prowadzenie systematycznego monitoringu realizacji jego założeń oraz ocena osiąganych efektów. Monitoring stanowi podstawę śledzenia procesu wdrażania Programu i umożliwia bieżącą ocenę stopnia realizacji przyjętych celów, skuteczności podejmowanych działań oraz osiąganych efektów ekologicznych i społecznych. Regularnie prowadzony monitoring pozwala na identyfikację ewentualnych rozbieżności pomiędzy

założonymi a rzeczywistymi efektami realizacji Programu, określenie przyczyn tych odchyleń oraz podejmowanie działań korygujących, a w razie potrzeby także aktualizację dokumentu.

Monitoring realizacji Programu umożliwi również rzetelne informowanie mieszkańców, organów administracji oraz pozostałych interesariuszy o postępach w procesie rewitalizacji. Zgodnie z GPR, za monitoring odpowiadać będą pracownicy Urzędu Gminy Lubasz we współpracy z organizacjami pozarządowymi i prowadzony on będzie w czterech płaszczyznach:

1. monitorowanie podstawowych parametrów Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026 – 2035 na etapie przyjęcia Programu oraz późniejszych jego aktualizacji (listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, nakładów finansowych, przewidywanych rezultatów);
2. monitorowanie stopnia realizacji celów za pomocą tabeli ewaluacyjnej - Tabela 4 (raz na rok).
3. monitorowanie skutków realizacji Programu poprzez analizę poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji;
4. bieżący monitoring poziomu wdrażania Programu poprzez ocenę stopnia realizacji poszczególnych projektów za pomocą karty oceny projektu/przedsięwzięcia zamieszczonej w tabeli nr 5.

Tabela 4 Tabela ewaluacyjna wykorzystywana do monitorowania stopnia realizacji celów GPR

Cel	Kierunki działań	Wskaźniki monitorujące	Wartość bazowa (2024)	Wartość docelowa (2035)
Cel 1	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5.	Średnia liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych na zrewitalizowanych przestrzeniach i obiektach w ciągu miesiąca	0	80
		Średnia liczba osób korzystających z powstałej infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej w ciągu miesiąca	0	100
		Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	1,75	1,48
		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie mieszkańców	0,6%	0,3%
		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców	4,3%	2,2%
Cel 2	2.1.	Liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek) na całkowitą powierzchnię jednostki (szt./km ²)	25,14	8,2
	2.2.			
	2.3.			
	2.4.	Zużycie energii elektrycznej w ogólnej liczbie obiektów komunalnych na 100 mieszkańców	351,97	22,91
	2.5.			

Cel	Kierunki działań	Wskaźniki monitorujące	Wartość bazowa (2024)	Wartość docelowa (2035)
		Liczba stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	1,25	0,9
Cel 3	3.1.	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców	0,63	0,21
	3.2.	Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej itp.) na 100 mieszkańców	1,32	0,45
	3.3.			
	3.4.			
	3.5.	Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do gminnej Ewidencji Zabytków na 100 mieszkańców	1,95	0,85
	3.6.	Liczba stwierdzonych przestępstw na 100 mieszkańców	1,39	0,57

Tabela 5 Karta oceny projektu/przedsięwzięcia

Nazwa przedsięwzięcia			
Jednostka odpowiedzialna			Wskaż jednostki odpowiedzialne za realizację przedsięwzięcia.
Partnerzy			Wskaż partnerów przedsięwzięcia lub wpisz nie dotyczy.
Miejsce realizacji			Podaj miejsce realizacji projektu na obszarze rewitalizacji.
Aktualny status projektu			Podaj aktualny postęp rzeczowy projektu: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”
Termin realizacji		Planowany	Podaj planowaną datę rozpoczęcia i zakończenia projektu
		Rzeczywisty	Podaj rzeczywistą datę rozpoczęcia i zakończenia projektu
Opis realizacji projektu			Opisz zrealizowany projekt oraz zakres zrealizowanych zadań, podaj cel przedsięwzięcia, wskaż jakie problemy rozwiązuje, określ udział interesariuszy rewitalizacji w tworzeniu i realizacji przedsięwzięcia.
Rezultaty projektu			Podaj efekty zrealizowanego projektu oraz ich wpływ na negatywne zjawiska w szczególności w sferze społecznej, oraz w sferach: gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej.
Nazwa wskaźnika odpowiadająca realizacji projektu i jego wartość		Wskaźnik produktu	Podaj nazwę i wartość wskaźnika produktu realizacji celów i przedsięwzięć.
		Wskaźnik rezultatu	Podaj nazwę i wartość wskaźnika rezultatu realizacji celów i przedsięwzięć.
Wartość projektu			Wskaż całkowitą wartość projektu
Poniesione koszty			Wskaż dotychczas poniesione koszty projektu
Dofinansowanie UE			Określ wartość dofinansowania ze środków unijnych
Program wsparcia			Wskaż fundusz, program wsparcia i działanie, w ramach którego został zrealizowany projekt

Na podstawie powyższych parametrów sporządzany będzie raport monitoringowy (raport z postępów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubasz na lata 2026 - 2035), który będzie przygotowywany przez pracowników Urzędu Gminy Lubasz we współpracy z Komitetem Rewitalizacji. Raport sporządzany będzie raz w roku w terminie do 31 marca kolejnego roku kalendarzowego.

5 INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z art. 104 ust. 1 pkt 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko przeprowadza się w przypadku stwierdzenia możliwości wystąpienia znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, będącego skutkiem realizacji przedsięwzięć, projektów, polityk, strategii, planów lub programów.

W odniesieniu do analizowanego GPR, nie stwierdza się możliwości wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko. Wynika to z lokalnego charakteru zaplanowanych działań oraz znacznej odległości obszaru objętego Programem od granicy państwa. Minimalna odległość gminy od granicy państwa to około 121 km.

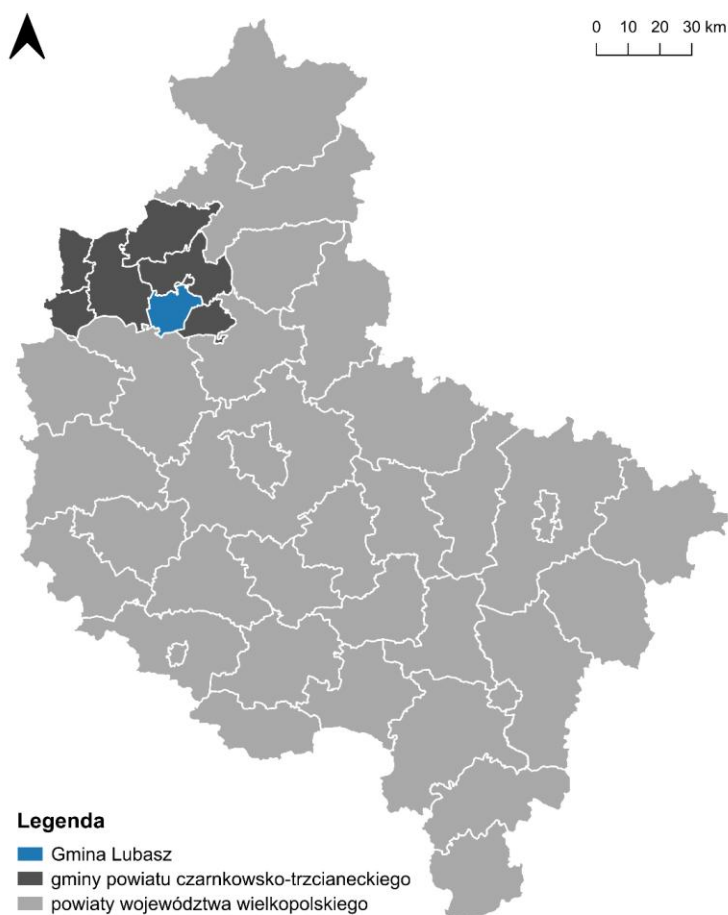
6 ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026 – 2035 wyznacza kierunki działań lokalnych, służących poprawie jakości życia jej mieszkańców poprzez odbudowę miejsc zdegradowanych, poprawę funkcjonalności i estetyki wybranych obiektów będących w złym stanie, wykorzystanie terenów nieużytkowanych na budowę nowych obiektów itp.

Realizacja działań przewidzianych w Programie może w różnym stopniu oddziaływać na środowisko i różne jego komponenty, dlatego podstawą do oceny przewidywanych skutków jest szczegółowa charakterystyka aktualnego stanu środowiska na obszarze gminy Lubasz. Pozwala to na identyfikację elementów szczególnie wrażliwych na oddziaływanie i ocenę potencjalnych skutków bezpośrednich, pośrednich i długoterminowych oraz określenie możliwych zmian w środowisku.

6.1 POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I ADMINISTRACYJNE

Gmina Lubasz jest gminą wiejską z siedzibą w miejscowości Lubasz. Położona jest w północnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim. Powierzchnia całkowita gminy wynosi około 167 km². Położenie gminy Lubasz przedstawiono na Rysunku 1.

Rysunek 1 Położenie gminy Lubasz na tle powiatu i województwa [źródło: Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026 – 2035]

Pod względem administracyjnym gmina Lubasz dzieli się na 15 sołectw, są to kolejno: Antoniewo, Dębe, Bzowo – Goraj, Jędrzejewo, Kamionka, Krucz, Kruteczek, Klempicz, Lubasz, Miłkowo, Nowina, Prusinowo, Sławno, Sokołowo i Stajkowo. Zgodnie z danymi z GUS, Liczba ludności gminy wynosi 7,45 tyś. osób, a gęstość zaludnienia 44,5 os/km².

6.2 UKSZTAŁTOWANIE TERENU, BUDOWA GEOLOGICZNA I ZASOBY KOPALIN

6.2.1 Ukształtowanie terenu

W układzie regionalizacji fizycznogeograficznej Polski autorstwa Jerzego Kondrackiego, gmina Lubasz jest położona w prowincji Niż Środkowoeuropejski (3), podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie (314-316), na granicy dwóch makroregionów: Pojezierza Wielkopolskiego (315.5) i Pradoliny Toruńsko – Eberswaldzkiej (315.3). Ich podział na mezoregiony jest następujący:

- Pojezierze Wielkopolskie
 - Pojezierze Chodzieskie
 - Pojezierze Poznańskie
 - Pojezierze Gnieźnieńskie
 - Pojezierze Kujawskie
 - Równina Inowrocławska
 - Równina Wrzesińska
 - Poznański Przełom Warty
- Pradolina Toruńsko – Eberswaldzka:
 - Kotlina Freienwaldzka
 - Kotlina Gorzowska
 - Dolina Środkowej Noteci
 - Kotlina Toruńska
 - Kotlina Płocka

Gmina Lubasz znajduje się na obszarze mezoregionów Pojezierza Chodzieskiego oraz Kotliny Gorzowskiej.

Pojezierze Chodzieskie (315.53) stanowi północną część Pojezierza Wielkopolskiego i obejmuje północną część gminy Lubasz. Na terenie tego mezoregionu znajduje się wiele małych jezior, rozpościerającym się pomiędzy dolinami Noteci i Wełny. Na północy regionu wyróżnia się wysoczyzna morenowa, na której terenie znajduje się najwyższy punkt Pojezierza Wielkopolskiego, czyli wzgórze Gontyniec. Na południu natomiast występują równiny sandrowe z wytopiskowymi rynnami jezior. W zachodniej części pojezierza występują głównie lasy. W powierzchniowej budowie geologicznej dominują czwartorzędowe gliny zwałowe, piaski i żwiry lodowcowe, a na terenach sandrowych piaski i żwiry wodnolodowcowe. W dolinach i rynnach spotkać można piaski, żwiry, mułki i iły rzeczne, namuły, deluwia oraz torfy. W pokrywie glebowej dominują gleby płowe, a oprócz nich występują gleby brunatne, rdzawe i bielcowe, torfowe oraz czarne ziemie. Wody powierzchniowe stanowią 1,2% areału regionu. Mezoregion wyróżnia się znacznym udziałem gruntów rolnych (ponad 73%).

Kotlina Gorzowska (315.32) jest fragmentem Pradoliny Toruńsko – Eberswaldzkiej, o długości 120 km i szerokości do 35 km. Kotlina zajmuje płaskie, szerokie dno dolinne stanowiące terasę zalewową, równiny torfowe oraz terasy pradolinne i miejscami nad zalewowe urozmaicone licznymi pagórkami wydmyowymi oraz równinami piaszków przewianych. Dno kotliny jest dosyć płaskie, miejscami urozmaicone przez wydmy śródlądowe.

Region słynie z dużych kompleksów leśnych m.in. Puszcza Notecka. Większość terenu porastają bory sosnowe. Dno doliny budują czwartorzędowe piaski, żwiry, mułki i ility rzeczne oraz holoceny torfy i namuły, a terasy pradolinne i nadzalewowe – piaski i żwiry wodnolodowcowe, rzeczno-wodnolodowcowe i rzeczno-peryglacialne oraz piaski eoliczne. Wykształciły się z nich gleby bielcowe i rdzawe, a miejscami gleby płowe i brunatne. Region charakteryzuje się gęstą siecią rzeczną. Główną oś stanowi Warta i uchodząca do niej Noteć. Warunki środowiska przyrodniczego, a szczególnie układ wód powierzchniowych, wpłynęły na sposób zagospodarowania Kotliny Gorzowskiej oraz rozwój sieci osadniczej. Na zachodzie i północy regionu w zasięgu doliny Warty i Noteci dominują rozległe obszary podmokłe i użytki rolne, natomiast w centrum i na wschodzie zwarte kompleksy leśne.

6.2.2 Gleby

Na terenie gminy Lubasz występują gleby brunatne i płowe związane z terenami pokrytymi glinami zwałowymi i glinami piaszczystymi lub glinami pokrytymi piaskami. Są to gleby dość dobre – III i IV klasy bonitacji oraz kompleksu żyniego dobrego i bardzo dobrego. Na terenach piaszczystych i zbudowanych z glin silnie spiaszczonych wykształciły się gleby rdzawe. Są to słabe gleby zaliczane do V i VI klasy bonitacji oraz najsłabszych kompleksów. Duża część tych gleb jest porośnięta lasem, z dominującymi siedliskami boru wilgotnego i boru świeżego. W sąsiedztwie cieków wodnych oraz w miejscach stagnowania wody występują gleby torfowe, a w miejscach osadzania mułków podczas wysokich stanów wody – mady. Są to dość żyzne gleby, zaliczane do IV klasy bonitacji i kompleksu żyniego dobrego. Podczas niskich stanów wód mogą być wykorzystywane jako grunty orne jednak głównie są zajęte przez użytki zielone. Na powierzchniach wydmyowych spotykane są również gleby bielcowe i bielice, które są najmniej urodzajne ze wszystkich gleb występujących na terenie gminy i nie nadają się do rolniczego użytkowania, występują niemal wyłącznie w obrębie kompleksów leśnych.

Gleby na terenie gminy Lubasz, podobnie jak w wielu innych regionach, podlegają presji wynikającej z działalności człowieka. Do głównych czynników ich degradacji należy intensywna produkcja rolna, związana ze stosowaniem nawozów mineralnych i środków ochrony roślin oraz niewłaściwymi praktykami agrotechnicznymi, które prowadzą do zubożenia gleb, spadku ich żyzności i nasilenia procesów erozyjnych.

Istotny wpływ na stan gleb wywierają również urbanizacja i rozwój infrastruktury, powodujące trwałe zajmowanie terenów oraz uszczelnianie powierzchni, co ogranicza naturalną infiltrację

wód opadowych. Negatywne oddziaływanie związane jest także z działalnością przemysłową i transportową, będącą źródłem zanieczyszczeń, w tym metali ciężkich, substancji ropopochodnych oraz innych związków chemicznych.

Zgodnie z wynikami Monitoringu Chemizmu Gleb prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w Polsce z 2025 roku, na terenie powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego nie wykonywano pomiarów, a najbliższymi punktami pomiarowymi od gminy Lubasz były:

- Laskowo, gmina Szamocin, powiat chodzieski
- Lubocześnica, gmina Pniewy, powiat szamotulski

W Tabeli 6 przedstawiono wybrane wskaźniki i otrzymane wyniki:

Tabela 6 Wyniki pomiarów monitoringu chemizmu gleb w Laskowie i Lubocześnicy

Wskaźnik	Laskowo	Lubocześnica
pH (H ₂ O)	5,6	6,5
pH (KCl)	4,9	5,7
Kwasowość hydrolityczna Hh [cmol(+)/kg]	3,6	1,7
Węgiel organiczny [g/kg]	20,8	7,0
Azot ogólny [mg/g]	1,2	0,3
Stosunek C:N	17,33	23,33
Fosfor przyswajalny [mg P ₂ O ₅ /100 g]	21,3	6,5
Potas przyswajalny [mg K ₂ O/100 g]	11,2	4,8
Magnez przyswajalny [mg Mg/100 g]	4,8	3,3
Σ13 WWA [mg/kg]	0,926	0,986
Cd [mg/kg]	<0,50	<0,50
Pb [mg/kg]	9,32	8,59
Zn [mg/kg]	24,3	24,1
Cu [mg/kg]	4,02	<2,00
Ni [mg/kg]	3,32	3,02
Cr [mg/kg]	5,17	4,18
Hg [mg/kg]	<0,100	<0,100
As [mg/kg]	1,61	1,99

Gleba w Laskowie charakteryzuje się lekko kwaśnym odczynem (pH w H₂O = 5,6), a stosunkowo wysoka kwasowość hydrolityczna (3,6 cmol(+)/kg) wskazuje na większą podatność na zakwaszenie niż w Lubocześnicy. Jednocześnie jest to gleba bogatsza w materię organiczną, o zawartości węgla organicznego wynoszącej 20,8 g/kg oraz azotu ogólnego 1,2 mg/g. W porównaniu z drugim punktem wykazuje również wyższą zasobność w przyswajalny fosfor, potas i magnez, co świadczy o korzystniejszych warunkach odżywienia roślin. Stężenia metali

ciężkich są niskie i charakterystyczne dla gleb niezanieczyszczonych. Zawartość kadmu i rtęci pozostaje poniżej granicy oznaczalności (<0,50 mg/kg oraz <0,100 mg/kg), natomiast ołów (9,32 mg/kg), cynk (24,3 mg/kg), miedź (4,02 mg/kg), nikiel (3,32 mg/kg) i chrom (5,17 mg/kg) występują w niewielkich ilościach. Suma 13 WWA wynosi 0,926 mg/kg, co również nie wskazuje na istotną presję antropogeniczną.

Gleba w Lubocześnicy ma korzystniejszy odczyn niż w Laskowie (pH w H₂O = 6,5), a kwasowość hydrolityczna wynosi jedynie 1,7 cmol(+)/kg, co świadczy o mniejszej podatności na zakwaszenie. Jednocześnie zawartość materii organicznej jest znacznie niższa – węgiel organiczny osiąga 7,0 g/kg, a azot ogólny 0,3 mg/g. Gleba jest również uboższa w przyswajalne formy fosforu, potasu i magnezu.

Pod względem zawartości metali ciężkich Lubocześnica prezentuje bardzo podobny obraz jak Laskowo. Wszystkie oznaczone pierwiastki występują w niewielkich stężeniach: ołów 8,59 mg/kg, cynk 24,1 mg/kg, nikiel 3,02 mg/kg, chrom 4,18 mg/kg, arsen 1,99 mg/kg, natomiast kadm i rtęć pozostają poniżej granicy oznaczalności. Suma 13 WWA wynosi 0,986 mg/kg i jest zbliżona do wartości uzyskanej w Laskowie, co wskazuje na brak wyraźnego zanieczyszczenia związkami organicznymi.

Analiza wyników monitoringu wykazała, że wszystkie oznaczone metale ciężkie występowały w stężeniach znacznie niższych od wartości dopuszczalnych Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. poz. 1395 z późn. zm.). Nie stwierdzono również podwyższonych zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), co wskazuje na brak istotnego zanieczyszczenia gleb analizowanych punktów.

Oba analizowane punkty monitoringowe reprezentują gleby o dobrym stanie chemicznym, bez przekroczeń świadczących o zanieczyszczeniu metalami ciężkimi lub WWA. Lubocześnica wyróżnia się korzystniejszym odczynem i mniejszą kwasowością, natomiast Laskowo cechuje się wyższą zawartością materii organicznej oraz większą zasobnością w podstawowe składniki pokarmowe (P, K i Mg). Różnice w zawartości metali ciężkich i WWA między punktami są niewielkie i nie wskazują na istotny wpływ antropopresji. Taki wynik sugeruje, że oba stanowiska mogą być uznane za reprezentatywne dla gleb rolniczych regionu i pozostają w dobrym stanie środowiskowym. Bazując na tych danych można stwierdzić, że chemizm gleby na terenie gminy Lubasz również spełnia wymogi prawne.

6.2.3 Budowa geologiczna

Obszar gminy Lubasz położony jest na styku dwóch jednostek tektonicznych – fragmentu Niecki Szczecińskiej oraz Wału Kujawsko-Pomorskiego. Podłoże geologiczne tworzą osady mezozoiczne (jury i kredy), przykryte utworami trzeciorzędowymi o łącznej miąższości przekraczającej 150 m.

Są one reprezentowane głównie przez mułki, piaski, piaskowce, iły oraz lokalnie pokłady węgla brunatnego.

Powierzchniową warstwę geologiczną stanowią osady czwartorzędowe o zmiennej miąższości, najczęściej wynoszącej od 30 do 60 m. Najgrubsze ich nagromadzenia występują w północnej części gminy, gdzie zachowały się formy polodowcowe związane z ostatnim zlodowaceniem. Obszar ten charakteryzuje się skomplikowaną budową geologiczną, będącą efektem procesów glacytektonicznych. W południowej części gminy pokrywa osadów czwartorzędowych jest wyraźnie cieńsza, natomiast lokalnie występują również osady rzeczne oraz rozległe pola piasków wydmych.

Osady holoceniowe reprezentowane są głównie przez torfy i gytie, występujące w dolinach cieków wodnych oraz w rejonie jezior. Ich miąższość miejscami osiąga kilkanaście metrów.

Na terenie gminy Lubasz zidentyfikowano obszar zagrożony ruchami masowymi ziemi. W obrębie miejscowości Goraj zlokalizowane jest osuwisko o numerze identyfikacyjnym 30 02 022 00005.

6.2.4 Zasoby kopalin

Na terenie gminy udokumentowano złoża kruszywa naturalnego „Klempicz” i „Klempicz MD”, z których wydobywany piasek wykorzystywany jest przede wszystkim w budownictwie i drogownictwie. Perspektywy rozwoju bazy surowcowej wiążą się również ze złożem Stajkowo II oraz możliwością rozpoznania nowych złóż kruszywa i surowców ceramicznych. Ponadto na obszarze gminy występują złoża torfu i gytii, jednak ich eksploatacja nie jest planowana ze względu na niewystarczające rozpoznanie oraz położenie większości złóż na terenach objętych ochroną przyrodniczą.

6.3 WODY POWIERZCHNIOWE I GRUNTOWE

Obszar gminy Lubasz położony jest w dorzeczu rzeki Noteć. System wód powierzchniowych tworzą nie tylko główne ciek wodny, lecz także liczne mniejsze dopływy, starorzecza, jeziora, oczka wodne oraz tereny podmokłe. Na terenie gminy występuje 6 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) oraz 2 Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd), dla których dostępne są karty charakterystyk oraz aktualne wyniki badań jakości wód podziemnych.

Najważniejszym ciekim wodnym związanym z obszarem gminy jest rzeka Noteć, jedna z najdłuższych rzek w Polsce. Jej długość wynosi 388,4 km, a powierzchnia zlewni 17 330,5 km². Noteć przepływa przez województwa kujawsko-pomorskie, wielkopolskie i lubuskie. Dzięki systemowi kanałów jest połączona z Wisłą, Brdą, Wartą, a pośrednio również z Odrą. Do głównych dopływów Noteci należą Drawa, Miała oraz Kanał Pulsa. Rzeka stanowi także część międzynarodowej drogi wodnej E70 łączącej Berlin z Kaliningradem. Noteć nie przepływa bezpośrednio przez teren gminy Lubasz, ale jej bliskie sąsiedztwo ma wpływ na lokalną przyrodę.

6.3.1 Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe na terenie gminy Lubasz obejmują zarówno wody płynące (rzeki i kanały melioracyjne), jak i stojące (jeziora, stawy oraz zbiorniki retencyjne). Ich stan i jakość są kluczowe dla ekosystemu oraz rekreacyjnego wykorzystania regionu.

Na jakość wód powierzchniowych wpływają zarówno czynniki naturalne, takie jak warunki klimatyczne i hydrologiczne czy zdolność wód do samooczyszczania, jak i presja antropogeniczna. Istotną część zanieczyszczeń trafiających do wód stanowią zanieczyszczenia obszarowe, których głównymi źródłami są:

- niewystarczająco rozwinięta infrastruktura służąca do odprowadzania ścieków bytowych, szczególnie na terenach nieskanalizowanych, w miejscowościach wyposażonych w sieć wodociągową oraz na obszarach rekreacyjnych zlokalizowanych w sąsiedztwie zbiorników wodnych;
- działalność rolnicza, związana ze stosowaniem nawozów mineralnych i naturalnych (m.in. gnojowicy), środków ochrony roślin oraz hodowlą zwierząt, zwłaszcza w przypadkach niewłaściwego magazynowania obornika i gnojowicy lub ich nadmiernego i zbyt częstego stosowania na gruntach rolnych.

Szczególnie poważne zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych stanowią zanieczyszczenia punktowe, do których zalicza się przede wszystkim:

- bezpośrednie odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków bytowo-gospodarczych do cieków wodnych na terenach pozbawionych kanalizacji;
- zrzuty ścieków oczyszczonych w stopniu niewystarczającym, niespełniających wymagań określonych w pozwoleniach wodnoprawnych.

Do cieków wodnych na terenie gminy należą:

- Gulczanka: jest to główny ciek gminy, będący lewobrzeżnym dopływem Noteci (uchodzi do niej w 77,1 km). Jej całkowita długość wynosi 31,6 km, a zlewnia ma charakter rolniczy. Rzeka ta pełni również rolę odbiornika oczyszczonych ścieków z oczyszczalni w Stajkowie. Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) wskazało stan ogólny wód jako zły. Skażenie jej wód wynika przede wszystkim ze spływu z powierzchni gruntów ornych środków ochrony roślin oraz zrzutów punktowych zanieczyszczeń na terenie samej gminy i w górnej części zlewni rzeki w sąsiedniej gminie Czarneków. W przyszłości na rzece tej planowana jest trzecia klasa czystości.

- Miała (Miałka): przepływa przez zachodnią część gminy, w tym przez Jezioro Kruteckie. Wzdłuż niej ciągnie się łańcuch jedenastu małych zbiorników wodnych, tzw. Jezior Mialskich.
- Lubaska Struga: niewielki ciek wypływający z Jeziora Dużego, który łączy ten zbiornik z rzeką Gulczanką.
- Melioracje: sieć kanałów melioracyjnych jest gęsta, a łączna długość rowów ubezpieczonych na terenie gminy wynosi ponad 127 km. Ważnym elementem jest Kanał Lubaski, zlokalizowany w rejonie jeziora Dużego.

W gminie znajdują się dwa jeziora, które stanowią główne zbiorniki wodne, są to:

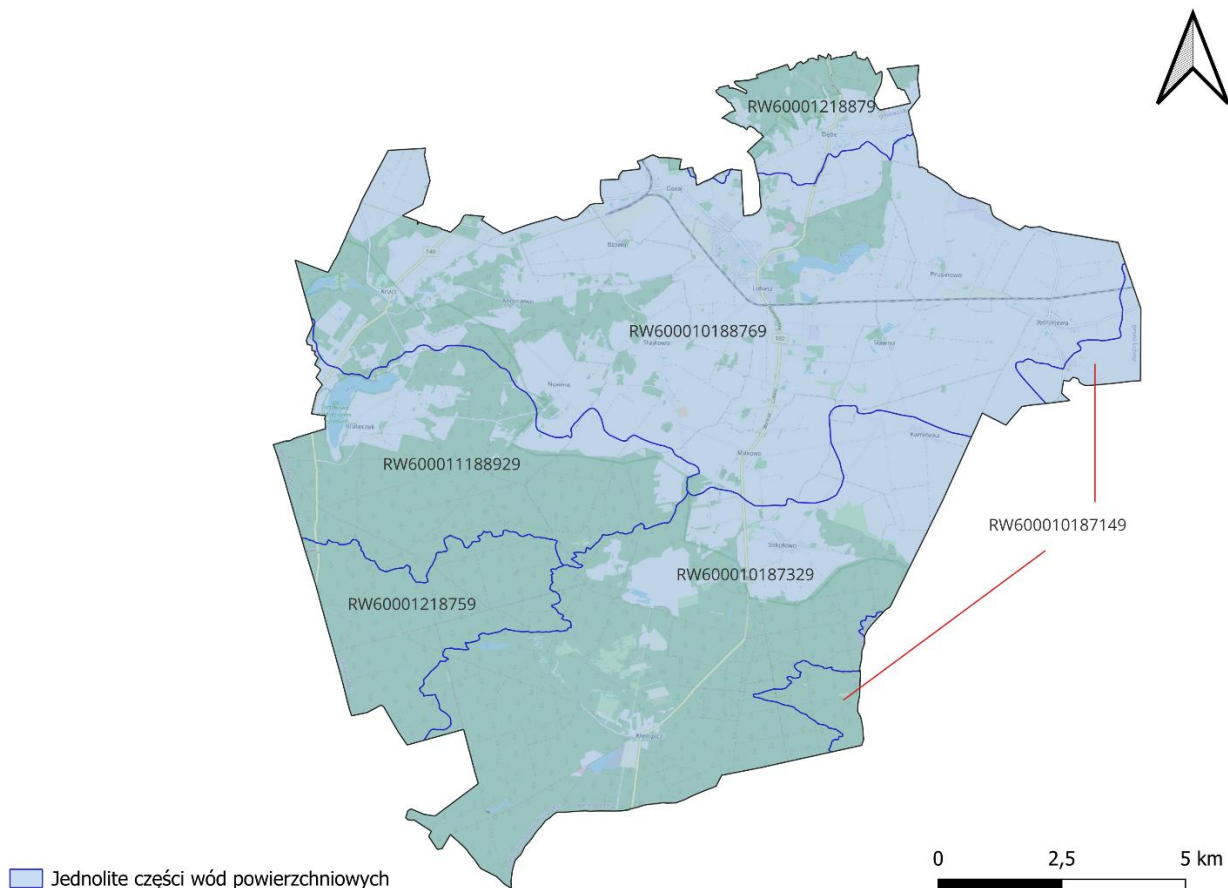
- Jezioro Kruteckie: największe jezioro w gminie (wraz z zarastającymi je torfowiskami zajmuje ponad 90 ha), położone przy granicy z gminą Wielen. Jest to zbiornik bardzo płytki (średnio 1 m, maksymalnie 2 m), co sprzyja jego szybkiemu zarastaniu. Brzegi jeziora są w 100% porośnięte roślinnością, a w jego środkowej części znajduje się zadrzewiona wyspa. Zbiornik nie jest odbiornikiem żadnych punktowych zrzutów ścieków, a jego monitoring wód wskazywał na III klasę jakości wód.
- Jezioro Duże (Lubaskie): przylega do wschodnich granic miejscowości Lubasz, zajmując powierzchnię 41,5 ha. Osiąga głębokość maksymalną 11,4 m, a średnią 5 m. Zbiornik ten ma wysokie walory rekreacyjne i turystyczne, a jego brzegi porastają trzciny, sitowie i tatarak. Zbiornik nie jest odbiornikiem żadnych punktowych zrzutów ścieków, a jego obecny stan sanitarny oceniono pozytywnie i zakwalifikowano do II klasy czystości.

Klasyfikacja i ocena wód powierzchniowych opiera się na jednolitych częściach wód powierzchniowych (JCWP). Zgodnie z Prawem wodnym oraz Ramową Dyrektywą Wodną, jest to podstawowa jednostka w gospodarce wodnej. Obejmuje ona wyodrębnione i znaczące elementy wód, takie jak: jeziora, zbiorniki sztuczne i naturalne, potoki, kanały, a także morskie wody wewnętrzne, przejściowe i wewnętrzne.

Gmina Lubasz leży w granicach 6 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, którymi są:

- Gulczanka (RW600017188769),
- Miała do Dopływu z Pęckowa (RW600017188922),
- Warta od Samy do Ostrorogi (RW60002118737),
- Smolnica (RW600017187329),
- Noteć od Kanału Romanowskiego do Bukówki (RW60002118877),
- Kończak (RW600017187149).

Zostały one przedstawione na Rysunku 2.

Rysunek 2 Podział na JCWP na terenie gminy Lubasz

Ostateczna ocena wód jest wypadkową dwóch elementów:

Stan (lub potencjał) ekologiczny – klasyfikuje się go na podstawie wskaźników biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych oraz hydromorfologicznych. Dla wód naturalnych określa się stan ekologiczny w pięciostopniowej skali:

- bardzo dobry (środowisko niezmienione lub zmienione w stopniu minimalnym),
- dobry (niewielkie odchylenia od stanu naturalnego),
- umiarkowany (wody przekształcone w średnim stopniu),
- słaby (znaczne zmiany przyrodnicze,ubożący skład gatunkowy flory i fauny),
- zły (poważna degradacja, brak gatunków typowych dla danego ekosystemu).

Dla wód sztucznych i silnie zmienionych określa się tzw. potencjał ekologiczny, również w skali pięciostopniowej – maksymalny, dobry, umiarkowany, słaby, zły.

Stan chemiczny – ocenia się go na podstawie stężenia substancji priorytetowych oraz innych zanieczyszczeń. Przyjmuje on jedną z dwóch ocen: dobry lub poniżej dobrego.

Całkowity stan wód (zarówno naturalnych, jak i sztucznych) klasyfikuje się jako dobry lub zły. Stan wody uznaje się za dobry wyłącznie wtedy, gdy zarówno ich stan/potencjał ekologiczny, jak i stan chemiczny zostaną ocenione na poziomie co najmniej dobrym. W Tabeli 7 przedstawiono ocenę stanu JCWP na terenie gminy Lubasz z 2023 roku.

Tabela 7 Ocena stanu JCWP na terenie gminy Lubasz [źródło opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ]

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan/ Potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ogólny stan wód	Ocena ryzyka
1.	RW600010187149	Kończak	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	zagrożona
2.	RW600010187329	Smolnica	brak możliwości oceny (brak badań)	brak danych	brak danych	zagrożona
3.	RW600010188769	Gulczanka	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	zagrożona
4.	RW600011188929	Miała	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	zagrożona
5.	RW60001218759	Warta od Samy do Kamionki	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód	zagrożona
6.	RW60001218879	Noteć od Kan. Romanowskiego do Drawy	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	zagrożona

6.3.2 Wody podziemne

Klasyfikacja i ocena wód podziemnych opiera się na jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne oraz Ramową Dyrektywą

Wodną, jest to podstawowa jednostka przestrzenna w gospodarce wodnej. Obejmuje ona określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu takich warstw.

Ostateczna ocena stanu JCWPd jest wypadkową dwóch elementów:

Stan ilościowy – określa się go na podstawie ustaleń wielkości rezerw zasobów wód podziemnych oraz interpretacji wyników badań położenia zwierciadła wody, oceniając stopień antropogenicznego wpływu na te zasoby. Przyjmuje on jedną z dwóch ocen:

- dobry – gdy dostępne zasoby są wyższe od średniego wieloletniego rzeczywistego poboru, a zmiany zwierciadła wody nie wykazują negatywnych skutków związanych z działalnością człowieka;
- słaby – gdy średni pobór rzeczywisty jest równy lub wyższy od zasobów dostępnych bądź gdy antropogeniczne przekształcenia doprowadziły do znaczącego obniżenia zwierciadła wody lub ukształtowania niekorzystnych kierunków jego przepływu.

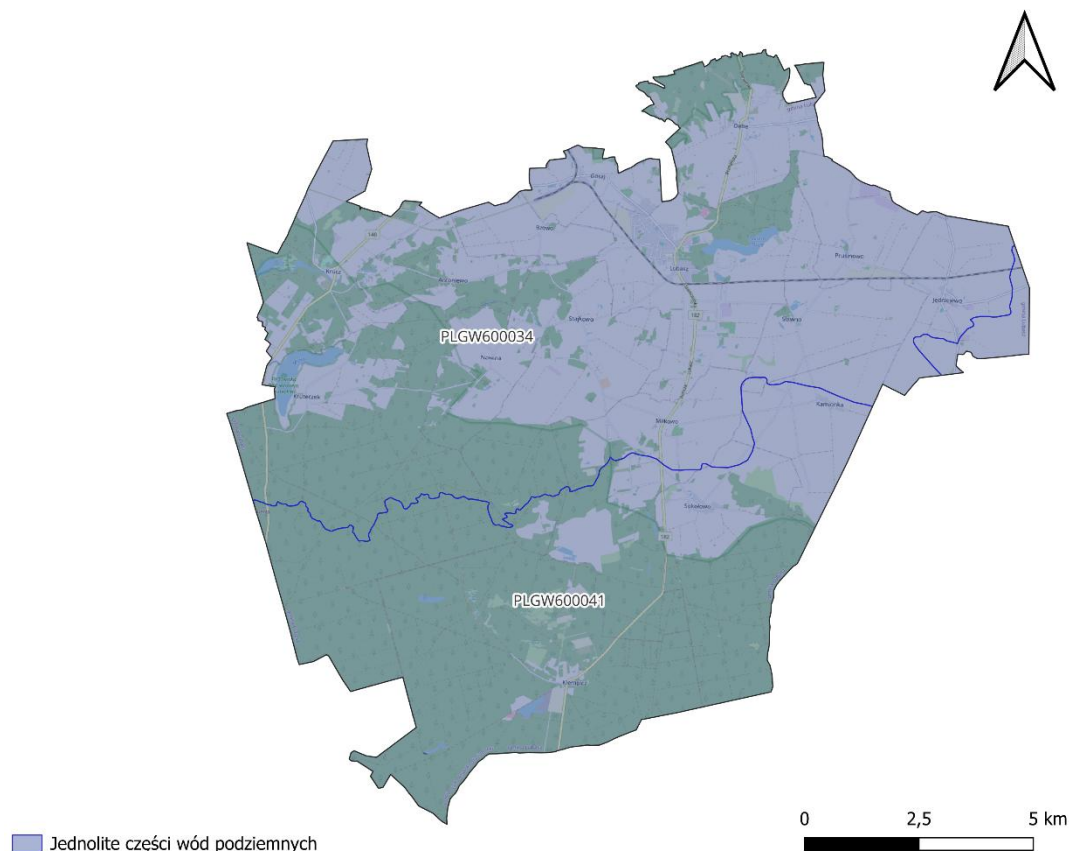
Stan chemiczny – ocenia się go na podstawie klasyfikacji elementów fizykochemicznych w punktach pomiarowo-kontrolnych. Klasyfikacja ta obejmuje pięć klas jakości wód podziemnych:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości, kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów, bez wpływu człowieka,
- klasa II – wody dobrej jakości, o bardzo słabym wpływie antropopresji,
- klasa III – wody zadowalającej jakości, charakteryzujące się podwyższonymi wartościami wskaźników w wyniku procesów naturalnych lub słabego wpływu działalności ludzkiej,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości, wskazujące na wyraźny wpływ działalności człowieka,
- klasa V – wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych wskazują na znaczący stopień degradacji przez człowieka.

W ostatecznym ujęciu planistycznym stan chemiczny całej jednostki JCWPd klasyfikuje się jako dobry (jeśli parametry odpowiadają klasom I-III oraz nie stwierdzono negatywnych skutków, np. ingresji wód słonych) lub słaby (w przypadku zaklasyfikowania wód do klasy IV lub V bądź niespełnienia kryteriów środowiskowych).

Całkowity stan wód podziemnych klasyfikuje się jako dobry lub słaby. Stan danej JCWPd uznaje się za dobry wyłącznie wtedy, gdy zarówno jej stan ilościowy, jak i stan chemiczny zostaną ocenione jako dobre. Jeżeli chociaż jeden z tych aspektów zostanie oceniony jako słaby, ostateczna ocena całej jednostki również przyjmuje wartość słabą.

Na terenie gminy Lubasz znajdują się dwie jednolite części wód podziemnych: PLGW600034 oraz PLGW600041. Ich granice przedstawiono na Rysunku 3.

Rysunek 3 Podział na JCWPd na terenie gminy Lubasz

Na podstawie oceny stanu JCWPd wykonanej według danych z kart charakterystyk z 2023 roku, obie jednostki otrzymały dobry stan ogólny, obejmujący zarówno stan chemiczny, jak i stan ilościowy. Dane przedstawiono w Tabeli 8:

Tabela 8 Ocena stanu JCWPd na terenie gminy Lubasz [źródło opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ]

Kod JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Stan ogólny	Ocena ryzyka
PLGW600034	dobry	dobry	dobry	niezagrożona
PLGW600041	dobry	dobry	dobry	niezagrożona

Należy wspomnieć, że wody podziemne obu jednostek stanowią istotne źródło zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. Głównymi presjami oddziałującymi na ich stan są presje obszarowe związane z działalnością rolniczą, gospodarką komunalną oraz lokalnie działalnością przemysłową. W przypadku JCWPd PLGW600034 historycznie wskazywano zagrożenie wynikające z zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego, przede wszystkim związanego ze stosowaniem nawozów i środków ochrony roślin oraz hodowlą zwierząt. Zgodnie

z obowiązującym Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry na lata 2022–2027 obie jednostki nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, a ich celem jest utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ilościowego oraz niedopuszczenie do pogorszenia jakości wód.

6.3.3 Ujęcia wody

Na terenie gminy Lubasz funkcjonuje pięć Stacji Uzdatniania Wody, stanowiących podstawowe źródło zaopatrzenia mieszkańców w wodę. Obiekty te zlokalizowane są w miejscowościach: Stajkowo, Sokołowo, Jędrzejewo, Krucz oraz Lubasz.

Układ wodociągowy w Lubaszu zaopatruje w wodę wsie Lubasz, Goraj oraz Bończa, a źródłem poboru są studnie wiercone nr 1 i 3, a także studnia awaryjna nr 2. Ujmują one wodę z formacji III – rzędowej. System wodociągowy Stajkowo dostarcza wodę do Stajkowa, Miłkowa, Bzowa, Miłkówka, Anotniewa i Nowiny. Woda jest czerpana z III-rzędowego poziomu wodonośnego za pomocą dwóch studni wierconych. Ujęcie wody w Jędrzejewie również korzysta z warstwy trzeciorzędowej i z 2 studni wierconych. S.U.W. w Sokołowie zaopatruje mieszkańców Sokołowa, Klempicza, Elżbiecina, Sławna, Sławienka, Prusinowa i Kamionki. Źródłem poboru są dwie studnie ujmujące wody z formacji trzeciorzędowej- miocenińskiej. Stacja Uzdatniania Wody w Kruczu zaopatruje tylko mieszkańców Krucza i korzysta z jednej studni wierconej.

Zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960 z późn. zm.) strefa ochronna obejmuje:

- wyłącznie teren ochrony bezpośredniej albo
- teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej.

Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Oznacza, to że wszystkie ujęcia wód na terenie gminy Lubasz, które służą do zaopatrzenia w wodę mieszkańców lub placówki publiczne są objęte ochroną bezpośrednią. Zgodnie z ustawą Prawo Wodne, na terenie ochrony bezpośredniej:

- należy odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- należy zagospodarować teren zielenią;
- należy odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
należy ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

- zakazuje się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody.

Zgodnie z Uchwałą Nr XXIII/204/20 Rady Gminy Lubasz z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Lubasz, na terenie gminy ustanowiona została strefa ochrony bezpośredniej ujęcia wody „Lubasz”. Strefa ta została ustanowiona decyzją nr BD.ZUZ.2.4100.182.2018.AS Dyrektora Zarządu Zlewni Wód Polskich w Pile z dnia 4 września 2019 r. W granicach tej strefy obowiązują nakazy i zakazy określone w przepisach.

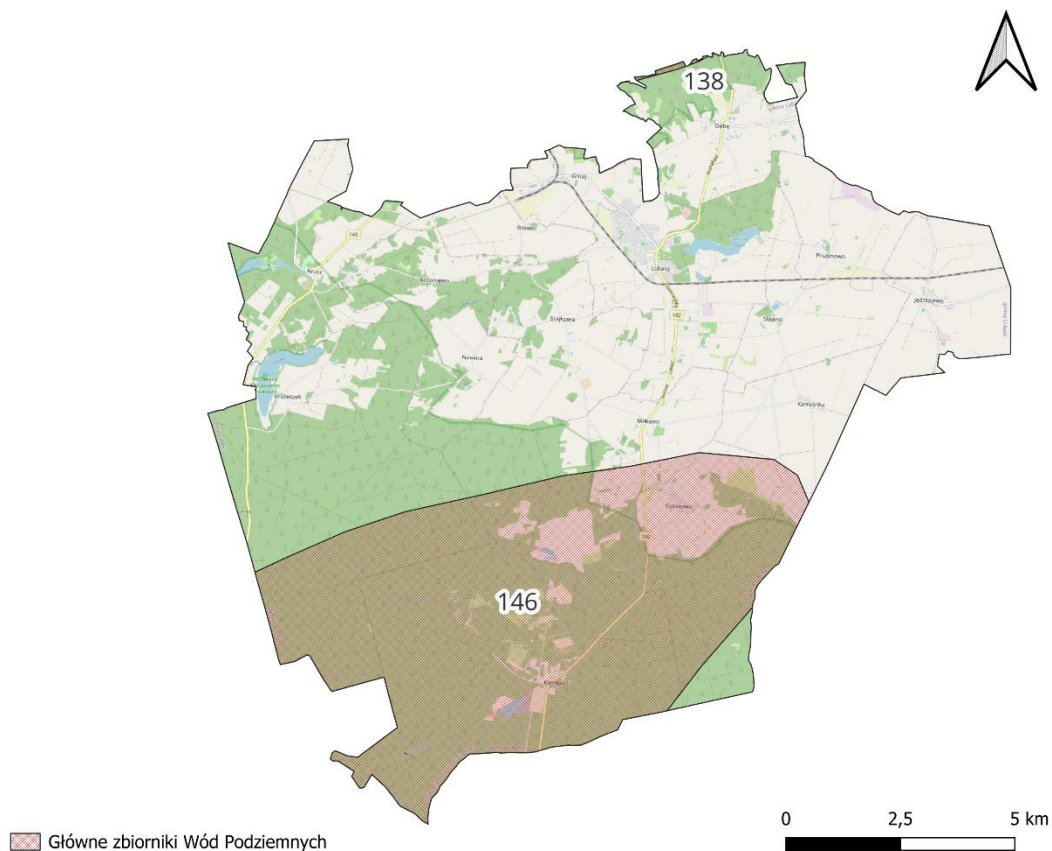
6.3.4 Zbiorniki wód podziemnych

Największy obszar gminy Lubasz, od południa aż po centrum, zajmuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) o numerze 146, Jezioro Bytyńskie-Wronki-Trzciel. Jest to zbiornik trzeciorzędowy o typie zbiornika porowym i powierzchni 863,5 km². Jest to zbiornik bardzo mało podatny na antropopresję. Jakość wody jest dobra, a wody klasy IV występują tylko lokalnie, a dodatkowo pod względem zagospodarowania przestrzennego zalicza się do terenów z niskim stopniem urbanizacji, głównie są to obszary zalesione, łąki lub pola uprawne. Z tego względu na terenie zbiornika nie wyznaczono obszaru ochronnego.

Niewielki fragment północnej części gminy Lubasz znajduje się w obrębie GZWP nr 138, Pradolina Toruń – Eberswalde. Jest to zbiornik czwartorzędowy, o typie zbiornika porowym, o powierzchni 1862,8 km². Należy do zbiorników bardzo podatnych na antropopresję. Bazą drenażu jest Noteć, a teren zbiornika jest słabo zagospodarowany – przeważają tereny rolnicze i lasy. Stąd zagrożenia obszarowe pochodzące z nadmiernego wykorzystania nawozów, zagrożenia punktowe z obszarów wiejskich oraz problemy związane z odprowadzaniem ścieków czy dzikimi składowiskami odpadów. Przeważająca część zbiornika jest pozbawiona izolacji, stąd tak wysoka podatność na degradację jakości wody, która jest zróżnicowana w zależności od części i poziomu zbiornika (przeważnie II i III klasa jakości). Zbiornik został podzielony na 3 części, z czego 2 podlegają pod obszary ochronne.

Odporność wód podziemnych na zanieczyszczenia jest w głównej mierze uzależniona od budowy geologicznej oraz stopnia izolacji warstw wodonośnych od powierzchni terenu. Im mniejsza izolacja naturalna zbiornika, tym większa jego podatność na przenikanie zanieczyszczeń pochodzących z działalności człowieka.

Położenie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na tle gminy Lubasz prezentuje poniższa rycina.

Rysunek 4 Położenie GZWP na terenie gminy Lubasz

6.4 KLIMAT I JAKOŚĆ POWIETRZA

6.4.1 Klimat

Zgodnie z podziałem rolniczo-klimatycznym Polski według Gumińskiego, gmina Lubasz położona jest na pograniczu VI dzielnicy nadnoteckiej oraz VIII dzielnicy środkowej. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 7,7°C, przy czym najcieplejszymi miesiącami są czerwiec, lipiec i sierpień, a najniższe temperatury występują w styczniu i lutym. W ciągu roku notuje się około 35–50 dni mroźnych oraz 100–110 dni z przymrozkami, natomiast pokrywa śnieżna utrzymuje się zazwyczaj do 45 dni.

Roczna suma opadów jest zróżnicowana i wynosi od około 524 do 637 mm, a dominującym kierunkiem wiatrów są wiatry zachodnie. Okres wegetacyjny trwa średnio około 215 dni, przy czym w północnej części gminy jest nieco krótszy.

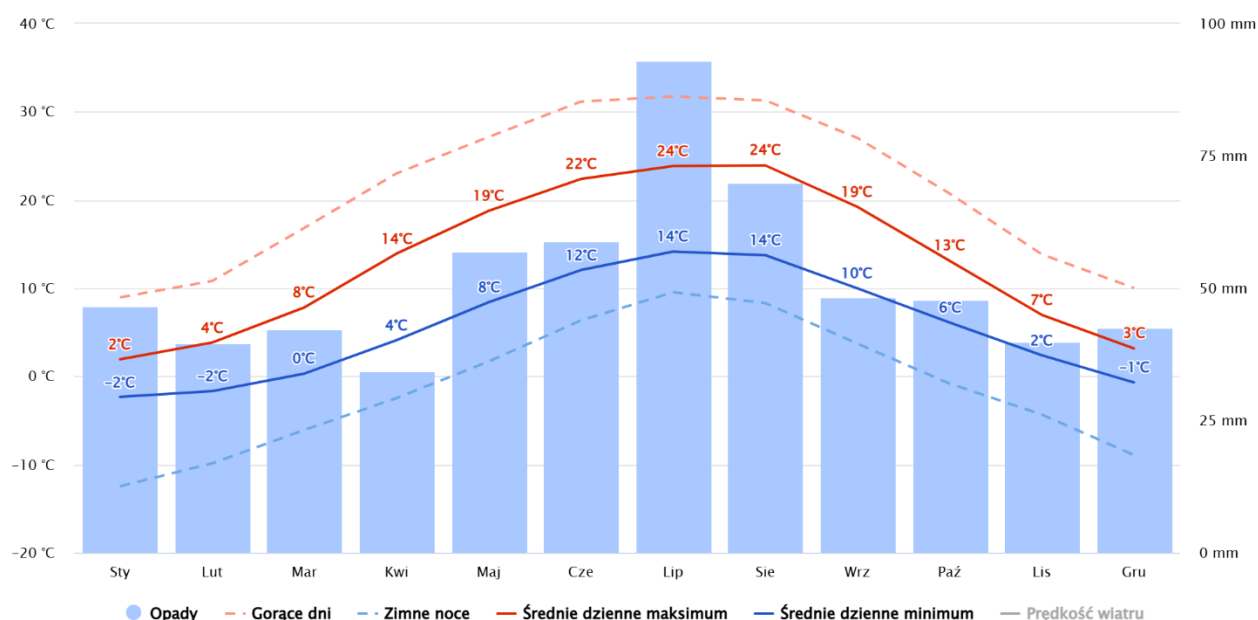
Lokalne warunki klimatyczne kształtowane są przez rozległe kompleksy leśne, jeziora oraz doliny cieków wodnych. Lasy ograniczają dobowe wahania temperatury, zmniejszają prędkość wiatru oraz zwiększają wilgotność powietrza i sumę opadów. Wyższa wilgotność występuje również

w sąsiedztwie jezior i terenów podmokłych, sprzyjając częstszemu powstawaniu mgieł. Z kolei na otwartych terenach rolniczych, szczególnie we wschodniej części gminy, obserwuje się silniejsze oddziaływanie wiatru.

Północna część gminy, pozostająca pod wpływem Pradoliny Noteci, charakteryzuje się korzystnymi warunkami dla rozwoju energetyki wiatrowej, wynikającymi z częstego występowania silnych wiatrów zachodnich. Na terenie gminy funkcjonują cztery elektrownie wiatrowe o wysokości 140 m.

Lubasz

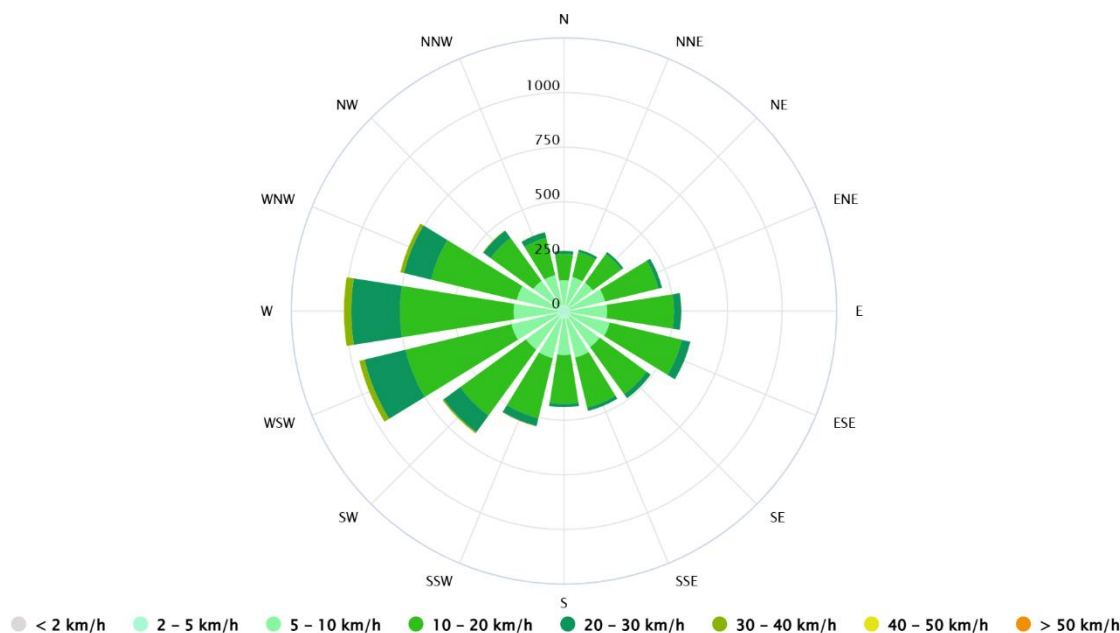
52.85°N, 16.52°E (80 m n.p.m.).
Model: ERA5T.

Rysunek 5 Wykres średnich temperatur powietrza oraz sum opadów atmosferycznych w ujęciu rocznym dla gminy Lubasz

Lubasz

52.85°N, 16.52°E (80 m n.p.m.),
Model: ERA5T.

Rysunek 6 Struktura kierunkowa i prędkość wiatru (róża wiatrów) dla gminy Dąbie w ujęciu rocznym

6.4.2 Jakość powietrza

Znaczący wpływ na jakość powietrza w gminie Lubasz mają lokalne źródła zanieczyszczeń, które są przyczyną niskiej emisji. Do najistotniejszych czynników należy niska jakość stosowanych paliw, szczególnie w systemach grzewczych funkcjonujących w zabudowie jednorodzinnej i wielorodzinnej, takich jak węgiel, miał czy ekogroszek. Stosowanie takich paliw, a zwłaszcza w przypadku ich eksploatacji niezgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami dobrych praktyk w zakresie ochrony środowiska i utrzymania właściwej jakości powietrza przyczynia się do uwalniania pyłów, gazów oraz substancji toksycznych, co znacząco wpływa na jakość środowiska atmosferycznego, generując negatywne skutki dla zdrowia mieszkańców.

W celu prowadzenia monitoringu środowiska, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi okresowe oceny jakości powietrza, w odniesieniu do obszaru stref:

- aglomeracji o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasta o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa niewchodzący w skład wyżej wspomnianych aglomeracji.

Na terenie województwa wielkopolskiego wydzielone zostały następujące strefy:

- aglomeracja poznańska (PL3001),

- miasto Kalisz (PL3002),
- strefa wielkopolska (PL3003).

Gmina Lubasz przynależy do strefy wielkopolskiej, dla której badania jakości powietrza przeprowadzone są według kryteriów ochrony zdrowia oraz ochrony roślin. Analizowane przez GIOŚ parametry przedstawiono w Tabeli 9.

Tabela 9 Stan powietrza atmosferycznego w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi w województwie wielkopolskim w 2024 roku [źródło: GPR dla gminy Lubasz na lata 2026-2035]

Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	pył PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	pył PM2.5
aglomeracja poznańska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
miasto Kalisz	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
strefa wielkopolska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

klasa A – stężenia zanieczyszczenia nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych

klasa B – stężenia zanieczyszczenia przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji

klasa C – stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, a w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe

Jak wynika z przedstawionych danych, na obszarze strefy wielkopolskiej odnotowano przekroczenie dopuszczalnego poziomu stężenia benzo(a)pirenu.

Szczególnie niekorzystnym zjawiskiem jest wysoka koncentracja przestrzenna indywidualnych źródeł ciepła opalanych paliwami stałymi, która może prowadzić do lokalnego pogorszenia jakości powietrza oraz zwiększenia emisji zanieczyszczeń charakterystycznych dla tzw. niskiej emisji. W celu oceny skali tego zjawiska przeprowadzono analizę wskaźnika liczby indywidualnych źródeł ciepła w przeliczeniu na 1 km² powierzchni poszczególnych jednostek analitycznych.

Zgodnie z danymi Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, na koniec 2024 roku na terenie Gminy Lubasz funkcjonowały 1 372 indywidualne źródła ciepła, z czego 131 zlokalizowanych było w granicach obszaru rewitalizacji. Wskaźnik liczby źródeł ciepła wyniósł 8,2 na 1 km² dla całej gminy, natomiast dla obszaru rewitalizacji osiągnął wartość 25,14 na 1 km². Oznacza to, że zagęszczenie indywidualnych źródeł ciepła na obszarze rewitalizacji jest ponad trzykrotnie wyższe niż średnio w gminie, co wskazuje na szczególnie wysokie nasycenie tego obszaru instalacjami grzewczymi opartymi na paliwach stałych. Taka koncentracja może w istotnym stopniu przyczyniać się do pogorszenia jakości powietrza poprzez zwiększoną emisję pyłów zawieszonych oraz innych zanieczyszczeń powstających w procesie spalania paliw.

Podczas gminnych warsztatów rewitalizacyjnych uczestnicy wskazywali również na inne czynniki pogarszające jakość powietrza na obszarze rewitalizacji. Do najczęściej wymienianych należały: użytkowanie przestarzałych kotłów grzewczych, niska efektywność energetyczna budynków, spalanie odpadów w indywidualnych paleniskach, brak sieci ciepłowniczej oraz wzmożony ruch samochodowy.

6.5 KLIMAT AKUSTYCZNY

Hałas, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, obejmuje dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. W zależności od źródła jego powstawania wyróżnia się hałas komunikacyjny (drogowy, kolejowy i lotniczy), przemysłowy oraz komunalny. Celem ochrony przed hałasem jest zapewnienie właściwego klimatu akustycznego poprzez utrzymanie poziomów hałasu poniżej wartości dopuszczalnych lub ich ograniczenie w przypadku przekroczeń.

Ocena klimatu akustycznego opiera się na równoważnym poziomie dźwięku (L_{Aeq}), wyrażonym w decybelach [dB], którego dopuszczalne wartości zależą od rodzaju źródła hałasu, pory doby oraz funkcji i sposobu zagospodarowania terenu. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112 z późn. zm.). Ochronie akustycznej podlegają przede wszystkim tereny zabudowy mieszkaniowej, szpitale, szkoły, domy opieki społecznej, uzdrowiska oraz tereny rekreacyjno-wypoczynkowe. Dopuszczalne poziomy hałasu dla poszczególnych rodzajów terenów przedstawiono w poniższych tabelach.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Tabela 10 Dopuszczalne poziomy dźwięku określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L _{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L _{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	L _{AeqN} przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym bądź czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45
Objaśnienia: ¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych. ²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy. ³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.					

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t. j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

Zgodnie z danymi z GPR, obszar objęty rewitalizacją znajduje się w strefie wzmożonego ruchu drogowego w stosunku do reszty gminy, więc istotną przyczyną hałasu może być hałas komunikacyjny. Stanowi on jedno z głównych źródeł presji akustycznej w środowisku i może negatywnie wpływać na komfort życia oraz zdrowie mieszkańców. Jego poziom zależy przede wszystkim od natężenia ruchu, udziału pojazdów ciężkich, prędkości poruszania się pojazdów, stanu technicznego nawierzchni oraz organizacji ruchu. Szczególnie istotnym źródłem hałasu są drogi o dużym natężeniu ruchu, w tym drogi krajowe i wojewódzkie, po których odbywa się

intensywny ruch samochodów osobowych i ciężarowych. Wysoki poziom hałasu komunikacyjnego może prowadzić do pogorszenia jakości życia mieszkańców, powodując m.in. zaburzenia snu, obniżenie koncentracji oraz pogorszenie samopoczucia.

Gmina Lubasz posiada sieć drogową o znaczeniu regionalnym i lokalnym, której podstawę stanowią trzy drogi wojewódzkie: nr 182 (Międzychód – Ujście), nr 153 (Siedlisko – Lubasz) oraz nr 140 (Wronki – Ciszkowo). Układ ten uzupełniają drogi powiatowe, gminne i wewnętrzne, zapewniające obsługę lokalną. W Tabeli 11 przedstawiono średnie dobowe natężenie ruchu na terenie gminy Lubasz, które pozwala oszacować poziom hałasu komunikacyjnego.

Tabela 11 Średnie Dobowe Natężenia Ruchu Rocznego pojazdów silnikowych na drogach krajowych i wojewódzkich na terenie gminy Lubasz w latach 2020-2021 [Źródło: Opracowanie własne na podstawie zestawienia Średnich Dobowych Ruchu Rocznego w GPR 2020/21 dla dróg krajowych i wojewódzkich]

Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych										
Numer drogi	Nazwa odcinka	Długość odcinka (km)	Pojazdy silnikowe ogółem	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych						
				Motocykle	Sam. osob. Mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciężniki
							Bez przycz.	Z przycz.		
							poj./dobę			
DW 140	Wronki (ul. Leśna) – Ciszkowo	20,701	2421	30	2061	262	37	10	16	5
DW 153	Siedlisko (DW180) – Gajewo (DW174)	9,437	649	10	517	83	10	13	1	15
DW 153	Gajewo (DW174) – Lubasz (DW182)	10,807	1126	23	978	99	6	6	2	12
Razem DW 153		20,244	1775	33	1495	182	16	19	3	27
DW 182	Wronki (ul. Leśna) – Piotrowo (DW185)	7,527	3361	32	2702	459	62	76	24	6
DW 182	Piotrowo (DW185) – Lubasz (DW153)	14,710	3605	37	2620	510	78	326	28	6
DW 182	Lubasz (DW153) – Czarnków (DW181)	4,999	6717	70	5560	581	128	308	45	25
Razem DW 182		27,236	13 683	139	10 882	1550	268	710	97	37

Analiza natężenia ruchu drogowego wskazuje, że największe obciążenie komunikacyjne występuje na drodze wojewódzkiej nr 182, gdzie zgodnie z wynikami Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/2021 średni dobowy ruch roczny wynosił prawie 13 tys. pojazdów na dobę. Strukturę ruchu zdominowały samochody osobowe, stanowiące około 80% wszystkich pojazdów silnikowych. Znacznie niższym natężeniem ruchu charakteryzują się drogi wojewódzkie o numerach 153 i 140. Średni dobowy ruch roczny dla drogi nr 140 wynosi około 2400 pojazdów dziennie, natomiast dla drogi nr 153 wynosi 1775 pojazdów spalinyowych na dobę.

Jeżeli chodzi o pozostałe źródła hałasu w gminie Lubasz to są to drobne zakłady usługowe, obiekty użyteczności publicznej oraz sezonowo maszyny rolnicze pracujące na polach.

Na terenie gminy system kolejowy tworzy 1 linia kolejowa, która ma rozgałęzienie w kierunku północnym w kierunku Piły w Goraju: linia kolejowa Wągrowiec - Bzowo – Goraj. Jednakże przystanek w Lubaszu jest nieczynny ze względu na brak ruchu osobowego, więc aktualnie nie odbywa się tam transport kolejowy, więc nie istnieje ryzyko zanieczyszczenia hałasem.

Wszystkie większe zakłady przemysłowe prowadzą działalność wewnątrz hal produkcyjnych, więc hałas przemysłowy także nie będzie stanowił problemu.

6.6 DZIEDZICTWO KULTUROWE, ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE, KULTUROWE I ARCHEOLOGICZNE

Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) formami ochrony zabytków są:

- wpis do rejestru zabytków,
- wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

6.6.1 Rejestr zabytków

Zasób najcenniejszych dóbr kultury na terenie gminy, objętych najwyższą formą ochrony prawnej na mocy wpisu do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego, obejmuje obiekty sakralne, użyteczności publicznej, rezydencjonalne oraz miejsca pamięci narodowej. Struktura rejestru w podziale na miejscowości przedstawia się następująco:

- Bzowo
 - zespół pałacowy:
 - pałac, nr rej.: A-1380 z 23.02.1973
 - park, nr rej.: A-410 z 12.03.1982
- Dębe
 - park dworski, 2 poł. XIX, nr rej.: A-411 z 12.03.1982
 - wiatrak koźlak, XIX, nr rej.: A-318/18/77 z 23.09.1977
- Klempicz
 - cmentarz ewangelicki, nr rej.: A-706 z 13.06.1990
- Krucz
 - zespół dworski, 1 poł. XIX, nr rej.: 7/Wlkp/A z 21.05.1999:
 - dwór
 - park
- Lubasz
 - kościół pw. Narodzenia NMP, ul. Kościelna, 1750-61, nr rej.: 1093/Wlkp/A z 16.01.1953
 - cmentarz przy kościele, ob. nieczynny, 1761, nr rej.: 1094/Wlkp/A z 13.06.1990
 - dzwonnica, ul. Kościelna 7 (naprzeciw kościoła), 1856, nr rej.: 1092/Wlkp/A z 17.06.2020
 - plebania, poł. XIX, nr rej.: 1095/Wlkp/A z 29.11.1968
 - cmentarz żydowski, 2 poł. XVIII, nr rej.: A-673 z 10.04.1990
 - zespół pałacowy:
 - pałac, XVIII, 1 poł. XIX, 1911, nr rej.: I/4/4/52 z 31.01.1952
 - oficyna, 1835, nr rej.: 6/A z 30.10.1964
 - park, XVIII, 1840, nr rej.: jw.
- Sławno
 - zespół pałacowy, XIX:
 - pałac, nr rej.: A-1522 z 31.05.1974
 - park, nr rej.: A-422 z 28.11.1968
- Stajkowo
 - zespół dworski, XVIII-2 poł. XIX:
 - dwór, mur.-drewn., nr rej.: 73/1/58 z 3.11.1958 (nie istnieje)
 - park, nr rej.: A-463 z 12.10.1983

6.6.2 Gminna Ewidencja Zabytków (GEZ)

Gminna ewidencja zabytków (GEZ) gminy Lubasz stanowi zbiór danych o obiektach posiadających istotne znaczenie dla tożsamości kulturowej i historycznej regionu, które nie zostały objęte indywidualnym wpisem do rejestru zabytków. Zasób ten obejmuje łącznie 150 historycznych struktur przestrzennych oraz obiektów budowlanych, występujących samodzielnie lub w ramach większych zespołów architektoniczno-krajobrazowych. Najważniejsze obiekty, które zostały ujęte w GEZ przedstawia Tabela 12.

Tabela 12 Wybrane obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków

Miejscowość	Nazwa obiektu	Funkcja obiektu	Rok powstania	Lokalizacja
Lubasz	Kościół pw. Narodzenia NMP	kościół parafialny	1750–1761	ul. Kościelna
Lubasz	Pałac	rezydencja pałacowa	1756 (przebud. XIX i 1911 r.)	ul. Wiejska 34
Lubasz	Cmentarz żydowski	cmentarz	XVII w.	ul. Ustronna
Krucz	Dwór	dwór w zespole dworsko-folwarcznym	ok. 1830 r.	Krucz 28
Bzowo	Pałac	pałac w zespole pałacowo-folwarcznym	ok. 1880 r.	Bzowo 1
Dębe	Wiatrak koźlak	młyn wiatrowy	poł. XIX w.	ul. Na Wiatrak
Sławno	Pałac	pałac w zespole pałacowo-folwarcznym	ok. 1880 r.	Sławno 1
Klempicz	Cmentarz ewangelicki	cmentarz	poł. XIX w.	Klempicz
Goraj	Dworzec kolejowy	dworzec (obecnie dom)	1913 r.	Goraj 22
Jędrzejewo	Stacja kolejowa	stacja kolejowa (obecnie dom)	IV ćw. XIX w.	Jędrzejewo 5

6.7 KRAJOBRAZ

Konieczność ochrony i racjonalnego kształtowania krajobrazu wynika z postanowień Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, ratyfikowanej przez Polskę w 2005 r. Zobowiązuje ona do uwzględniania ochrony krajobrazu w polityce przestrzennej oraz w dokumentach planistycznych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

W celu realizacji tych założeń Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwalił z dnia 27 marca 2023 r. przyjął Audyt Krajobrazowy Województwa Wielkopolskiego. Dokument ten stanowi podstawę do ochrony, kształtowania i zarządzania krajobrazem oraz wskazuje rekomendacje, które powinny być uwzględniane w planowaniu przestrzennym. Audyt identyfikuje krajobrazy priorytetowe oraz obszary szczególnie cenne pod względem przyrodniczym, kulturowym i krajobrazowym, a także wskazuje zagrożenia dla ich zachowania.

Na etapie planowania przestrzennego zaleca się uwzględnianie ustaleń audytu krajobrazowego, zwłaszcza przy wyznaczaniu terenów pod nowe inwestycje mogące wpływać na krajobraz, w tym instalacje odnawialnych źródeł energii. Pozwala to na ograniczenie konfliktów przestrzennych oraz zachowanie walorów krajobrazowych gminy.

Obszar gminy Lubasz znajduje się w granicach kilku jednostek krajobrazowych wyznaczonych w „Audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego”, przyjętym uchwałą Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego.

W Tabeli 13 zestawiono wszystkie typy krajobrazów jakie występują na terenie gminy Lubasz.

Tabela 13 Typy krajobrazów oznaczone na terenie gminy Lubasz

ID krajobrazu	Podtyp	Typ krajobrazu	Powierzchnia w granicach gminy [ha]	Udział jednostki w granicach gminy [%]
42	3b	Leśny – z przewagą siedlisk lasowych	69,2	35,7
72	2b	Wód powierzchniowych – jeziora	179,6	100,0
73	3b	Leśny – z przewagą siedlisk lasowych	157,5	100,0
296	8c	Podmiejski i osadniczy – miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	40,0	100,0
2315	8c	Podmiejski i osadniczy – miejscowości o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim	331,7	100,0
1788	3b	Leśny – z przewagą siedlisk lasowych	81,0	24,0
459	6b	Wiejski – z przewagą dużych pól	175,4	8,3
1967	6c	Wiejski – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola	623,2	83,2
1789	3b	Leśny – z przewagą siedlisk lasowych	633,2	45,4
1790	6c	Wiejski – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola	107,7	100,0

ID krajobrazu	Podtyp	Typ krajobrazu	Powierzchnia w granicach gminy [ha]	Udział jednostki w granicach gminy [%]
1961	6c	Wiejski – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola	3 680,1	22,7
411	6c	Wiejski – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola	209,0	81,1
1968	6c	Wiejski – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola	201,3	100,0
2398	3a	Leśny – z przewagą siedlisk borowych	1 835,8	8,3
2316	6c	Wiejski – z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola	2 063,5	100,0
2406	3a	Leśny – z przewagą siedlisk borowych	6 338,9	9,9

W Tabeli 14 scharakteryzowano występujące na terenie gminy Lubasz typy krajobrazów.

Tabela 14 Charakterystyka typów krajobrazów na terenie gminy Lubasz

Kod krajobrazu	Typ krajobrazu	Krótką charakterystyka
2b	Krajobraz jeziorny	Obejmuje jeziora polodowcowe oraz ich bezpośrednie otoczenie. Charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi oraz istotnym znaczeniem dla retencji wód i bioróżnorodności.
3a	Krajobraz rolniczy	Krajobraz otwarty z dominacją gruntów ornych i użytków zielonych, urozmaicony zadrzewieniami śródpolnymi, niewielkimi kompleksami leśnymi i zabudową wiejską.
3b	Krajobraz rolniczo-leśny	Mozaika pól uprawnych i lasów, z licznymi zadrzewieniami, oczkami wodnymi oraz ciekami. Pełni ważną funkcję w zachowaniu łączności ekologicznej.
6b	Krajobraz dolin rzecznych z	Obejmuje doliny rzeczne z dominacją łąk, pastwisk i terenów podmokłych. Cechuje się wysoką wartością przyrodniczą oraz znaczeniem dla retencji wód.

Kod krajobrazu	Typ krajobrazu	Krótką charakterystyka
	przewagą użytków zielonych	
6c	Krajobraz dolin rzecznych o mozaikowej strukturze siedlisk	Tworzą go doliny rzeczne z lasami łęgowymi, zaroślami, szuwarami, starorzeczami, terenami podmokłymi i użytkami zielonymi. Stanowi ważny element krajowego systemu korytarzy ekologicznych.
8c	Krajobraz leśny	Rozległe kompleksy leśne, głównie bory sosnowe, z udziałem siedlisk liściastych i wilgotnych. Charakteryzuje się wysokim stopniem naturalności oraz dużym znaczeniem dla ochrony przyrody i migracji zwierząt.

Zgodnie z Audytem krajobrazowym województwa wielkopolskiego, na terenie gminy Lubasz nie występują krajobrazy priorytetowe.

6.8 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, pola elektromagnetyczne obejmują pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Ich źródłem są przede wszystkim linie i stacje elektroenergetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej, urządzenia radiokomunikacyjne i radiolokacyjne oraz powszechnie użytkowane urządzenia elektryczne.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko i zdrowie ludzi zależy od ich częstotliwości oraz natężenia. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu ich poziomów poniżej wartości dopuszczalnych lub ich ograniczeniu w przypadku stwierdzenia przekroczeń.

Badaniem poziomów pól elektromagnetycznych zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. Nr 192, poz. 1883).

Na przestrzeni ostatnich lat, na terenie gminy Lubasz nie przeprowadzono badania poziomów pól elektromagnetycznych, ale dotychczas prowadzone pomiary na terenie województwa wielkopolskiego nie wykazują przekroczeń obowiązujących norm w rejonach objętych monitoringiem. Przykładowo z pomiarów przeprowadzonych w sąsiedniej gminie Czarnków

w 2020 roku, otrzymano wartość 0,74 V/m przy niepewności pomiarowej na poziomie 0,19 V/m. Wówczas średnia dla obszaru wynosiła 0,58 V/m.

6.9 FORMY OCHRONY PRZYRODY

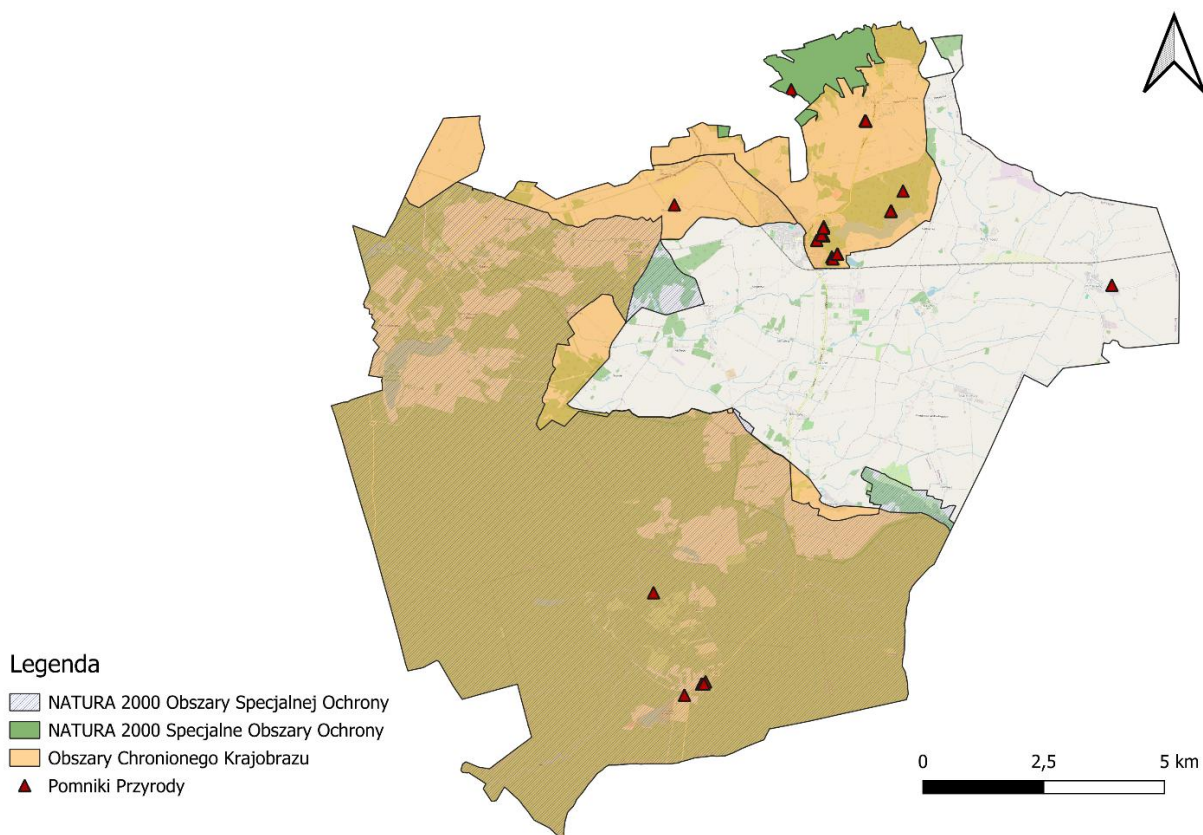
Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 13 z późn. zm.) do form ochrony przyrody zalicza się: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Według danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, na terenie gminy Lubasz znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar chronionego krajobrazu
 - Dolina Noteci
 - Puszcza Notecka
- Obszar Natura 2000
 - Dolina Noteci (PLH300004) – obszar ochrony siedlisk
 - Puszcza Notecka (PLB300015) – obszar specjalnej ochrony ptaków
- Liczne pomniki przyrody (18) i użytki ekologiczne (10)

Na terenie gminy nie znajdują się formy ochrony przyrody w postaci parków narodowych i krajobrazowych, rezerwatów, stanowisk dokumentacyjnych, a także zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Formy ochrony przyrody w gminie Lubasz przedstawiono na Rysunku 7.

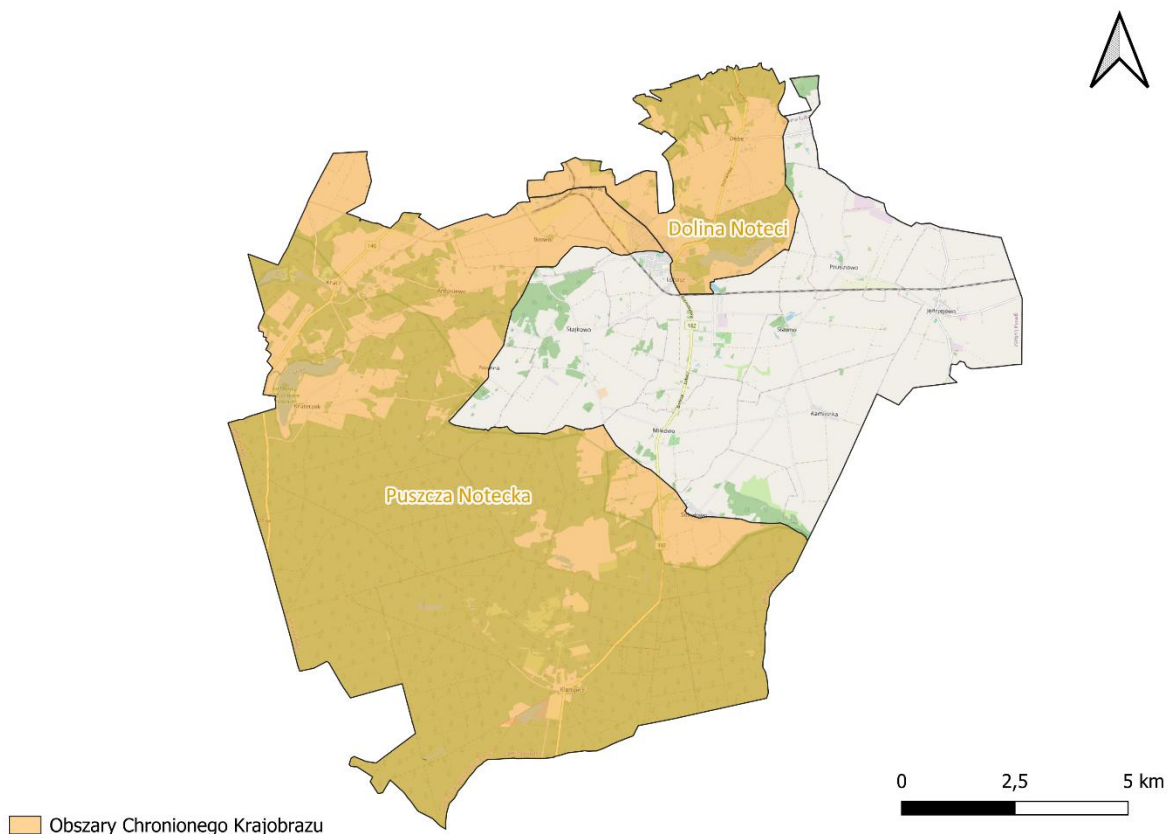
Rysunek 7 Formy ochrony przyrody na terenie gminy Lubasz

6.9.1 Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu Dolina Noteci charakteryzuje się krajobrazem o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem. Pełni także funkcje korytarzy ekologicznych. Został ustanowiony Uchwałą Nr IX/56/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile z dnia 31 maja 1989 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim.

Obszar chronionego krajobrazu Puszcza Notecka stanowi jeden z większych kompleksów leśnych w kraju. Obejmuje część obszaru Pojezierza Poznańskiego i Kotliny Gorzowskiej. Został ustanowiony Uchwałą Nr IX/56/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile z dnia 31 maja 1989 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim.

Położenie obszarów chronionego krajobrazu w gminie Lubasz przedstawiono na Rysunku 8.

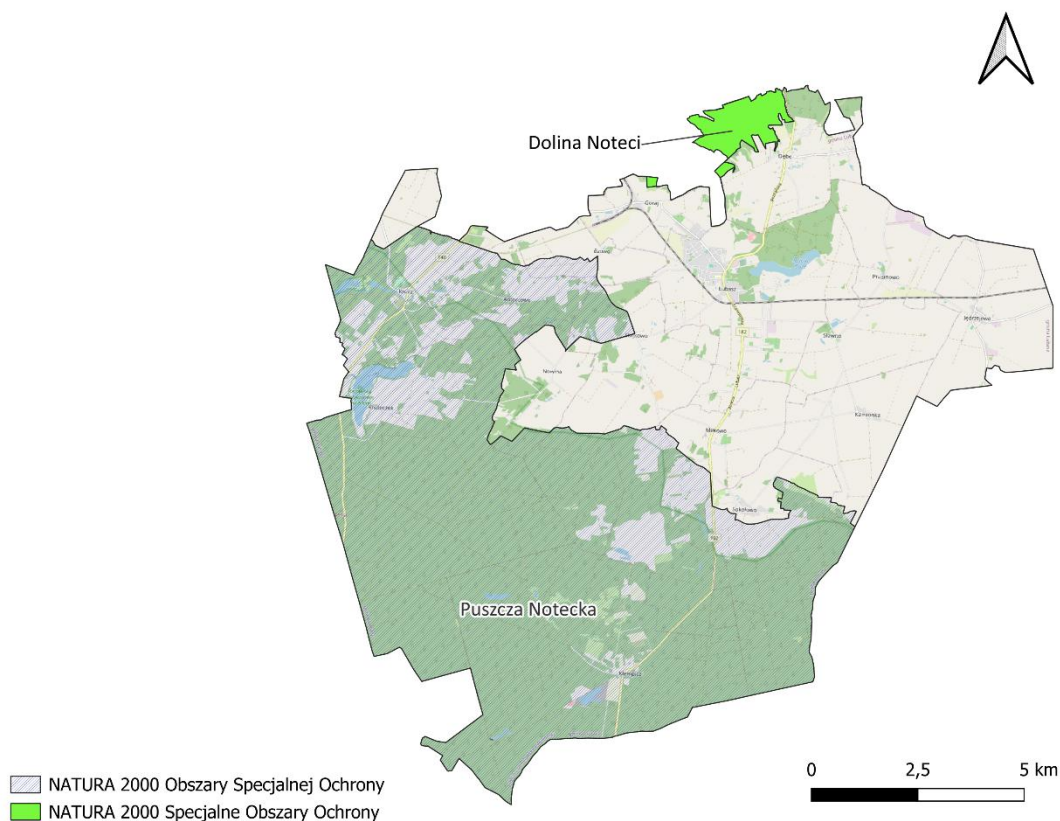
Rysunek 8 Obszary chronionego krajobrazu w gminie Lubasz

6.9.2 Obszary Natura 2000

Obszar Natura 2000 Dolina Noteci ustanowiono Decyzją Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmującą, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE). Zajmuje powierzchnię 50532 ha. Na terenie obszaru znajdują się m.in. torfowiska niskie, łąki łęgowe, trzcinowiska, a także lasy: buczyny i dąbrowy. W Dolinie Noteci notowano 22 gatunki ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy ptasiej, obecność płazów objętych ścisłą ochroną gatunkową np. kumak nizinny, a także ssaków wymienionych w załączniku II Dyrektywy siedliskowej np. bóbr europejski i wydra europejska.

Obszar Natura 2000 Puszcza Notecka został ustanowiony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Zajmuje powierzchnię 178 256 ha na terenie Województwa Wielkopolskiego i Lubuskiego. Stanowią go zwarty kompleks borów sosnowych w międzyrzeczu

Noteci i Warty, dobrze zachowany kompleks łąkowy, zespół wydm śródlądowych, a także jeziora. Na terenie Puszczy Noteckiej występuje co najmniej 30 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Są to m.in. bielik, kania czarna, kania ruda, bąk, puchacz i wiele innych. Obszary NATURA 2000 na terenie gminy Lubasz przedstawiono na Rysunku 9.

Rysunek 9 Obszary Natura 2000 na terenie gminy Lubasz

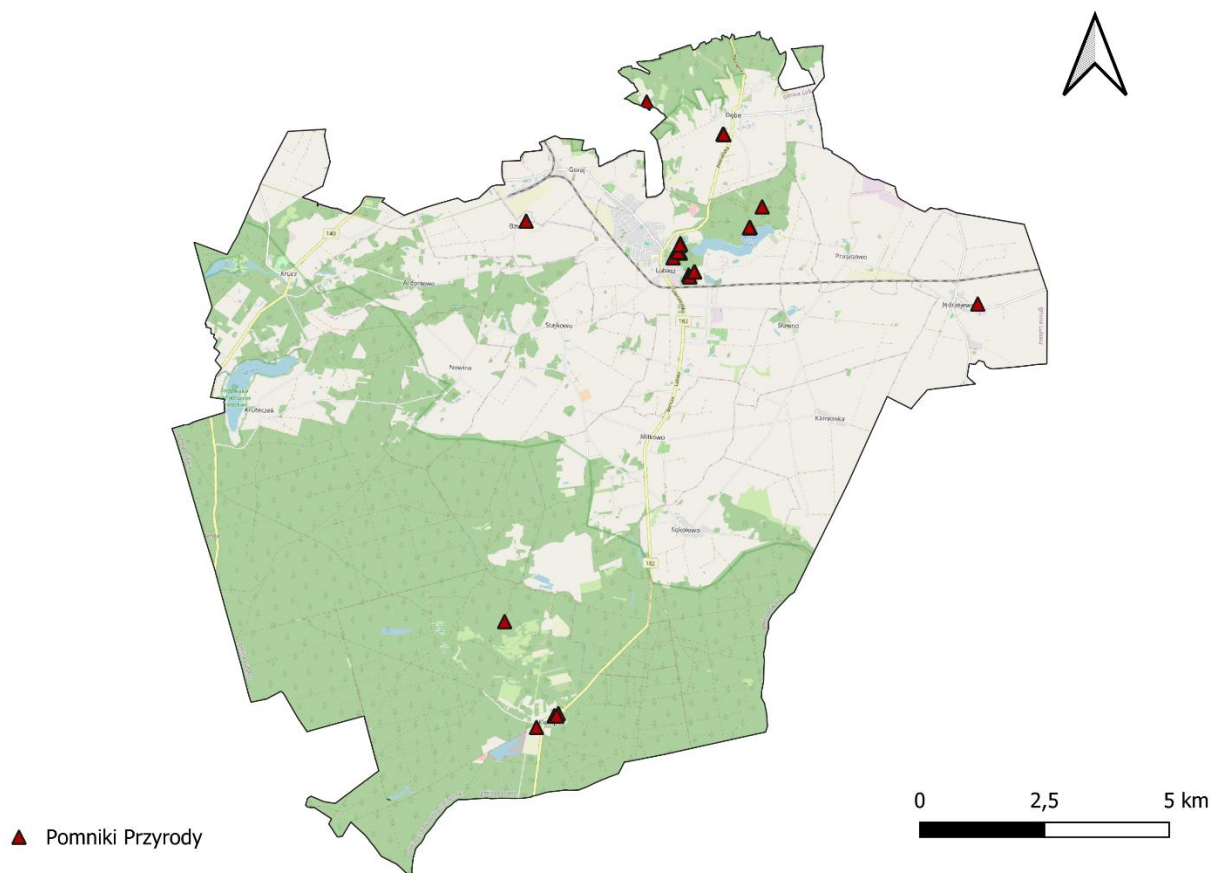
6.9.3 Pomniki Przyrody

Na terenie gminy Lubasz zlokalizowanych jest 18 pomników przyrody, wszystkie z nich to drzewa, z przewagą dębu szypułkowego. Oprócz dębu, znajdują się tam także buk pospolity, platan klonolistny, sosna zwyczajna i inne. Pomniki Przyrody wraz z ich wysokością zamieszczono w Tabeli 15, a ich położenie na Rysunku 10.

Tabela 15 Pomniki przyrody na terenie gminy Lubasz

Obiekt	Gatunek	Wysokość [m]
drzewo	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i>	30
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	30
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	25

Obiekt	Gatunek	Wysokość [m]
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	25
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	25
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	30
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	25
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	25
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	25
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	25
drzewo	Platan klonolistny - <i>Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica)</i>	23
drzewo	Wierzba biała - <i>Salix alba</i>	12
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	25
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	28
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	28
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	28
drzewo	Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - <i>Pinus sylvestris</i>	18
drzewo	Platan klonolistny - <i>Platanus xacerifolia (Platanus xhispanica)</i>	25
drzewo	Jesion wyniosły - <i>Fraxinus excelsior</i>	30
drzewo	Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - <i>Pinus sylvestris</i>	12
drzewo	Topola biała - <i>Populus alba</i>	30
drzewo	Topola biała - <i>Populus alba</i>	30
drzewo	Topola biała - <i>Populus alba</i>	32
drzewo	Topola biała - <i>Populus alba</i>	30
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	32
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	35
drzewo	Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - <i>Aesculus hippocastanum</i>	20
drzewo	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i>	28
drzewo	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	28
drzewo	Wierzba biała - <i>Salix alba</i>	18
drzewo	Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - <i>Aesculus hippocastanum</i>	20
drzewo	Wierzba biała - <i>Salix alba</i>	12
drzewo	Wierzba biała - <i>Salix alba</i>	10
drzewo	Wierzba biała - <i>Salix alba</i>	15

Rysunek 10 Położenie pomników przyrody na terenie gminy Lubasz

1.1.1. Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Lubasz znajduje się 10 użytków ekologicznych. Zajmują one łącznie znaczną powierzchnię i obejmują tereny łąkowe, podmokłe, bagna oraz torfowiska. Mają na celu ochronę ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk. Wymieniono je w Tabeli 16.

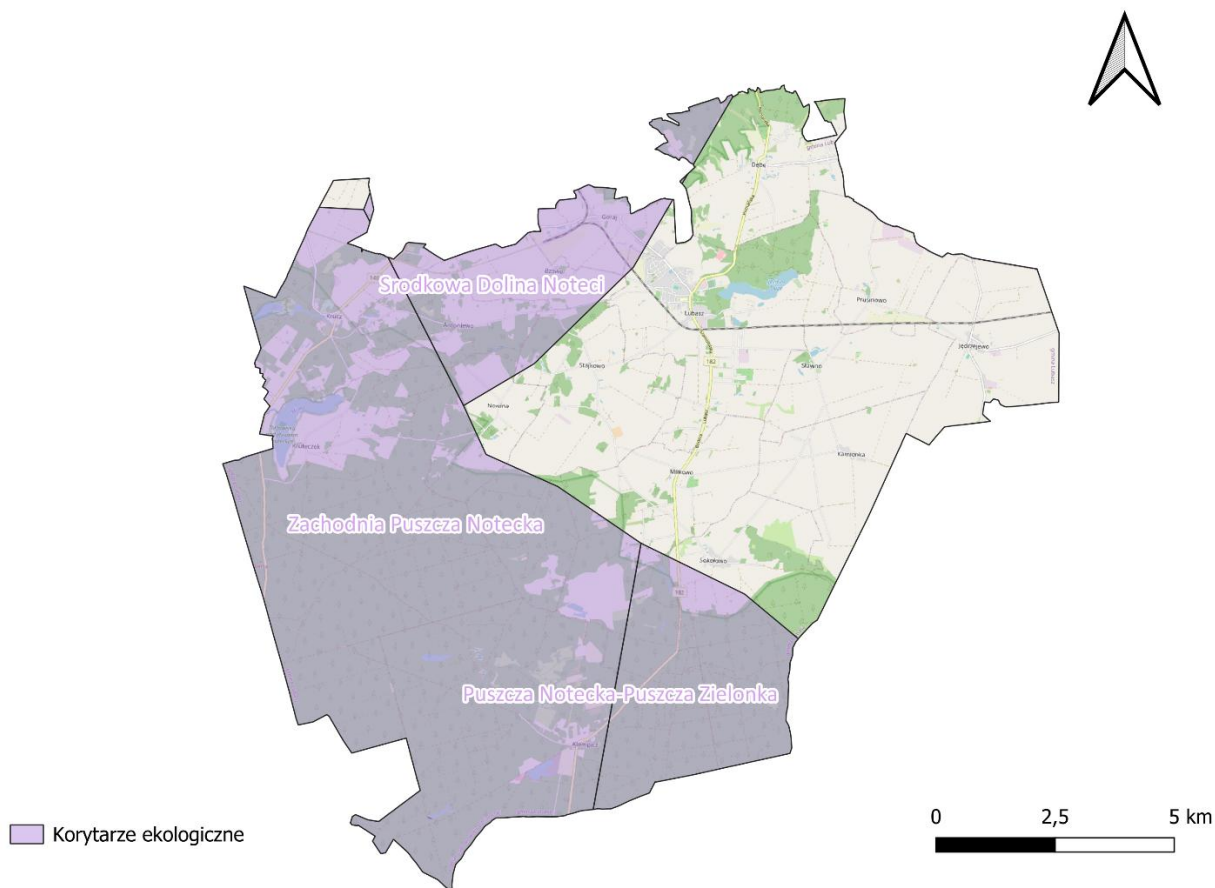
Tabela 16 Spis użytków ekologicznych na terenie gminy Lubasz

Nazwa	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Rodzaj użytku
Torfowiska nad jeziorem Kruteckim	2001-02-06	29,00	torfowisko
Nad Strugą	1997-03-04	0,45	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków
Pod Grodziskiem	2014-12-20	0,20	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków

Nazwa	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Rodzaj użytku
Ptaszyniec	2007-10-11	0,38	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków
Dębska Łąka	2007-09-11	0,50	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków
Ostoja	2013-12-19	1,10	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków
Uroczysko	1997-12-19	1,71	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków
Bagienko	2006-11-22	0,05	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków
Bobrowisko	2006-11-22	0,11	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków
Trzęsawisko	2006-11-22	0,82	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków

Największym użytkowaniem ekologicznym na terenie gminy jest Torfowisko nad jeziorem Kruteckim, zlokalizowany w miejscowości Kruteczek. Został utworzony w 2001 roku w celu ochrony zbiorowisk roślinności bagiennej i torfowiskowej. Na jego obszarze występują rzadkie gatunki roślin, takie jak żurawina błotna, widlak jałowcowaty czy rosiczka okrągłolistna.

Położenie użytków ekologicznych na terenie gminy pokazano na Rysunku 11.

Rysunek 12 Korytarze ekologiczne w gminie Lubasz

6.9.5 Fauna i flora

6.9.6 Fauna

Na obszarze gminy występuje wiele gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną prawną. Gatunki zwierząt objętych ochroną prawną częściową lub ścisłą reprezentują m.in.^{1,2}:

- Ssaki: jeż zachodni (*Erinaceus europaeus*), kret (*Talpa europaea*), wiewiórka pospolita (*Sciurus vulgaris*), bóbr europejski (*Castor fiber*), wydra europejska (*Lutra lutra*),
- Gady: zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*), jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), żółw błotny (*Emys orbicularis*)
- Płazy: ropucha szara (*Bufo bufo*), żaba trawna (*Rana temporaria*)

¹Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze działki nr 944 w Lubasz

² Uchwała Nr VI/52/2024 Rady Gminy Lubasz z dnia 29 października 2024 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubasz

- Ptaki lęgowe wodne i błotne: łabędź niemy (*Cygnus olor*), żuraw (*Grus grus*), bąk (*Botaurus stellaris*), perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), słowik rdzawy (*Luscinia megarhynchos*), remiz (*Remiz pendulinus*), bączek (*Ixobrychus minutus*), kormoran (*Phalacrocorax carbo*), czajka (*Vanellus vanellus*), wodnik (*Rallus aquaticus*).
- Ptaki migrujące w okresie przelotów lub na żerowiska: bielik (*Haliaeetus albicilla*), rybołów (*Pandion haliaetus*), łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*), śmieszka (*Chroicocephalus ridibundus*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), bocian czarny (*Ciconia nigra*).

Przez Dolinę Noteci przebiegają główne trasy migracji ptactwa wodno-błotnego, przelatującego ze swych lęgówisk położonych we wschodniej Europie, Skandynawii i Syberii, na zimowiska leżące w zachodniej Europie i północnej Afryce. Na samym odcinku Nadnoteckich Łęgów występuje ich blisko 230 gatunków, z których ponad 10 wpisanych jest do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.

Możliwe jest występowanie również innych niewymienionych powyżej gatunków objętych ochroną prawną, a także okresowe i krótkotrwałe przebywanie gatunków chronionych (np. wilk (*Canis lupus*) migracja w rejonie Nadleśctwa Sarbia i Krucz).

Na terenach leśnych oraz w obrębie doliny Noteci mogą występować chronione gatunki bezkręgowców związane ze starymi drzewostanami i siedliskami leśnymi. W przypadku realizacji prac w obrębie starodrzewu wskazane jest przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej oraz dostosowanie sposobu prowadzenia robót do wyników rozpoznania terenowego.

6.9.7 Flora

Szata roślinna gminy jest zróżnicowana i pozostaje w ścisłym związku z warunkami siedliskowymi oraz ukształtowaniem terenu. Dominującym elementem krajobrazu są ekosystemy leśne Puszczy Noteckiej, w których przeważają drzewostany sosny zwyczajnej z domieszką buka, dębu, brzozy, świerka oraz olszy czarnej. W rejonie Goraja występują cenne płaty buczyn i dąbrów. Istotne znaczenie przyrodnicze posiadają również ekosystemy wodne i bagienne związane z Jeziorem Kruteckim, Jeziorem Dużym (Lubaskim) oraz doliną Noteci. W obrębie użytku ekologicznego „Torfowiska nad Jeziorem Kruteckim” występują liczne gatunki roślin charakterystycznych dla siedlisk torfowiskowych i wodnych m.in. knieć błotna, rdestnica pływająca, turzyca zaostrowana, osoka aelosowata, wywłócznik kłosowy, żurawina błotna i widlak jałowcowaty objęte ścisłą ochroną gatunkową, natomiast brzegi Jeziora Dużego porasta roślinność szuwarowa z udziałem trzciny, sitowia i tataraku oraz bogata roślinność zanurzona. Cennym elementem środowiska są również nadnoteckie łąki obejmujące torfowiska niskie, łąki zalewowe oraz fragmenty naturalnych lasów łęgowych.

Na terenie gminy Lubasz stwierdzono występowanie gatunków roślin objętych ochroną gatunkową, m.in.³:

- sasanki łąkowej (*Pulsatilla pratensis*),
- grzybienia białego (*Nymphaea alba*),
- storczyka szerokolistnego (*Dactylorhiza majalis*),
- rosiczka długolistna (*Drosera anglica*),
- kocanka piaszkowa (*Helichrysum arenarium*),
- chrobotek leśny (*Cladonia sylvatica*)
- grążel żółty (*Nuphar luteum*)

A także grzybów, takich jak:

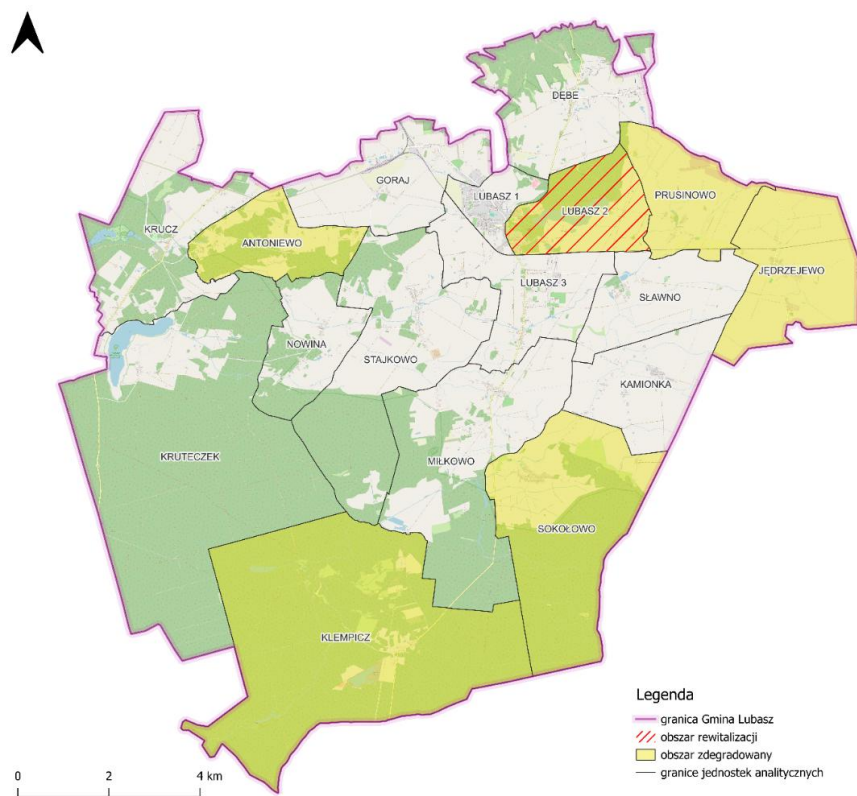
- szmaciak gałęzisty (*Sparassis crispa*), którego biotopem są lasy iglaste.

W związku z możliwością występowania gatunków chronionych na terenach objętych planowanymi inwestycjami, przed rozpoczęciem robót należy przeprowadzić odpowiednią inwentaryzację przyrodniczą, a w razie stwierdzenia ich obecności zastosować środki ochrony wynikające z obowiązujących przepisów.

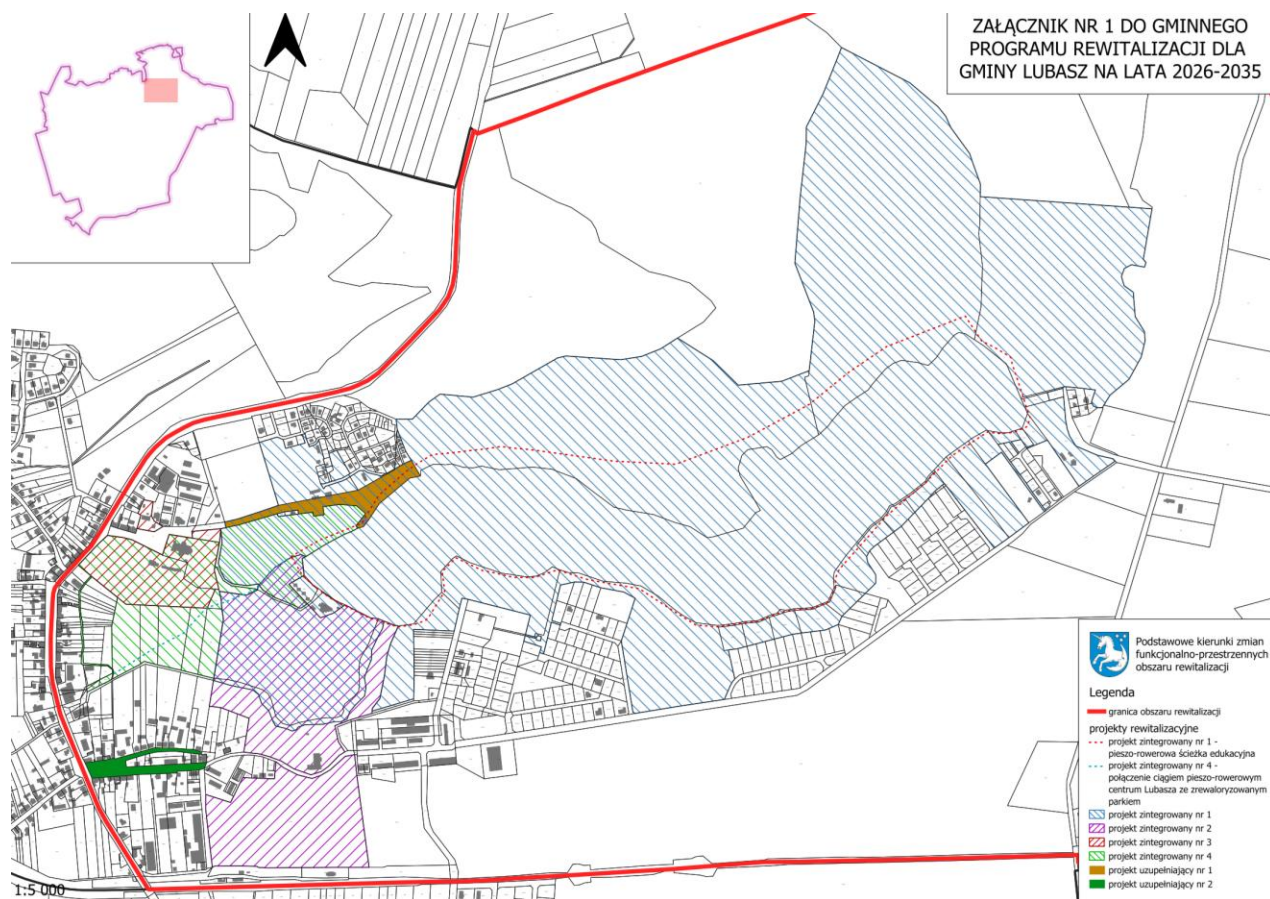
6.10 ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.

Zidentyfikowane problemy ochrony środowiska w gminie Lubasz, szczególnie istotne dla realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026–2035, koncentrują się głównie w wyznaczonym obszarze rewitalizacji (Lubasz 2) oraz wynikają z ogólnych uwarunkowań przyrodniczych gminy. Planowany obszar rewitalizacji został przedstawiony na Rysunkach 13 i 14.

³ Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze działki nr 944 w Lubaszu przestrzennego na obszarze działki nr 944 w Lubaszu

Rysunek 13 Poglądowa mapa obszaru rewitalizacji Gminy Lubasz [źródło: GPR dla gminy Lubasz na lata 2026-2035]

Rysunek 14 Planowany obszar rewitalizacji gminy Lubasz [źródło: GPR dla gminy Lubasz na lata 2026-2035]

Najważniejsze problemy środowiskowe zdiagnozowane bezpośrednio na obszarze rewitalizacji to:

- Wysokie nagromadzenie azbestu: obszar rewitalizacji charakteryzuje się znacznym nasyceniem materiałami niebezpiecznymi – zidentyfikowano tam 49 budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowo-cementowymi (wskaźnik 6,82 na 100 mieszkańców przy średniej gminnej 2,82). Łączna masa materiałów zawierających azbest w tym rejonie wynosi ponad 53 tony, co stanowi istotne zagrożenie zdrowotne i ekologiczne.
- Niska jakość powietrza i emisja niska: w jednostce Lubasz 2 występuje bardzo duża gęstość indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miął, drewno), wynosząca 25,14 szt./km², podczas gdy średnia dla całej gminy to zaledwie 8,20 szt./km². Prowadzi to do przekroczeń norm stężeń substancji szkodliwych, w tym benzo(a)pirenu, szczególnie w sezonie grzewczym.
- Uciążliwości komunikacyjne: przez obszar rewitalizacji przebiegają ruchliwe drogi wojewódzkie, co generuje wzmożony hałas oraz emisję liniową spalin. Wskaźnik zdarzeń

drogowych jest tu wyższy niż w pozostałej części gminy (1,25 na 100 mieszkańców przy średniej 0,90).

- Problemy z melioracją i stanem wód: Zidentyfikowano zaniedbania w zakresie utrzymania urządzeń wodnych, w tym wysoki poziom zamulenia Kanału Lubaskiego, co ogranicza wymianę wód i negatywnie wpływa na stan Jeziora Dużego.
- Niska świadomość ekologiczna: Podczas wizji lokalnych stwierdzono problem zalegania odpadów w reprezentacyjnych przestrzeniach publicznych, takich jak nabrzeże jeziora Lubasz oraz zespół pałacowo-parkowy.

W skali całej gminy, co ma bezpośredni wpływ na otoczenie projektów rewitalizacyjnych, występują również:

- Zły stan wód powierzchniowych: większość rzek przepływających przez gminę (Gulczanka, Kończak, Noteć, Warta) oraz jeziora (Kruleckie) charakteryzują się złym stanem ogólnym, co wynika z presji komunalnej (ścieki bytowe) oraz spływów rolniczych.
- Zagrożenia dla wód podziemnych: obserwuje się obniżanie poziomu wód gruntowych na skutek zwiększania powierzchni utwardzonych oraz nieszczelności indywidualnych zbiorników bezodpływowych (szamb), z których aż 80,7% właścicieli nie posiadało umów na wywóz nieczystości.
- Antropopresja na obszarach chronionych: istniejące formy ochrony przyrody, zajmujące aż 86% powierzchni gminy, są narażone na negatywne skutki intensyfikacji turystyki oraz rozpraszania zabudowy, co zagraża trwałości korytarzy ekologicznych.

6.11 ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Brak realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubasz na lata 2026–2035 niesie ze sobą szereg wielowymiarowych zagrożeń, które mogą doprowadzić do pogłębienia zdiagnozowanego stanu kryzysowego na obszarze rewitalizacji (Lubasz 2). GPR jest projektowany jako zaawansowane narzędzie mające nie tylko wyprowadzić ten teren z kryzysu, ale także przeciwdziałać pogłębianiu się negatywnych zjawisk oraz zapobiegać realizacji zidentyfikowanych zagrożeń.

Główne zagrożenia wynikające z zaniechania działań rewitalizacyjnych to:

- Utrwalenie i eskalacja problemów społecznych: brak interwencji może skutkować dalszym wzrostem ubóstwa, bezrobocia (szczególnie długotrwałego) oraz przestępczości, w tym czynów karalnych popełnianych przez nieletnich, które na obszarze rewitalizacji są znacznie wyższe niż średnia gminna. Istnieje realne ryzyko pogłębienia się zjawiska alkoholizmu i przemocy domowej (procedura „Niebieskiej Karty”), co trwale obniża kapitał społeczny i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.
- Pogłębienie niekorzystnych trendów demograficznych: zaniechanie projektów aktywizujących może przyspieszyć odpływ ludzi młodych z Lubasza, co w połączeniu

z niskim udziałem dzieci (grupa 0–6 lat) i wysokim odsetkiem seniorów (21,5%), doprowadzi do gwałtownego starzenia się społeczności i jej marginalizacji.

- Postępująca degradacja dziedzictwa kulturowego i technicznego: brak realizacji takich projektów jak „Powrót do korzeni” oznacza dalsze niszczenie zabytkowego pałacu w Lubasz, który już teraz jest nieużytkowany i popada w ruinę. Podobne zagrożenie dotyczy zdegradowanych obiektów komunalnych oraz infrastruktury sportowej (np. skateparku), których zły stan techniczny zagraża bezpieczeństwu użytkowników.
- Utrzymanie zagrożeń środowiskowych i zdrowotnych: rezygnacja z GPR to pozostawienie na obszarze jednostki Lubasz 2 ponad 53 ton azbestu na budynkach mieszkalnych oraz utrzymanie wysokiej emisji niskiej z indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (zagęszczenie 25,14 szt./km²), co bezpośrednio zagraża zdrowiu mieszkańców. Dodatkowo brak melioracji (np. zamulony Kanał Lubaski) będzie skutkował dalszą degradacją Jeziora Dużego.
- Stagnacja gospodarcza: brak nowych impulsów rozwojowych i nowoczesnych przestrzeni handlowo-usługowych (jak planowany plac przykościelny) może utrwalić brak nowych rejestracji podmiotów gospodarczych na tym obszarze, co osłabia stabilność lokalnego rynku pracy.
- Narastanie chaosu przestrzennego i wykluczenia: brak spójnego zagospodarowania terenów rekreacyjnych nad jeziorem oraz parku przy ul. Przyszań utrwali bariery architektoniczne, uniemożliwiając osobom ze szczególnymi potrzebami pełne uczestnictwo w życiu społeczności.

Podsumowując, brak realizacji projektowanego dokumentu GPR może doprowadzić do trwałej marginalizacji obszaru rewitalizacji, utraty cennych zabytków oraz nasilenia się zjawisk patologicznych, co w dłuższej perspektywie negatywnie wpłynie na atrakcyjność i jakość życia w całej gminie, a także na lokalną przyrodę.

7 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE

7.1 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM I WSPÓLNOTOWYM

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026–2035 jest zgodny z celami ochrony środowiska wynikającymi z dokumentów międzynarodowych oraz polityki Unii Europejskiej. Głównym założeniem tych dokumentów jest prowadzenie zrównoważonego rozwoju, ograniczanie negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko oraz poprawa jakości życia mieszkańców.

Do najważniejszych dokumentów na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym należą:

- **Agenda 2030 na rzecz Zrównoważonego Rozwoju**

Dokument Organizacji Narodów Zjednoczonych określający 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju. Z punktu widzenia Gminnego Programu Rewitalizacji istotne są przede wszystkim cele dotyczące tworzenia zrównoważonych miast i społeczności, ochrony klimatu, zapewnienia dostępu do czystej energii oraz ochrony ekosystemów lądowych. Działania przewidziane w GPR wspierają realizację tych celów poprzez poprawę jakości przestrzeni publicznych, zwiększenie efektywności energetycznej oraz rozwój terenów zieleni.

- **Porozumienie paryskie**

Międzynarodowe porozumienie klimatyczne, którego celem jest ograniczenie wzrostu średniej temperatury na świecie oraz zwiększenie zdolności do adaptacji do zmian klimatu. Cele te realizowane są m.in. poprzez ograniczanie emisji gazów cieplarnianych, poprawę efektywności energetycznej oraz rozwój odnawialnych źródeł energii. Założenia GPR wpisują się w te działania poprzez wspieranie inwestycji ograniczających zużycie energii i emisję zanieczyszczeń.

- **Konwencja o różnorodności biologicznej**

Ustanawia zasady ochrony różnorodności biologicznej, zrównoważonego użytkowania jej elementów oraz zachowania zasobów przyrodniczych dla przyszłych pokoleń. Realizacja GPR zakłada prowadzenie działań z poszanowaniem walorów przyrodniczych oraz uwzględnieniem wymagań ochrony siedlisk i gatunków.

- **Europejski Zielony Ład**

Europejski Zielony Ład jest długoterminową strategią Unii Europejskiej, której celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Dokument zakłada ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie efektywności energetycznej, rozwój odnawialnych źródeł energii, ochronę różnorodności biologicznej oraz racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi. Realizacja Programu jest zgodna z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu poprzez działania obejmujące modernizację energetyczną budynków, rozwój terenów zieleni, poprawę jakości przestrzeni publicznych oraz wykorzystanie rozwiązań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

- **Strategia UE na rzecz bioróżnorodności do 2030 r.**

Strategia stanowi jeden z filarów Europejskiego Zielonego Ładu. Jej głównym celem jest zahamowanie utraty różnorodności biologicznej, ochrona siedlisk przyrodniczych oraz odbudowa zdegradowanych ekosystemów. Dokument promuje zwiększanie powierzchni terenów zielonych, ochronę drzew oraz wzmacnianie funkcji przyrodniczych obszarów miejskich i wiejskich. Planowane działania rewitalizacyjne uwzględniają ochronę istniejącej zieleni, rozwój nowych terenów rekreacyjnych oraz zachowanie walorów krajobrazowych i przyrodniczych gminy.

- **Europejska Konwencja Krajobrazowa**

Celem Konwencji jest ochrona, właściwe gospodarowanie i kształtowanie krajobrazu jako ważnego elementu dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Dokument podkreśla konieczność uwzględniania wartości krajobrazowych podczas planowania przestrzennego oraz realizacji inwestycji. GPR realizuje te założenia poprzez odnowę przestrzeni publicznych, rewitalizację zabytków oraz zachowanie historycznego charakteru gminy Lubasz.

Cele zawarte w powyższych dokumentach zostały uwzględnione w Programie poprzez planowanie działań służących poprawie jakości przestrzeni publicznych, zwiększeniu powierzchni terenów zieleni, ochronie istniejących drzewostanów, poprawie efektywności energetycznej budynków, rozwojowi infrastruktury pieszo-rowerowej oraz wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii. Program zakłada również prowadzenie inwestycji z poszanowaniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz ograniczanie negatywnego oddziaływania na środowisko podczas realizacji przedsięwzięć.

7.2 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU KRAJOWYM

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026 – 2035 jest również zgodny z celami ochrony środowiska określonymi w krajowych dokumentach strategicznych oraz obowiązujących przepisach prawa. Najważniejsze dokumenty krajowe obejmują:

- **Polityka Ekologiczna Państwa 2030**

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 jest podstawowym dokumentem określającym kierunki działań w zakresie ochrony środowiska w Polsce. Jej celem jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców przy zachowaniu zasobów środowiska dla przyszłych pokoleń. Dokument wskazuje na potrzebę poprawy jakości powietrza, ochrony klimatu, gospodarowania wodami, ochrony różnorodności biologicznej oraz racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych. Cele GPR są zgodne z założeniami Polityki Ekologicznej Państwa poprzez rozwój terenów zieleni, poprawę efektywności energetycznej budynków, ochronę krajobrazu oraz ograniczanie presji na środowisko.

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**

Strategia określa kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Polski z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Jednym z jej priorytetów jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury, ochronę środowiska, rewitalizację obszarów zdegradowanych oraz wzmacnianie potencjału lokalnych społeczności. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026-2035 stanowi narzędzie realizacji tych założeń na poziomie lokalnym.

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)**

Strategia ta określa kierunki prowadzenia polityki regionalnej państwa zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Do jej głównych celów należą wzmacnianie spójności terytorialnej, przeciwdziałanie degradacji obszarów miejskich i wiejskich, poprawa jakości przestrzeni publicznych, rozwój infrastruktury, ochrona środowiska oraz zwiększanie odporności na zmiany klimatu.

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubasz są zgodne z celami KSRR 2030, gdyż przewidują działania służące poprawie jakości przestrzeni, modernizacji infrastruktury, zwiększeniu efektywności energetycznej budynków oraz ochronie walorów przyrodniczych i kulturowych.

- **Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030) (SPA 2020)**

Dokument określa działania służące zwiększeniu odporności kraju na skutki zmian klimatu. Wśród najważniejszych kierunków wskazuje rozwój zielonej infrastruktury, zwiększanie retencji wód opadowych, ochronę terenów biologicznie czynnych oraz dostosowanie przestrzeni publicznych do coraz częstszych zjawisk ekstremalnych. Planowane działania rewitalizacyjne uwzględniają rozwiązania sprzyjające adaptacji do zmian klimatu, w szczególności zachowanie terenów zieleni, rozwój nowych nasadzeń oraz poprawę gospodarowania wodami opadowymi.

- **Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu (KPEiK)**

Program wyznacza kierunki działań w zakresie transformacji energetycznej, poprawy efektywności energetycznej, zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji są zgodne z celami KPEiK poprzez wspieranie termomodernizacji budynków, wykorzystania OZE oraz działań prowadzących do ograniczenia zużycia energii.

- **Krajowy Program Ochrony Powietrza (KPOP)**

Program określa działania mające na celu poprawę jakości powietrza i osiągnięcie dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu. Program rewitalizacji wpisuje się w jego założenia poprzez działania ograniczające niską emisję, poprawę efektywności energetycznej budynków oraz promowanie rozwiązań niskoemisyjnych.

Akty prawne

Założenia GPR oraz przewidziane w nim działania inwestycyjne i organizacyjne muszą pozostawać w pełnej spójności z krajowymi i unijnymi ramami prawnymi. Do kluczowych aktów regulujących ten obszar należą:

- **Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji** – określa zasady przygotowania, uchwalania i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.
- **Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** – reguluje zasady prowadzenia polityki przestrzennej oraz powiązania GPR z dokumentami planistycznymi.
- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska** – działania przewidziane w GPR będą realizowane z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska oraz zapobiegania i ograniczania negatywnych oddziaływań na jego poszczególne komponenty.
- **Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody** – realizacja przedsięwzięć będzie prowadzona z poszanowaniem walorów przyrodniczych, w tym form ochrony przyrody, siedlisk oraz gatunków roślin, zwierząt i grzybów.
- **Ustawa z dnia 0 lipca 2017 r. Prawo wodne** – planowane działania będą uwzględniały wymogi dotyczące ochrony zasobów wodnych oraz właściwego gospodarowania wodami, tak aby nie powodować pogorszenia ich stanu.

8 PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, W TYM BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE

Realizacja działań zaplanowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026-2035 będzie oddziaływać na środowisko przede wszystkim w sposób pozytywny i długoterminowy. Planowane działania poprawią jakość przestrzeni do życia mieszkańców gminy, wpływając tym samym na walkę z problemami społecznymi, a także zachęcając młodych ludzi do pozostania na terenie gminy. Ponadto Plan zakłada poprawę stanu technicznego budynków użyteczności publicznej oraz obiektów zabytkowych, których postępująca degradacja mogłaby stwarzać zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców. Jednocześnie realizacja planowanych działań przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji, m.in. poprzez montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach przeznaczonych do odbudowy lub renowacji.

Na etapie realizacji poszczególnych inwestycji mogą wystąpić lokalne i krótkotrwałe oddziaływania, związane przede wszystkim z prowadzeniem robót budowlanych, takie jak emisja hałasu, pyłu, spalin, wytwarzanie odpadów czy czasowe przekształcenie powierzchni terenu. Oddziaływania te będą miały charakter odwracalny i ustaną po zakończeniu prac. Jeżeli ich wystąpienie okaże się nieuniknione, należy stosować odpowiednie rozwiązania organizacyjne i techniczne ograniczające ich zasięg oraz skalę, a w uzasadnionych przypadkach również działania kompensacyjne. Należy podkreślić, że realizacja ustaleń Programu, przy zachowaniu obowiązujących przepisów prawa oraz zastosowaniu odpowiednich środków ochrony środowiska, nie powinna powodować znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko ani zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi.

W niniejszej prognozie oceniono wpływ planowanych działań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych na stan środowiska. Szczegółową analizę wpływu realizacji Programu przeprowadzono dla poszczególnych komponentów środowiska w formie opisowej, wraz z uzasadnieniem i wnioskami. Ocenie poddano oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000, rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną, ludzi, klimat i jakość powietrza, krajobraz, powierzchnię ziemi, wody powierzchniowe i podziemne, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne, a także wzajemne zależności pomiędzy tymi elementami środowiska oraz możliwość wystąpienia oddziaływań skumulowanych.

Ze względu na strategiczny charakter Programu oraz brak szczegółowych informacji dotyczących parametrów technicznych i rozwiązań technologicznych przyszłych przedsięwzięć,

przeprowadzona ocena ma charakter prognostyczny. W analizie uwzględniono możliwe oddziaływania wynikające z realizacji poszczególnych działań, w tym również warianty mniej korzystne dla środowiska, zgodnie z zasadą przezorności oraz metodyką sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko. Analizę przedstawiono w formie opisowej wraz z merytorycznym uzasadnieniem i wnioskami wynikającymi z analizy.

W przypadku twierdzenia braku znaczących oddziaływań lub oddziaływań pozytywnych na wybrane komponenty środowiska prognoza zawiera taką informację wraz z odpowiednim uzasadnieniem.

8.1 ODDZIAŁYWANIE NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU I POZOSTAŁE OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Planowany obszar rewitalizacji „Lubasz 2” spośród form ochrony przyrody ustanowionych na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody obejmuje Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci. Ponadto w jego granicach zlokalizowany jest użytek ekologiczny „Ostoja” oraz kilka pomników przyrody.

Działania rewitalizacyjne koncentrują się na jednostce analitycznej „Lubasz 2”, która stanowi zaledwie 3,1% powierzchni gminy. Pozwala to na uniknięcie bezpośredniej ingerencji w rozległe, cenne przyrodniczo tereny rolnicze i leśne, poza tym obszarem. W związku z tym, działania planowane w celu rewitalizacji wyznaczonego obszaru gminy nie będą oddziaływały na obszary Natura 2000, ani inne formy ochrony przyrody, które są od tego obszaru oddalone.

Realizacja przedsięwzięć przewidzianych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026–2035 może oddziaływać na formy ochrony przyrody występujące na obszarze rewitalizacji, w szczególności na Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci oraz pomniki przyrody zlokalizowane na terenie zespołu pałacowo-parkowego. Z uwagi na położenie części planowanych inwestycji w granicach obszaru chronionego, ich realizacja powinna być prowadzona z uwzględnieniem przepisów regulujących zasady ochrony przyrody oraz ograniczeń wynikających z obowiązujących aktów prawnych ustanawiających tę formę ochrony.

Rozporządzenie Nr 25/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 października 2007 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu Dolina Noteci zawiera ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów, a także zakazy, do których należy się stosować w trakcie realizacji działań zawartych w GPR. Należą do nich m.in. zakaz zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk (...); zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 ze zmianami); zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień

śródpolnych, przydrożnych; zakaz wydobywania do celów gospodarczych skał, torfu oraz skamieniałości, czy też np. zakaz likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Planowane działania pozostają zgodne z celami ochrony Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci, obejmującymi zachowanie walorów krajobrazowych, ochronę różnorodności biologicznej oraz utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych. Korzystny wpływ na stan środowiska przyrodniczego będą miały przedsięwzięcia związane z rewaloryzacją terenów zieleni, obejmujące park przypałacowy oraz park przy ul. Przyszań. Wykonanie inwentaryzacji dendrologicznej, zachowanie cennych egzemplarzy drzew oraz realizacja nowych nasadzeń rodzimych gatunków przyczynią się do poprawy stanu zieleni wysokiej, zwiększenia bioróżnorodności oraz zachowania walorów krajobrazowych obszaru chronionego.

Pozytywne oddziaływanie przewiduje się również w odniesieniu do ekosystemów wodnych. Planowana poprawa funkcjonowania Kanału Lubaskiego poprzez wykonanie prac melioracyjnych ma na celu usprawnienie wymiany wód w jeziorze Lubasz oraz poprawę warunków funkcjonowania lokalnych siedlisk wodnych i wodno-błotnych, co jest zgodne z ustaleniami dotyczącymi czynnej ochrony ekosystemów, zawartymi w Rozporządzeniu Nr 25/07 Wojewody Wielkopolskiego w sprawie obszaru chronionego krajobrazu Dolina Noteci. Zakłada się, że działania te będą prowadzone z zachowaniem wymagań ochrony środowiska oraz nie spowodują trwałego pogorszenia stanu ekosystemów wodnych.

Realizacja inwestycji na obszarze chronionym wymagać będzie zachowania szczególnej ostrożności oraz dostosowania rozwiązań projektowych do obowiązujących ograniczeń. Dotyczy to w szczególności lokalizacji nowych obiektów i infrastruktury w sąsiedztwie jeziora Lubasz, prowadzenia robót ziemnych oraz zagospodarowania terenów zieleni. Prace powinny być prowadzone w sposób ograniczający przekształcenia rzeźby terenu oraz minimalizujący ingerencję w istniejące siedliska przyrodnicze.

Do potencjalnych oddziaływań niekorzystnych należy zaliczyć możliwość zwiększenia presji antropogenicznej wynikającej z intensywniejszego wykorzystania terenów rekreacyjnych po zakończeniu procesu rewitalizacji. Wzrost liczby użytkowników parków i terenów położonych nad jeziorem może prowadzić do zwiększonego obciążenia środowiska przyrodniczego oraz wzrostu ryzyka mechanicznych uszkodzeń roślinności, w tym pomników przyrody. Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 25/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 października 2007 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu Dolina Noteci, obszar ten jest chroniony m.in. przez swój ekosystem wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem. W utrzymywaniu tego terenu w odpowiednim stanie w trakcie jego użytkowania do celów turystyki i wypoczynku pomogą właśnie odpowiednio wyznaczone ścieżki

i strefy dostępne dla mieszkańców, które pozwolą na wyraźne postawienie granicy między przestrzenią dostępną do celów rekreacyjnych, a bardziej dziką częścią przyrody.

Negatywne oddziaływania mogą również wystąpić podczas realizacji robót budowlanych, zwłaszcza w przypadku prowadzenia prac ziemnych w bezpośrednim sąsiedztwie chronionych drzew. Zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń technicznych oraz prowadzenie robót pod nadzorem przyrodniczym pozwoli jednak na ograniczenie tych oddziaływań do minimum.

Realizacja Programu będzie również pośrednio pozytywnie oddziaływać na stan środowiska w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci. Korzystny wpływ związany będzie przede wszystkim z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza w wyniku termomodernizacji budynków i zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także z rozwojem infrastruktury pieszo-rowerowej, sprzyjającym ograniczeniu wykorzystania transportu samochodowego. Dodatkowym efektem będzie wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i odwiedzających, dzięki realizacji ścieżek edukacyjnych oraz działań promujących ochronę walorów przyrodniczych obszaru.

Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 25/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 października 2007 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu Dolina Noteci zakaz dotyczący realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć, do których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe i przeprowadzona procedura OOS wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę obszaru.

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026-2035 nie przewiduje realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Ewentualne inwestycje prowadzone na terenach objętych ochroną przyrody będą realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz z uwzględnieniem wymagań właściwych organów. W związku z tym, przy zastosowaniu odpowiednich środków minimalizujących, nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci ani na pomniki przyrody.

8.2 ODDZIAŁYWANIE NA ROŚLINY, ZWIERZĘTA I RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026–2035 będzie oddziaływać na różnorodność biologiczną, gatunki chronione oraz funkcjonowanie lokalnych korytarzy ekologicznych. Zakres potencjalnych oddziaływań wynika z położenia obszaru rewitalizacji „Lubasz 2” w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci oraz w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksów leśnych Puszczy Noteckiej i jeziora Lubasz, stanowiących element regionalnej sieci powiązań przyrodniczych.

Zaplanowane w Programie prace termomodernizacyjne oraz remontowe mogą wpływać negatywnie na nietoperze. Budynki, zwłaszcza starsze obiekty posiadające szczeliny w elewacjach, przestrzenie pod pokryciem dachowym lub stropodachy, mogą stanowić miejsca schronienia i rozrodu nietoperzy. Prace termomodernizacyjne oraz remontowe mogą prowadzić do likwidacji kolonii rozrodczych, utraty schronień dziennych i zimowych oraz przypadkowego uwięzienia lub śmierci osobników znajdujących się wewnątrz budynku. Potencjalne oddziaływanie może wystąpić również podczas montażu instalacji fotowoltaicznych na dachach, jeżeli prace wymagają ingerencji w konstrukcję dachu lub prowadzą do zamknięcia szczelin wykorzystywanych przez nietoperze. Należy jednak podkreślić, że same panele fotowoltaiczne zamontowane na istniejących budynkach nie stanowią istotnego zagrożenia dla nietoperzy na etapie eksploatacji. Oddziaływania dotyczą przede wszystkim etapu realizacji inwestycji i wynikają z możliwości zniszczenia lub odcięcia dostępu do wykorzystywanych schronień.

Prace związane z termomodernizacją budynków oraz montażem instalacji fotowoltaicznych na dachach mogą także oddziaływać na ptaki wykorzystujące budynki jako miejsca lęgowe i schronienia. Dotyczy to przede wszystkim gatunków synantropijnych, takich jak jerzyk (*Apus apus*), wróbel (*Passer domesticus*), oknówka (*Delichon urbicum*), dymówka (*Hirundo rustica*) czy kawka (*Corvus monedula*).

Prace prowadzone bez wcześniejszego rozpoznania przyrodniczego mogą powodować niszczenie miejsc lęgowych i schronień, płoszenie ptaków w okresie lęgowym, utratę możliwości ponownego zasiedlenia budynku po zakończeniu prac oraz przypadkowe niszczenie jaj i piskląt. W przypadku montażu paneli fotowoltaicznych na dachach może dojść również do zasłonięcia otworów wykorzystywanych przez ptaki do gniazdowania lub ograniczenia dostępu do dotychczasowych miejsc lęgowych. Skala oddziaływania uzależniona jest od rodzaju budynku, terminu prowadzenia robót oraz występowania chronionych gatunków.

Tego rodzaju działania mogą prowadzić do naruszenia zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków chronionych, określonych w rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt oraz w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

W szczególności zakazane jest m.in. umyślne zabijanie zwierząt objętych ochroną, umyślne płoszenie lub niepokojenie w miejscach rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku lub migracji, niszczenie siedlisk, ostoi i schronień, niszczenie gniazd, jaj oraz innych form rozwojowych, a także uniemożliwianie dostępu do miejsc rozrodu i schronień.

Realizacja przedsięwzięć przewidzianych w Programie będzie oddziaływać na różnorodność biologiczną przede wszystkim w sposób pozytywny. Rewaloryzacja parku przysańcowego, parku przy ul. Przysań oraz skweru przy ul. Wiejskiej, obejmująca wykonanie inwentaryzacji dendrologicznej, zachowanie wartościowego drzewostanu oraz nowe nasadzenia rodzimych gatunków drzew i krzewów, przyczyni się do zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej, poprawy struktury siedlisk oraz stworzenia korzystniejszych warunków bytowania dla bezkręgowców, ptaków i drobnych ssaków. Zachowanie oraz wzbogacenie zieleni wysokiej wpłynie również na zwiększenie różnorodności gatunkowej oraz poprawę ciągłości lokalnych siedlisk.

Pozytywne oddziaływanie przewiduje się także w odniesieniu do ekosystemów wodnych. Planowana melioracja Kanału Lubaskiego, mająca na celu poprawę wymiany wód jeziora Lubasz, może przyczynić się do ograniczenia procesów eutrofizacji, poprawy warunków tlenowych oraz zachowania właściwego stanu siedlisk organizmów wodnych i wodno-błotnych. Korzystne znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej będzie miało również uporządkowanie gospodarki wodnej oraz utrzymanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnych.

Jednocześnie realizacja Programu może powodować lokalne, krótkotrwałe oddziaływania niekorzystne. Na etapie robót budowlanych istnieje ryzyko okresowego płoszenia zwierząt, w szczególności ptaków odbywających lęgi oraz ssaków związanych z terenami leśnymi i wodnymi. Prace prowadzone w sąsiedztwie jeziora Lubasz oraz terenów zieleni mogą powodować czasowe pogorszenie warunków bytowania gatunków chronionych, zwłaszcza wydry europejskiej (*Lutra lutra*), bobra europejskiego (*Castor fiber*), żurawia (*Grus grus*), bąka (*Botaurus stellaris*) oraz innych gatunków związanych z siedliskami wodnymi i podmokłymi. Oddziaływania te będą jednak miały charakter odwracalny i ustaną po zakończeniu realizacji inwestycji.

Szczegółnej uwagi wymaga realizacja inwestycji liniowej polegającej na budowie ścieżki pieszo-rowerowej. Na etapie realizacji przedsięwzięcia mogą wystąpić krótkotrwałe i lokalne oddziaływania związane z prowadzeniem robót ziemnych, transportem materiałów budowlanych oraz pracą sprzętu budowlanego. Będą one obejmować przede wszystkim czasowy wzrost emisji hałasu i pyłu, lokalne przekształcenie powierzchni ziemi, możliwość usunięcia niewielkiej ilości roślinności oraz okresowe utrudnienia w funkcjonowaniu lokalnej fauny.

Na etapie eksploatacji ścieżka pieszo-rowerowa nie będzie stanowić istotnego źródła zanieczyszczeń ani hałasu. Ze względu na niewielką szerokość pasa inwestycji oraz brak ogrodzeń i innych trwałych barier nie przewiduje się znaczącego ograniczenia drożności lokalnych korytarzy ekologicznych ani fragmentacji siedlisk. Oddziaływanie przedsięwzięcia będzie miało charakter lokalny i w większości przypadków odwracalny.

Jednocześnie realizacja inwestycji będzie oddziaływać pozytywnie na środowisko poprzez rozwój infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego, co może przyczynić się do zwiększenia udziału transportu niezmotoryzowanego, ograniczenia wykorzystania samochodów na krótkich dystansach oraz pośredniego zmniejszenia emisji zanieczyszczeń powietrza i gazów cieplarnianych. Ponadto ścieżka poprawi dostępność terenów rekreacyjnych i zieleni.

Do potencjalnych zagrożeń należy również zaliczyć wzrost presji antropogenicznej wynikający ze zwiększonego wykorzystania terenów rekreacyjnych po zakończeniu procesu rewitalizacji. Intensyfikacja ruchu turystycznego może prowadzić do zadeptywania roślinności, degradacji runa leśnego, płoszenia zwierząt oraz zwiększenia ryzyka uszkodzenia siedlisk gatunków chronionych. Zjawiska te mogą zostać ograniczone poprzez odpowiednie ukierunkowanie ruchu użytkowników, wyznaczenie ścieżek pieszych i rowerowych, zastosowanie infrastruktury kanalizującej ruch turystyczny oraz prowadzenie działań edukacyjnych.

Istotnym elementem środowiska przyrodniczego gminy są również korytarze ekologiczne związane z doliną Noteci, Kanałem Lubaskim oraz kompleksami leśnymi Puszczy Noteckiej. Obszary te umożliwiają migrację wielu gatunków zwierząt oraz zachowanie ciągłości procesów ekologicznych. Planowane działania rewitalizacyjne nie przewidują zabudowy terenów pełniących funkcje korytarzy ekologicznych ani trwałego przerywania ich ciągłości. Zachowanie terenów zieleni, odtworzenie rodzimych zbiorowisk roślinnych oraz ograniczenie ingerencji w doliny cieków wodnych będą sprzyjały utrzymaniu drożności lokalnej sieci ekologicznej.

Przy zastosowaniu działań minimalizujących, obejmujących prowadzenie robót poza okresem lęgowym ptaków, zabezpieczenie drzew i siedlisk, ograniczenie zakresu robót ziemnych, zachowanie ciągłości terenów zieleni oraz właściwą organizację ruchu turystycznego, nie przewiduje się wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na różnorodność biologiczną, gatunki chronione ani funkcjonowanie lokalnych korytarzy ekologicznych. W perspektywie długoterminowej realizacja Programu będzie sprzyjała poprawie stanu środowiska przyrodniczego oraz zachowaniu jego wysokich walorów ekologicznych.

8.3 ODDZIAŁYWANIE NA LUDZI

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026–2035 zakłada realizację kompleksowych i zintegrowanych działań, których nadrzędnym celem jest poprawa jakości życia mieszkańców oraz ograniczenie zidentyfikowanych problemów społecznych. Program obejmuje cztery główne projekty zintegrowane oraz przedsięwzięcia uzupełniające, których realizacja ma przyczynić się do aktywizacji społeczności lokalnej, rozwoju infrastruktury publicznej oraz wzrostu atrakcyjności przestrzeni gminy.

Jednym z kluczowych przedsięwzięć jest projekt „Lubasz Aktywacja!”, realizowany na terenach położonych nad jeziorem Lubasz. W jego ramach przewiduje się odbudowę budynku dawnej recepcji i stołówki oraz przystosowanie go do pełnienia funkcji zaplecza techniczno-sanitarnego dla amfiteatru, co umożliwi organizację wydarzeń kulturalnych o większej skali. Program obejmuje również modernizację Gminnego Ośrodka Kultury wraz z rozszerzeniem oferty zajęć artystycznych i manualnych, rewitalizację terenów rekreacyjnych poprzez przebudowę skateparku i boisk sportowych, montaż monitoringu oraz oświetlenia, a także utworzenie stref zielonej rekreacji. Istotnym elementem projektu jest również budowa ścieżki edukacyjnej wokół jeziora, promującej edukację przyrodniczą i ekologiczną, oraz organizacja zajęć sportowych i rekreacyjnych, takich jak fitness, joga czy aqua aerobik, skierowanych między innymi do seniorów oraz osób ze szczególnymi potrzebami.

Kolejnym przedsięwzięciem jest projekt „Powrót do korzeni”, obejmujący rewitalizację zespołu pałacowo-parkowego. Zakres działań obejmuje renowację pałacu oraz adaptację jego wnętrza na potrzeby Muzeum Ziemi Lubaskiej, sali kinowej, kawiarni i przestrzeni warsztatowych. Planowane jest również utworzenie Domu Pielgrzyma, którego funkcjonowanie ma sprzyjać rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości i aktywizacji społecznej. Projekt zakłada ponadto zagospodarowanie parku poprzez wytyczenie alejek spacerowych, budowę leśnego placu zabaw oraz organizację gry terenowej „Śladami historii Lubasza”. Uzupełnieniem działań będą szkolenia dla seniorów dotyczące bezpieczeństwa, udzielania pierwszej pomocy oraz rozwijania kompetencji cyfrowych.

Program przewiduje również realizację projektu „Renowacja Kościoła Narodzenia NMP”, którego celem jest przeprowadzenie prac konserwatorskich kościoła i dzwonnicy oraz zagospodarowanie placu przykościelnego na potrzeby organizacji jarmarków, targów lokalnych produktów i kiermaszy. W ramach projektu planowana jest także organizacja wydarzeń integrujących społeczność lokalną, w tym koncertów organowych, warsztatów międzypokoleniowych oraz spotkań grup wsparcia.

Czwartym projektem zintegrowanym jest „Zielona Przystań Integracji”, realizowany na terenie parku przy ul. Przyszań. Zakres przedsięwzięcia obejmuje budowę ścieżki sensorycznej, parku linowego, podestu widokowego oraz stancji rowerowej, a także organizację inicjatyw obywatelskich, takich jak „Dzień Zielonej Gminy”, połączony ze wspólnym sprzątnięciem terenów zielonych i piknikiem integracyjnym. Projekt zakłada ponadto budowę ciągu pieszo-rowerowego, który poprawi dostępność komunikacyjną parku i jego powiązanie z centrum miejscowości.

Uzupełnieniem projektów zintegrowanych są przedsięwzięcia obejmujące przebudowę promenady przy ul. Kościelnej oraz rewaloryzację skweru przy ul. Wiejskiej. Działania te mają na celu poprawę estetyki przestrzeni publicznych, zwiększenie ich dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez zastosowanie oznaczeń w alfabecie Braille’a oraz rozbudowę monitoringu i energooszczędnego oświetlenia LED.

Realizacja GPR będzie oddziaływać na mieszkańców przede wszystkim w sposób pozytywny. Zakłada się wzmocnienie integracji społecznej poprzez tworzenie nowych miejsc spotkań i aktywności, takich jak kawiarnia społeczna, parki czy place zabaw, sprzyjających budowaniu relacji międzyludzkich i przeciwdziałaniu izolacji społecznej. Istotnym efektem będzie również ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego dzięki przygotowaniu oferty skierowanej do seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz dzieci i młodzieży znajdujących się w trudniejszej sytuacji społecznej. Rozbudowa systemu monitoringu, modernizacja oświetlenia oraz zagospodarowanie dotychczas zaniedbanych przestrzeni publicznych powinny przyczynić się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców i ograniczenia aktów wandalizmu.

Program będzie również sprzyjał wzmocnieniu lokalnej tożsamości poprzez odnowę najważniejszych obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym pałacu i kościoła, oraz utworzenie Muzeum Ziemi Lubaskiej. Rozszerzenie oferty edukacyjnej Gminnego Ośrodka Kultury, organizacja warsztatów, zajęć historycznych i działań z zakresu edukacji ekologicznej przyczynią się do podnoszenia poziomu wiedzy i kompetencji mieszkańców. Jednocześnie rozwój infrastruktury sportowej, rekreacyjnej oraz sieci tras pieszych i rowerowych będzie promował aktywny styl życia i poprawę stanu zdrowia społeczności lokalnej. Program może również wywołać korzystne efekty gospodarcze poprzez utworzenie nowych miejsc pracy w sektorze kultury, turystyki i usług oraz stworzenie dodatkowych możliwości rozwoju lokalnych przedsiębiorców i rzemieślników.

Pomimo licznych korzyści realizacja Programu może wiązać się również z wystąpieniem określonych zagrożeń. W okresie prowadzenia robót budowlanych mogą pojawić się czasowe utrudnienia komunikacyjne, hałas oraz inne niedogodności wpływające na komfort życia mieszkańców. Istnieje również ryzyko przeniesienia niektórych problemów społecznych, takich jak akty wandalizmu, do innych części gminy, co wymaga prowadzenia systematycznego monitoringu efektów rewitalizacji. Dodatkowym wyzwaniem pozostaje konieczność zabezpieczenia przez gminę wkładu własnego do realizacji inwestycji, co może ograniczać możliwości finansowania innych zadań samorządowych. Należy również uwzględnić możliwość wystąpienia konfliktów interesów oraz niewystarczającego zaangażowania mieszkańców w proces rewitalizacji, co może utrudniać osiągnięcie zakładanych efektów społecznych.

8.4 ODDZIAŁYWANIE NA KLIMAT I POWIETRZE

Zgodnie z „Roczną oceną jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2025”, Gmina Lubasz położona jest w granicach strefy wielkopolskiej, dla której obowiązuje aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, przyjęta Uchwałą Nr XXI/503/26 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 stycznia 2026 r. Dokument ten określa działania naprawcze mające na celu osiągnięcie i utrzymanie wymaganych standardów

jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z sektora komunalno-bytowego, transportu oraz pozostałych źródeł zanieczyszczeń.

Realizacja przedsięwzięć przewidzianych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026–2035 będzie oddziaływać na klimat oraz jakość powietrza zarówno w sposób bezpośredni, jak i pośredni. Planowane działania zostały ukierunkowane na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększenie efektywności energetycznej budynków oraz rozwój rozwiązań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu. Jest to szczególnie istotne na obszarze rewitalizacji, gdzie jednym z głównych problemów środowiskowych pozostaje wysoki udział indywidualnych źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe oraz związana z nimi niska emisja.

Do najważniejszych działań o pozytywnym wpływie na klimat (w tym mikroklimat) i jakość powietrza należy zaliczyć kompleksową termomodernizację budynków użyteczności publicznej, obejmującą między innymi siedzibę Gminnego Ośrodka Kultury, budynek wypożyczalni sprzętu wodnego oraz zabytkowy pałac. Zakres planowanych prac obejmuje wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, docieplenie przegród budowlanych oraz modernizację systemów grzewczych. Realizacja tych przedsięwzięć przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię cieplną, a tym samym do ograniczenia emisji pyłów zawieszonych oraz gazów cieplarnianych związanych z ogrzewaniem budynków. Działania te wpisują się w założenia Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.

Istotnym elementem Programu jest również wykorzystanie odnawialnych źródeł energii poprzez montaż instalacji fotowoltaicznych na dachach modernizowanych obiektów. Produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych pozwoli na ograniczenie zapotrzebowania na energię pochodzącą z paliw kopalnych, przyczyniając się do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla oraz poprawy bilansu energetycznego gminy.

Stopniowe wprowadzane paneli fotowoltaicznych, a także termomodernizacja budynków jest szczególnie ważna w kontekście eliminacji przekroczeń benzo(a)pirenu, którego głównym źródłem jest wykorzystanie paliw stałych w indywidualnych źródłach ciepła.

Pozytywny wpływ na jakość powietrza będzie miał także rozwój infrastruktury przeznaczonej dla ruchu pieszego i rowerowego. Program przewiduje budowę ścieżki edukacyjnej wokół jeziora Lubasz, nowego ciągu pieszo-rowerowego łączącego park z centrum miejscowości, przebudowę promenady przy ul. Kościelnej z wyznaczeniem drogi rowerowej oraz utworzenie punktu ładowania rowerów i hulajnóg elektrycznych. Działania te mają na celu promowanie zrównoważonych form mobilności oraz ograniczenie wykorzystania transportu samochodowego, co może przyczynić się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych.

W nawiązaniu do SPA 2020, znaczenie dla łagodzenia skutków zmian klimatu będzie miała również rewaloryzacja terenów zieleni obejmująca zagospodarowanie parku przypałacowego,

parku przy ul. Przystań oraz skweru przy ul. Wiejskiej. Planowane nasadzenia rodzimych gatunków drzew i krzewów zwiększą powierzchnię biologicznie czynną, poprawią warunki retencji wód opadowych, wpłyną korzystnie na lokalny mikroklimat oraz zwiększą zdolność środowiska do pochłaniania dwutlenku węgla i zatrzymywania zanieczyszczeń powietrza. Dodatkowo może to wpłynąć pozytywnie na poprawę warunków termicznych i wilgotnościowych poprzez zwiększenie zacienienia, intensyfikację ewapotranspiracji oraz ograniczenie nagrzewania powierzchni. Zieleń wysoka będzie również pełnić funkcję naturalnej bariery przeciwwiatrowej, wpływając lokalnie na warunki anemometryczne.

Korzystnym rozwiązaniem będzie także modernizacja systemu oświetlenia poprzez zastąpienie istniejących opraw energooszczędnym oświetleniem LED na terenach rekreacyjnych oraz w budynkach objętych rewitalizacją. Działanie to przyczyni się do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej, a pośrednio również do ograniczenia emisji zanieczyszczeń związanych z produkcją energii w źródłach konwencjonalnych.

Realizacja działań zawartych w Programie może prowadzić do lokalnych korzystnych zmian mikroklimatu, wynikających przede wszystkim z zagospodarowania terenów zieleni, zwiększenia powierzchni biologicznie czynnych, wprowadzania nowych nasadzeń z rodzimej roślinności, które będą mogły stanowić siedliska dla różnych gatunków zwierząt, co z kolei będzie sprzyjać lokalnej bioróżnorodności. Zmiany mikroklimatu będą oddziaływały na pozostałe komponenty środowiska na różne sposoby. W przypadku jakości powietrza atmosferycznego, zwiększenie udziału zieleni przyczyni się do ograniczenia zapylenia, wychwytywania części zanieczyszczeń oraz obniżenia temperatury powietrza w okresie letnim. Dodatkowo termomodernizacja budynków i poprawa efektywności energetycznej mogą prowadzić do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych. Większa powierzchnia biologicznie czynna sprzyja retencji wód opadowych i zwiększeniu infiltracji do gruntu, co poprawia warunki zasilania wód podziemnych i zmniejsza ryzyko podtopień, więc bezpośrednio przekłada się na poprawę w kwestiach wód powierzchniowych i podziemnych. Działania te mają na celu wydłużenie czasu obiegu wody w zlewni i spowolnienie odpływu powierzchniowego. Ograniczenie uszczelniania powierzchni oraz rozwój terenów zieleni wpływają korzystnie na zachowanie właściwości biologicznych i fizycznych gleb, ograniczając erozję i degradację, a także pomagają ograniczać zjawisko miejskiej wyspy ciepła. Dodatkowo zmiany będą miały pozytywny wpływ na walory krajobrazowe i estetyczne, ze względu na zwiększenie ilości terenów zielonych, renowację zdegradowanych budynków i zadbanie o przestrzeń publiczną gminy Lubasz. W związku z powyższym, nie przewiduje się wystąpienia negatywnego wpływu zmian mikroklimatu na pozostałe elementy środowiska.

Oprócz zwiększania powierzchni biologicznie czynnych, a także wydłużania obiegu wody, pośród działań adaptacyjnych do zmian klimatu, przedstawionych w Prognozie należy również ochrona

i wzmacnianie struktur przyrodniczych i zachowanie drożności przyrodniczej, gdyż nie przewiduje się ingerencji w korytarze ekologiczne. Planowane działania adaptacyjne będą sprzyjały zwiększeniu odporności obszaru na skutki zmian klimatu oraz korzystnie wpłyną na lokalne warunki mikroklimatyczne.

Pomimo przewidywanych korzyści środowiskowych realizacja Programu może powodować również czasowe oddziaływania niekorzystne. Na etapie prowadzenia robót budowlanych, obejmujących prace rozbiórkowe, remontowe oraz budowę nowej infrastruktury, wystąpi okresowy wzrost emisji pyłów, spalin oraz hałasu związany z funkcjonowaniem maszyn budowlanych i transportem materiałów. Oddziaływania te będą miały charakter krótkotrwały, lokalny i odwracalny, ograniczony do czasu realizacji poszczególnych inwestycji.

Potencjalnym zagrożeniem jest również możliwość zwiększenia natężenia ruchu samochodowego w wyniku wzrostu atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji. Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej, kulturalnej i turystycznej, obejmującej między innymi muzeum, salę kinową, kawiarnię, amfiteatr oraz Dom Pielgrzyma, może prowadzić do zwiększenia liczby odwiedzających, a tym samym do wzrostu emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych, zwłaszcza w przypadku dominującego wykorzystania transportu indywidualnego.

Negatywne oddziaływania mogą wiązać się także z realizacją inwestycji na terenach leśnych. Budowa ścieżek oraz infrastruktury rekreacyjnej może wymagać wyłączenia części gruntów z produkcji leśnej, co lokalnie ograniczy zdolność tych terenów do retencji wód oraz pochłaniania dwutlenku węgla. Skala tego oddziaływania będzie jednak niewielka, a jego skutki mogą zostać częściowo ograniczone poprzez realizację nowych nasadzeń i odpowiednie zagospodarowanie terenów zieleni.

Należy również uwzględnić, że skuteczność działań zmierzających do poprawy jakości powietrza będzie uzależniona nie tylko od inwestycji realizowanych przez gminę, lecz także od aktywności mieszkańców w zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła. Ograniczone możliwości finansowe części gospodarstw domowych mogą spowolnić tempo eliminacji przestarzałych kotłów wykorzystujących paliwa stałe, co w konsekwencji może opóźnić osiągnięcie zakładanych efektów środowiskowych pomimo realizacji przedsięwzięć publicznych.

GPR realizuje Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej poprzez termomodernizację budynków, ograniczanie stosowania paliw stałych, zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni gminy oraz poprzez edukację ekologiczną.

8.5 ODDZIAŁYWANIE NA KLIMAT AKUSTYCZNY

Realizacja przedsięwzięć przewidzianych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026–2035 może wiązać się z nieznacznym zwiększeniem hałasu, jednak większość tych

działań dotyczy okresowego wzrostu poziomu hałasu związanego z pracami budowlanymi oraz intensyfikacją wykorzystania niektórych przestrzeni publicznych.

Do głównych źródeł hałasu na terenie gminy należy ruch drogowy, dlatego rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej, obejmujący budowę ścieżki edukacyjnej wokół jeziora Lubasz oraz nowego ciągu pieszo-rowerowego łączącego park z centrum miejscowości może ograniczyć ilość pojazdów silnikowych przemieszczających się w tym obszarze. Inwestycje te, wraz z planowanym utworzeniem punktów ładowania rowerów i hulajnóg elektrycznych, będą sprzyjały rozwojowi zrównoważonych form mobilności oraz mogą przyczynić się do ograniczenia ruchu samochodowego, a w konsekwencji do zmniejszenia hałasu komunikacyjnego.

Korzystnym rozwiązaniem będzie również uporządkowanie organizacji wydarzeń kulturalnych poprzez modernizację amfiteatru oraz budowę odpowiedniego zaplecza technicznego. Skoncentrowanie imprez masowych w miejscu przystosowanym do ich organizacji umożliwi lepsze zarządzanie emisją dźwięku oraz ograniczenie przypadkowego rozpraszania źródeł hałasu na innych terenach rekreacyjnych. Dodatkowo rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego oraz modernizacja oświetlenia mogą przyczynić się do ograniczenia aktów wandalizmu i innych zachowań generujących nadmierny hałas, zwłaszcza w porze nocnej.

Pomimo przewidywanych korzyści realizacja GPR będzie wiązała się również z wystąpieniem okresowych oddziaływań niekorzystnych. Na etapie prowadzenia robót budowlanych, obejmujących między innymi modernizację amfiteatru, renowację pałacu i kościoła, przebudowę promenady oraz budowę nowej infrastruktury rekreacyjnej i komunikacyjnej, wystąpi czasowy wzrost poziomu hałasu związany z pracą maszyn budowlanych, transportem materiałów oraz realizacją robót ziemnych. Oddziaływania te będą miały charakter krótkotrwały, lokalny i odwracalny oraz ustaną po zakończeniu prac.

W fazie eksploatacji inwestycji należy liczyć się z możliwością wzrostu poziomu hałasu w rejonach przeznaczonych do rekreacji i organizacji wydarzeń kulturalnych. Modernizacja amfiteatru oraz planowana organizacja koncertów, imprez plenerowych i wydarzeń o charakterze rozrywkowym, a także intensywniejsze wykorzystanie skateparku, boisk sportowych, parku linowego i placów zabaw mogą powodować okresowy wzrost tła akustycznego w porównaniu ze stanem istniejącym. Oddziaływania te będą miały jednak charakter okresowy i będą związane głównie z organizacją wydarzeń oraz sezonowym zwiększeniem aktywności rekreacyjnej.

Pośrednim źródłem hałasu może być również zwiększony ruch turystyczny wynikający z rozwoju funkcji kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych obszaru rewitalizacji. Większa liczba odwiedzających może prowadzić do wzrostu natężenia ruchu pojazdów na drogach dojazdowych oraz w rejonie parkingów, powodując lokalne zwiększenie hałasu komunikacyjnego.

Należy również uwzględnić możliwość wystąpienia oddziaływań na tereny o wysokich walorach przyrodniczych. Budowa ścieżek pieszo-rowerowych oraz infrastruktury rekreacyjnej na terenach leśnych może prowadzić do okresowego zakłócenia naturalnego klimatu akustycznego tych obszarów oraz płoszenia zwierząt, zwłaszcza w czasie realizacji robót budowlanych oraz w okresach wzmożonego ruchu turystycznego. Skala tych oddziaływań będzie jednak ograniczona przestrzennie i może zostać zminimalizowana poprzez odpowiednią organizację prac oraz właściwe ukierunkowanie ruchu użytkowników.

8.6 ODDZIAŁYWANIE NA KRAJOBRAZ, POWIERZCHNIĘ ZIEMI I ZASOBY NATURALNE

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026–2035 będzie oddziaływać korzystnie na krajobraz, pozostając zgodna z założeniami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej oraz Strategicznego Planu Adaptacji do zmian klimatu (SPA 2020). Program zakłada ochronę, kształtowanie i odnowę krajobrazu poprzez zintegrowane działania obejmujące zarówno elementy przyrodnicze, jak i kulturowe.

Pozytywny wpływ na krajobraz będzie związany przede wszystkim z renowacją najcenniejszych obiektów zabytkowych, w tym zespołu pałacowo-parkowego oraz kościoła, które stanowią istotne dominanty krajobrazowe miejscowości. Uzupełnieniem tych działań będzie rewaloryzacja terenów zieleni, obejmująca park przypałacowy, park przy ul. Przysiań oraz zagospodarowanie otoczenia jeziora Lubasz. Przedsięwzięcia te przyczynią się do poprawy estetyki przestrzeni, zachowania walorów krajobrazowych oraz zwiększenia atrakcyjności rekreacyjnej obszaru.

Program przewiduje również realizację nowych elementów zagospodarowania, takich jak ścieżki edukacyjne, ścieżka sensoryczna oraz infrastruktura rekreacyjna, które wzbogacą funkcjonalność przestrzeni przy zachowaniu jej walorów krajobrazowych. Jednocześnie działania adaptacyjne, obejmujące nowe nasadzenia zieleni, poprawę stosunków wodnych oraz rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej będą sprzyjały zwiększeniu odporności krajobrazu na skutki zmian klimatu, poprawie lokalnych warunków mikroklimatycznych oraz ograniczeniu presji transportowej.

Z uwagi na charakter planowanych przedsięwzięć nie przewiduje się wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na krajobraz. Krótkotrwałe przekształcenia przestrzeni mogą wystąpić wyłącznie na etapie realizacji robót budowlanych i będą miały charakter odwracalny. W długoterminowej perspektywie realizacja Programu przyczyni się do poprawy jakości krajobrazu oraz zachowania jego walorów przyrodniczych i kulturowych.

Realizacja przedsięwzięć będzie oddziaływać na powierzchnię ziemi głównie na etapie realizacji inwestycji. Planowane prace związane z przebudową promenady, budową ścieżek pieszo-rowerowych, ścieżek edukacyjnych, alejek parkowych, parku linowego, parkingów oraz pozostałej infrastruktury rekreacyjnej będą wymagały wykonania robót ziemnych, co spowoduje

lokalne i krótkotrwałe przekształcenia powierzchni terenu oraz naruszenie wierzchniej warstwy gleby. Oddziaływania te będą miały charakter odwracalny i ograniczony do obszaru prowadzonych prac. Nie przewiduje się degradacji jakości gleb w obszarze rewitalizacji.

Negatywne oddziaływanie na zasoby naturalne związane będzie głównie z wykorzystaniem materiałów budowlanych i surowców do renowacji i budowy nowych obiektów. Natomiast termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz montaż instalacji fotowoltaicznych przyczynią się do ograniczenia zużycia energii oraz zmniejszenia wykorzystania nieodnawialnych źródeł energii, wobec czego będą oddziaływać w sposób pozytywny na zasoby naturalne.

8.7 ODDZIAŁYWANIE NA WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Jakość wód powierzchniowych na terenie gminy Lubasz wynika głównie z niewystarczająco rozwiniętej infrastruktury służącej do odprowadzania ścieków bytowych, działalności rolniczej i spływów z pól do wód oraz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do cieków wodnych. Żadne prace przewidziane w GPR nie spowodują nasilenia powyższych zjawisk ani większego zanieczyszczenia wód na terenie gminy, wobec czego nie przewiduje się pogorszenia jakości wód powierzchniowych i gruntowych w perspektywie długoterminowej.

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026–2035 będzie oddziaływać na wody powierzchniowe i podziemne przede wszystkim w sposób pozytywny. Do poprawy stosunków wodnych przyczyni się melioracja Kanału Lubaskiego, której celem jest usprawnienie wymiany wód w jeziorze Lubasz oraz poprawa funkcjonowania lokalnych ekosystemów wodnych. Zaniedbania w zakresie melioracji przyczyniają się do zapychania cieków wodnych, degradacji gleby, a także utrudniania prac rolniczych i budowlanych. Niska drożność kanałów i cieków wodnych wpływa m.in. na wymianę wód, co wpływa na stan jeziora Lubasz. Dlatego działanie to może przyczynić się do ograniczenia procesów eutrofizacji oraz poprawy jakości wód powierzchniowych.

Pozytywne oddziaływanie przewiduje się również w związku z rewaloryzacją terenów zieleni obejmujących park przysańcowy oraz park przy ul. Przysań. Zachowanie i rozwój powierzchni biologicznie czynnej, a także odtworzenie rowów odwadniających w obrębie parku przysańcowego będą sprzyjały zwiększeniu retencji wód opadowych, poprawie lokalnego bilansu wodnego oraz prawidłowemu funkcjonowaniu wód gruntowych. Korzystny wpływ na ochronę wód będzie miało również uporządkowanie gospodarki sanitarnej w rejonie jeziora poprzez montaż infrastruktury sanitarnej oraz pojemników na odpady, ograniczających ryzyko zanieczyszczenia wód.

Planowana modernizacja i budowa pomostów uporządkuje sposób użytkowania jeziora oraz ograniczy presję na linię brzegową, jednak realizacja tych przedsięwzięć będzie wymagała

zachowania wymagań wynikających z przepisów dotyczących ochrony wód i obszarów chronionych.

Negatywne oddziaływania będą miały charakter lokalny i krótkotrwały oraz wystąpią głównie na etapie realizacji inwestycji. Roboty ziemne prowadzone w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych mogą powodować okresowe zwiększenie mętności wód oraz ryzyko przedostania się zanieczyszczeń z placów budowy. Oddziaływania te będą miały charakter odwracalny i mogą zostać ograniczone poprzez właściwą organizację robót oraz zastosowanie odpowiednich środków zabezpieczających.

Realizacja GPR będzie sprzyjała poprawie stanu wód powierzchniowych i lokalnych stosunków wodnych, a potencjalne oddziaływania negatywne będą miały charakter krótkotrwały, lokalny i nie spowodują trwałego pogorszenia stanu jednolitych części wód.

W odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych należy wskazać, że realizacja Programu nie będzie wiązała się z działaniami mogącymi pogorszyć ich stan. Prognoza, poza melioracją Kanału Lubaskiego, nie przewiduje regulacji cieków, osuszania terenów podmokłych, likwidacji zbiorników wodnych, znaczącego poboru wód ani odprowadzania ścieków mogących wpłynąć na stan chemiczny lub ekologiczny wód. Nie przewiduje się również działań, które mogłyby trwale zmienić stosunki wodne lub ograniczyć naturalną retencję dolin rzecznych.

Mając na uwadze charakter ustaleń Programu, nie przewiduje się, aby jego realizacja mogła spowodować nieosiągnięcie celów środowiskowych określonych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”, przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. GPR nie wprowadza działań mogących pogorszyć stan jednolitych części wód, uniemożliwić poprawę ich stanu ani naruszyć zasady niepogarszania stanu wód.

Żadne działania opisane w GPR nie przewidują prowadzenia działań w obszarach strefy ochronnej ujęć wód podziemnych, a wszystkie postępowania przeprowadzane w okolicy ujęć będą zgodne z Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960 z późn. zm.).

8.8 ODDZIAŁYWANIE NA ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE

Realizacja przedsięwzięć przewidzianych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026–2035 będzie wywierać istotny pozytywny wpływ na zabytki oraz dobra materialne zlokalizowane na obszarze rewitalizacji. Głównym celem planowanych działań jest zahamowanie procesów degradacji obiektów o wartości historycznej i kulturowej, poprawa ich stanu technicznego oraz przywrócenie im funkcji społecznych, kulturalnych i turystycznych. Program koncentruje się na ochronie najcenniejszych elementów dziedzictwa kulturowego gminy,

w szczególności zespołu pałacowo-parkowego, kościoła Narodzenia Najświętszej Maryi Panny wraz z otoczeniem oraz zabytkowej dzwonnicy.

Najistotniejsze pozytywne oddziaływania będą związane z realizacją projektu „Powrót do korzeni”, obejmującego kompleksową renowację zespołu pałacowo-parkowego. Planowane prace budowlane i konserwatorskie obejmują między innymi wykonanie izolacji fundamentów, wzmocnienie murów konstrukcyjnych, remont więźby dachowej oraz odnowienie elewacji pałacu. Realizacja tych działań pozwoli na zahamowanie postępującej degradacji technicznej obiektu oraz zabezpieczenie zabytku przed dalszym niszczeniem. Dodatkowym efektem będzie adaptacja pałacu do nowych funkcji, obejmujących utworzenie Muzeum Ziemi Lubaskiej, sali kinowej, kawiarni oraz przestrzeni przeznaczonych do prowadzenia działalności edukacyjnej i warsztatowej. Nadanie obiektowi nowych funkcji użytkowych zwiększy możliwości jego bieżącego utrzymania oraz ograniczy ryzyko ponownej degradacji.

Pozytywny wpływ na stan dziedzictwa kulturowego będzie miała również realizacja projektu obejmującego renowację kościoła Narodzenia Najświętszej Maryi Panny. Zakres prac przewiduje przeprowadzenie robót konserwatorskich dotyczących murów, elementów wyposażenia oraz zabytkowych organów, a także wykonanie specjalistycznych zabiegów zabezpieczających drewniane elementy wyposażenia przed dalszą degradacją biologiczną. Działania te przyczynią się do zachowania wartości historycznych i artystycznych jednego z najważniejszych zabytków gminy.

Istotnym elementem Programu będzie również rewaloryzacja otoczenia obiektów zabytkowych. Planowane zagospodarowanie parku przypałacowego oraz uporządkowanie przestrzeni wokół kościoła poprawią walory krajobrazowe i estetyczne tych miejsc, zwiększą ich dostępność oraz wyeksponują historyczne obiekty w strukturze przestrzennej miejscowości. Korzystnym efektem będzie także rozwój funkcji społecznych i turystycznych tych obszarów, co może przyczynić się do zwiększenia zainteresowania lokalnym dziedzictwem kulturowym.

Realizacja Programu będzie również sprzyjała wzmacnianiu lokalnej tożsamości i ochronie dziedzictwa kulturowego. Odnowione obiekty zabytkowe, wykorzystywane na potrzeby działalności kulturalnej, edukacyjnej i społecznej, będą pełnić funkcję miejsc integracji mieszkańców oraz popularyzacji historii i tradycji gminy. Tym samym zwiększy się ich znaczenie jako elementów kształtujących tożsamość lokalnej społeczności.

Prace prowadzone przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków będą realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony zabytków oraz pod nadzorem właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków. Zakłada się również stosowanie rozwiązań poprawiających dostępność architektoniczną obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami,

przy jednoczesnym zadbanie o elementy historyczne i zabytkowe oraz ograniczeniu ingerencji w oryginalne elementy konstrukcyjne i architektoniczne.

Potencjalne oddziaływania niekorzystne będą miały przede wszystkim charakter krótkotrwały i będą związane z prowadzeniem robót budowlanych oraz konserwatorskich. W okresie realizacji inwestycji mogą wystąpić lokalne utrudnienia wynikające z czasowego wyłączenia części obiektów z użytkowania, zwiększonego ruchu pojazdów oraz prowadzenia prac remontowych. Ryzyko wystąpienia trwałych negatywnych oddziaływań na zabytki oceniane jest jako niewielkie, ponieważ wszystkie prace będą prowadzone zgodnie z wymaganiami konserwatorskimi oraz przy zastosowaniu odpowiednich technologii i materiałów.

Z punktu widzenia ochrony zabytków oraz dóbr materialnych realizację Programu należy ocenić pozytywnie. Zaplanowane działania przyczynią się do zachowania cennych obiektów historycznych, poprawy ich stanu technicznego, zwiększenia ich funkcjonalności oraz utrwalenia wartości kulturowych i krajobrazowych gminy Lubasz.

8.9 WPŁYW NA EMISJĘ PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026–2035 nie będzie powodowała znaczącego oddziaływania na poziom pól elektromagnetycznych. Program nie przewiduje realizacji przedsięwzięć stanowiących istotne źródła promieniowania elektromagnetycznego, takich jak stacje bazowe telefonii komórkowej, linie elektroenergetyczne wysokich napięć czy stacje elektroenergetyczne. Planowane działania obejmują przede wszystkim rewitalizację terenów zieleni, modernizację obiektów użyteczności publicznej, termomodernizację budynków, montaż instalacji fotowoltaicznych, modernizację oświetlenia oraz rozwój infrastruktury rekreacyjnej i pieszo-rowerowej. Urządzenia elektryczne przewidziane do zastosowania, w tym instalacje fotowoltaiczne, oprawy oświetleniowe LED, systemy monitoringu oraz punkty ładowania rowerów i hulajnóg elektrycznych, będą źródłem pól elektromagnetycznych o niewielkim zasięgu i natężeniu, spełniającym wymagania obowiązujących przepisów prawa. W związku z tym nie przewiduje się wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko ani zdrowie ludzi w zakresie pól elektromagnetycznych.

8.10 WZAJEMNE ODDZIAŁYWANIE MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI ELEMENTAMI ŚRODOWISKA I ODDZIAŁYWANIE SKUMULOWANE

Środowisko stanowi układ wzajemnie powiązanych elementów, pomiędzy którymi zachodzą liczne zależności i sprzężenia. Oznacza to, że oddziaływanie na jeden komponent środowiska może wywoływać pośrednie zmiany w pozostałych jego elementach. Z tego względu ocena skutków realizacji GPR dla gminy Lubasz, uwzględnia nie tylko bezpośredni wpływ planowanych

działań na poszczególne komponenty środowiska, ale również ich wzajemne oddziaływania oraz możliwość występowania oddziaływań skumulowanych.

Realizacja przedsięwzięć przewidzianych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026–2035 będzie oddziaływać jednocześnie na wiele elementów środowiska, powodując występowanie wzajemnych powiązań oraz efektów skumulowanych. Ze względu na charakter Programu przeważać będą oddziaływania pozytywne, wynikające z kompleksowego podejścia do zagospodarowania przestrzeni oraz poprawy jakości środowiska.

Rewaloryzacja terenów zieleni, nowe nasadzenia oraz zachowanie istniejącego drzewostanu będą korzystnie oddziaływać jednocześnie na bioróżnorodność, krajobraz, klimat lokalny, retencję wód opadowych oraz jakość powietrza. Poprawa stosunków wodnych poprzez meliorację Kanału Lubaskiego będzie sprzyjać poprawie funkcjonowania ekosystemów wodnych, co pośrednio wpłynie również na stan siedlisk przyrodniczych i walory krajobrazowe obszaru. Z kolei termomodernizacja budynków, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej przyczynią się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych oraz poprawy warunków klimatu lokalnego.

Oddziaływania skumulowane o charakterze negatywnym mogą wystąpić przede wszystkim na etapie realizacji inwestycji. Jednoczesne prowadzenie robót budowlanych może powodować okresowy wzrost emisji hałasu, zapylenia, drgań oraz zwiększone natężenie ruchu pojazdów budowy. W przypadku prowadzenia kilku przedsięwzięć równocześnie możliwe jest także czasowe zwiększenie presji na powierzchnię ziemi, wody powierzchniowe oraz roślinność. Oddziaływania te będą jednak miały charakter lokalny, krótkotrwały i odwracalny oraz ustaną po zakończeniu robót.

Nie przewiduje się wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań skumulowanych na obszary chronione, różnorodność biologiczną, wody, krajobraz ani zabytki. Zastosowanie działań minimalizujących, właściwe prowadzenie robót budowlanych oraz przestrzeganie wymagań wynikających z przepisów ochrony środowiska pozwolą ograniczyć potencjalne oddziaływania do poziomu niepowodującego trwałych zmian w środowisku

W konsekwencji należy stwierdzić, że skumulowany efekt realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026-2035 będzie miał charakter korzystny i przyczyni się do poprawy jakości środowiska oraz ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego poziomu ochrony jego zasobów przyrodniczych i kulturowych.

9 ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Ze względu na charakter Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026–2035 przewiduje się, że realizacja jego ustaleń będzie oddziaływać na środowisko przede wszystkim w sposób pozytywny. Potencjalne oddziaływania niekorzystne będą miały głównie charakter lokalny, krótkotrwały i odwracalny oraz będą związane przede wszystkim z etapem realizacji robót budowlanych. W celu ograniczenia ich skali oraz zapobiegania negatywnym skutkom dla środowiska konieczne będzie stosowanie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, technicznych i przyrodniczych.

Podstawowym działaniem minimalizującym wpływ inwestycji na zieleń będzie przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji dendrologicznej przed rozpoczęciem prac na terenach parkowych oraz w sąsiedztwie istniejących drzew. Inwentaryzacja umożliwi ocenę stanu zdrowotnego drzew, wyznaczenie stref ochronnych systemów korzeniowych oraz odpowiednie dostosowanie przebiegu alejek, lokalizacji oświetlenia, infrastruktury technicznej i pozostałych elementów zagospodarowania. W trakcie realizacji robót drzewa przeznaczone do zachowania powinny zostać zabezpieczone przed uszkodzeniami mechanicznymi, a wszelkie prace ziemne prowadzone w ich pobliżu wykonywane z zachowaniem szczególnej ostrożności oraz pod nadzorem dendrologicznym lub przyrodniczym.

W celu ochrony różnorodności biologicznej oraz ograniczenia oddziaływania na siedliska przyrodnicze roboty budowlane powinny być prowadzone w granicach niezbędnych do realizacji inwestycji, z maksymalnym wykorzystaniem terenów już przekształconych. W przypadku konieczności usunięcia drzew lub krzewów działania te powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków, po wcześniejszym sprawdzeniu, czy nie stanowią one miejsc gniazdowania lub schronienia chronionych gatunków zwierząt wspomnianych w punkcie 6.9.6. W uzasadnionych przypadkach należy zapewnić nadzór przyrodniczy nad realizacją prac.

Przed przeprowadzeniem termomodernizacji budynków, należy przeprowadzić ich inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną, pod kątem występowania gatunków chronionych ptaków i nietoperzy, gdyż stanowią one potencjalne siedlisko dla m.in. wróbli, jerzyków i jaskółek. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji. Utracone

miejsca schronienia powinny zostać zrekompensowane poprzez montaż budek lęgowych i schronów dla nietoperzy.

W stosunku ww. gatunków zwierząt, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt obowiązują następujące zakazy:

- umyślnego zabijania;
- umyślnego okaleczania lub chwytania;
- umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych;
- transportu;
- chowu;
- zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania;
- niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień;
- umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;
- zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków;
- wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;
- umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

W odniesieniu do jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*) obowiązuje dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym – w miejscach rozrodu i wychowu młodych – oraz w miejscach żerowania zgromadzeń ptaków migrujących lub zimujących.

W przypadku nietoperzy obowiązuje również zakaz umyślnego płoszenia i niepokojenia, a także fotografowania, filmowania lub prowadzenia obserwacji mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie.

Jeżeli realizacja przedsięwzięcia wiązałaby się z koniecznością naruszenia zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków chronionych, przed rozpoczęciem prac należy uzyskać stosowne zezwolenie na odstępstwa od zakazów, wydawane przez właściwy organ ochrony przyrody zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody.

Przy zachowaniu powyższych wymagań oraz obowiązujących przepisów prawa nie przewiduje się wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięć przewidzianych w Programie na chronione gatunki ptaków i nietoperzy wykorzystujące budynki jako miejsca lęgowe lub schronienia.

Na terenach położonych w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Noteci” realizacja inwestycji powinna uwzględniać zakazy i zasady ochrony określone w Rozporządzeniu Nr 25/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 października 2007 r. oraz w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W szczególności należy wykluczyć działania prowadzące do trwałego zniekształcenia rzeźby terenu, zmian stosunków wodnych nieuzasadnionych potrzebami ochrony przyrody lub racjonalnej gospodarki wodnej, likwidacji naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych oraz niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, z wyjątkiem przypadków dopuszczonych przepisami prawa. Projektowane rozwiązania powinny zapewniać zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych, istniejącej zieleni oraz siedlisk przyrodniczych, a także ograniczać ingerencję w ukształtowanie terenu do niezbędnego minimum. W sąsiedztwie pomników przyrody wszelkie prace należy prowadzić z zachowaniem wymogów wynikających z art. 45 ustawy o ochronie przyrody, w sposób eliminujący ryzyko uszkodzenia lub przekształcenia chronionych obiektów i ich strefy oddziaływania.

W celu ograniczenia oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne place budowy powinny zostać właściwie zabezpieczone przed możliwością przedostania się substancji ropopochodnych, zawiesin oraz innych zanieczyszczeń do gruntu i wód. Materiały budowlane oraz substancje niebezpieczne powinny być magazynowane w miejscach odpowiednio zabezpieczonych, natomiast sprzęt budowlany powinien być utrzymywany w należyтым stanie technicznym. Roboty prowadzone w sąsiedztwie jeziora Lubasz oraz Kanału Lubaskiego powinny być organizowane w sposób ograniczający ryzyko zwiększenia mętności wód oraz naruszenia linii brzegowej.

Ograniczenie emisji hałasu oraz zanieczyszczeń powietrza na etapie realizacji inwestycji będzie możliwe poprzez stosowanie sprawnego technicznie sprzętu budowlanego, ograniczanie czasu pracy najbardziej hałaśliwych urządzeń do pory dziennej oraz sukcesywne zraszanie powierzchni narażonych na pylenie w okresach suchych. Transport materiałów budowlanych powinien odbywać się z wykorzystaniem wyznaczonych tras oraz w sposób ograniczający uciążliwości dla mieszkańców.

W celu ograniczenia presji na obszary cenne przyrodniczo po zakończeniu realizacji przedsięwzięć wskazane jest odpowiednie ukierunkowanie ruchu turystycznego poprzez wyznaczenie ścieżek pieszych i rowerowych, stref rekreacyjnych oraz miejsc udostępnionych dla odwiedzających. Rozwiązanie to pozwoli ograniczyć zjawisko niekontrolowanego przemieszczania się użytkowników po terenach zieleni oraz zmniejszy ryzyko degradacji siedlisk i uszkodzania roślinności, w tym pomników przyrody. Należy również odpowiednio oznakować granicę obszaru chronionego krajobrazu w okolicy lasu.

W celu ograniczenia potencjalnych oddziaływań inwestycji liniowych należy w pierwszej kolejności wykorzystywać istniejące korytarze infrastrukturalne, pasy drogowe i tereny już przekształcone antropogenicznie. Przebieg nowych odcinków infrastruktury powinien być wyznaczany poza płacami siedlisk przyrodniczych, stanowiskami gatunków chronionych, terenami podmokłymi oraz lokalnymi korytarzami migracyjnymi. W przypadku ryzyka kolizji z cennymi elementami przyrodniczymi należy przeprowadzić rozpoznanie lub inwentaryzację przyrodniczą przed rozpoczęciem prac. Prace budowlane powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków oraz poza okresem migracji i rozrodu płazów, jeżeli dana lokalizacja może mieć znaczenie dla tych grup zwierząt.

W przypadku przecinania szlaków migracji zwierząt, głównie w kontekście budowy ścieżki pieszo-rowerowej, należy stosować rozwiązania zapewniające zachowanie ich drożności, takie jak przepusty, przejścia dla małych zwierząt, odpowiednie ukształtowanie skarp, brak pełnych barier terenowych lub pozostawienie prześwitów w ogrodzeniach. Na terenach podmokłych i w sąsiedztwie cieków należy stosować rozwiązania ograniczające spływ zawiesin i zanieczyszczeń do wód oraz unikać zmiany stosunków wodnych.

W przypadku wystąpienia nieuniknionych strat w zieleni lub siedliskach przyrodniczych należy zastosować działania kompensacyjne. Mogą one obejmować przede wszystkim wykonanie nasadzeń zastępczych rodzimych gatunków drzew i krzewów, odtworzenie powierzchni biologicznie czynnych, rekultywację terenów czasowo zajętych podczas realizacji inwestycji oraz odtworzenie elementów zieleni urządzonej. Zakres kompensacji powinien być każdorazowo dostosowany do charakteru i skali powstałych przekształceń. Jako przykłady roślin rodzimych odpowiednich do nasadzeń wymienić można bluszcz pospolity, bez koralowy, leszczynę pospolitą, głąg jednoszyjkowy, czy też jałowiec pospolity.

Istotnym elementem ograniczania długoterminowych oddziaływań będzie również realizacja działań proekologicznych przewidzianych w Programie, obejmujących termomodernizację budynków i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, co będzie sprzyjać ograniczaniu emisji z ogrzewania w budynkach użyteczności publicznej. Dodatkowo rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej, wpłynie na obniżenie emisji komunikacyjnej, a rewaloryzacja terenów zieleni, wiąże się z zwiększaniem udziału zieleni w przestrzeni gminy. W Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej wspomniano także o realizacji edukacji ekologicznej jako formy działań naprawczych, co również przewidziano w GPR poprzez prowadzenie działań edukacyjnych z zakresu ochrony środowiska. Przedsięwzięcia te przyczynią się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, poprawy retencji wód opadowych, zwiększenia bioróżnorodności oraz wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców. Działania te pozwolą na realizację założeń i działań naprawczych Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej i będą wspierały

osiągnięcie jej celów poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz poprawę jakości powietrza na terenie gminy Lubasz.

Przy realizacji wszystkich przedsięwzięć należy przestrzegać wymagań wynikających z ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o ochronie przyrody, ustawy Prawo wodne oraz przepisów dotyczących ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów. Szczególne znaczenie ma stosowanie zasady przezorności, ograniczanie oddziaływań u źródła oraz wykorzystywanie najlepszych dostępnych rozwiązań technicznych i organizacyjnych.

Przy zastosowaniu wskazanych środków zapobiegających, ograniczających i – w razie potrzeby – kompensacyjnych nie przewiduje się wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Lubasz na lata 2026–2035.

10 ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM WYBORU I OPISEM METOD ICH OCENY LUB WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Rozwiązania alternatywne mogą obejmować odmienne sposoby osiągnięcia celów dokumentu, różne warianty lokalizacji przedsięwzięć, zastosowanie odmiennych technologii lub organizacji realizacji inwestycji, a także wariant polegający na odstąpieniu od realizacji planowanych działań (wariant zerowy).

GPR dla gminy Lubasz określa cele i kierunki działań zmierzających do wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, a także przeciwdziałania pogłębianiu negatywnych zjawisk zdiagnozowanych w tym obszarze. Rozwiązania przyjęte w Programie zostały opracowane na podstawie diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej obszaru rewitalizacji oraz uwzględniają uwarunkowania wynikające z obowiązujących dokumentów planistycznych i strategicznych. Wybór przedsięwzięć wynika z konieczności przeciwdziałania zidentyfikowanym problemom społecznym przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i minimalizacji oddziaływań na środowisko. Planowane działania mają poprawić poziom życia mieszkańców poprzez poprawę stanu krajobrazu, renowację obiektów użytku publicznego, zabytków, stworzenie przestrzeni do spotkań, a także zadbanie o lokalną przyrodę poprzez nasadzenie nowej roślinności i termomodernizację budynków oraz instalowanie paneli fotowoltaicznych. Dokument nie wskazuje szczegółowych parametrów technicznych ani rozwiązań projektowych poszczególnych przedsięwzięć, dlatego na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie jest

możliwe przeprowadzenie szczegółowej analizy wariantów alternatywnych dla konkretnych inwestycji.

Możliwość rozpatrywania rozwiązań alternatywnych będzie występowała przede wszystkim na etapie przygotowania i realizacji poszczególnych przedsięwzięć, kiedy znany będzie ich zakres, technologia oraz uwarunkowania środowiskowe. Wówczas analizowane mogą być między innymi alternatywne lokalizacje planowanych obiektów np. ścieżki pieszo rowerowej, przebieg infrastruktury technicznej, sposób prowadzenia robót budowlanych czy dobór rozwiązań technologicznych ograniczających oddziaływanie na środowisko.

W niniejszej Prognozie jako rozwiązanie alternatywne rozpatrzono również wariant zerowy, polegający na odstąpieniu od realizacji Programu. Wariant ten oceniono jako niekorzystny, ponieważ prowadziłyby do dalszej degradacji przestrzeni publicznych, pogarszania stanu technicznego obiektów zabytkowych, utrzymywania się problemów społecznych oraz niewykorzystania potencjału przyrodniczego i kulturowego gminy. Brak realizacji Programu oznaczałoby również rezygnację z działań służących poprawie efektywności energetycznej budynków, rozwojowi terenów zieleni, zwiększeniu retencji, rozbudowie infrastruktury pieszo-rowerowej oraz wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii, co ograniczałoby możliwość osiągnięcia pozytywnych efektów środowiskowych.

Przeprowadzona analiza wskazuje, że rozwiązania przyjęte w Programie stanowią optymalny sposób realizacji założonych celów. Jednocześnie szczegółowe rozwiązania alternatywne powinny być rozpatrywane na dalszych etapach przygotowania poszczególnych inwestycji, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przyrodniczych, krajobrazowych, społecznych i technicznych oraz wyników wymaganych procedur administracyjnych. Wybór wariantu realizacyjnego powinien każdorazowo zmierzać do ograniczenia potencjalnych oddziaływań na środowisko przy jednoczesnym zachowaniu zakładanych efektów ekologicznych i energetycznych.

11 STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsza Prognoza oddziaływania na środowisko została opracowana dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026–2035. Jej celem było sprawdzenie czy realizacja działań zaplanowanych w Programie może wpływać na środowisko i mieszkańców oraz czy dokument jest zgodny z obowiązującymi przepisami i dokumentami dotyczącymi ochrony środowiska. Oceniono zarówno możliwe korzyści wynikające z realizacji Programu, jak i potencjalne zagrożenia oraz wskazano sposoby ich ograniczania. Przy opracowaniu Prognozy wykorzystano dostępne dane środowiskowe, obowiązujące akty prawne oraz dokumenty strategiczne krajowe, wojewódzkie i lokalne.

Gminny Program Rewitalizacji obejmuje przede wszystkim odnowę i lepsze zagospodarowanie ważnych miejsc w gminie. Zaplanowano m.in.:

- rewitalizację terenów nad jeziorem Lubasz,
- odnowę zespołu pałacowo-parkowego,
- renowację kościoła pw. Narodzenia NMP,
- zagospodarowanie parku przy ul. Przyszań,
- rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej,
- poprawę terenów zielonych, przestrzeni publicznych i infrastruktury służącej mieszkańcom.

Przeprowadzona analiza wskazuje, że większość planowanych działań będzie miała pozytywny wpływ zarówno na środowisko, jak i na jakość życia mieszkańców. Dzięki realizacji Programu przewiduje się poprawę stanu przestrzeni publicznych oraz zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia, pracy i wypoczynku. Rewitalizacja terenów zielonych oraz parków przyczyni się do poprawy estetyki otoczenia, zwiększenia powierzchni biologicznie czynnych oraz stworzenia korzystniejszych warunków dla roślin i zwierząt. Zachowanie i rozwój zieleni wpłyną również na poprawę lokalnego mikroklimatu, ograniczenie nagrzewania się terenów zabudowanych oraz zwiększenie retencji wód opadowych.

Pozytywnym efektem realizacji Programu będzie także ochrona i odnowa obiektów zabytkowych oraz zachowanie cennego dziedzictwa kulturowego gminy. Modernizacja wybranych budynków, w tym poprawa ich efektywności energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, może przyczynić się do zmniejszenia zużycia energii oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Istotnym elementem Programu jest również rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej, który będzie sprzyjał korzystaniu z alternatywnych wobec samochodu środków transportu. W dłuższej perspektywie może to przyczynić się do ograniczenia emisji spalin i hałasu komunikacyjnego, poprawy jakości powietrza oraz zwiększenia bezpieczeństwa i komfortu poruszania się mieszkańców.

Realizacja Programu będzie również oddziaływać korzystnie na sferę społeczną poprzez poprawę dostępności przestrzeni publicznych i terenów rekreacyjnych, stworzenie lepszych warunków do integracji mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy. Odnowione przestrzenie publiczne będą sprzyjały aktywnemu wypoczynkowi, organizacji wydarzeń społecznych i kulturalnych oraz budowaniu więzi lokalnej społeczności.

Negatywne oddziaływania mogą wystąpić głównie podczas prowadzenia robót budowlanych. Mogą to być między innymi hałas, zwiększony ruch pojazdów, zapylenie, czasowe utrudnienia dla

mieszkańców oraz krótkotrwałe zakłócenia w funkcjonowaniu lokalnych siedlisk zwierząt. Skutki te będą miały charakter lokalny i tymczasowy, a ich zakres można ograniczyć poprzez odpowiednią organizację robót oraz przestrzeganie przepisów dotyczących ochrony środowiska.

Szczególną uwagę zwrócono na ochronę terenów cennych przyrodniczo, w tym Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci. Prace prowadzone na tych terenach będą musiały uwzględniać obowiązujące przepisy dotyczące ochrony przyrody, zachowania drzew, siedlisk zwierząt oraz jakości wód.

W niniejszej Prognozie oceniono także, jakie mogą być skutki braku realizacji Programu. W takim przypadku można spodziewać się dalszego pogarszania stanu przestrzeni publicznych, zabytków i terenów zielonych, utrzymywania się problemów społecznych oraz niewykorzystania potencjału przyrodniczego i turystycznego gminy. Nie doszłoby również do poprawy efektywności energetycznej budynków ani rozwoju infrastruktury sprzyjającej zrównoważonej mobilności i wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii.

W dokumencie stwierdzono również, że realizacja Programu nie będzie powodować oddziaływania na środowisko poza granicami Polski, ponieważ wszystkie planowane działania mają charakter lokalny.

Podsumowując, Prognoza wskazuje, że przy zachowaniu obowiązujących przepisów oraz zastosowaniu odpowiednich środków ochronnych realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Lubasz na lata 2026–2035 przyniesie zdecydowanie więcej korzyści niż zagrożeń. Program powinien przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców, ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, zwiększenia odporności gminy na skutki zmian klimatu, poprawy jakości przestrzeni publicznych oraz wspierania zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego.

12 WYKAZ MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

12.1 PUBLIKACJE I AKTY PRAWNE

- 1) Richling, A., Solon, J., Macias, A., Balon, J., Borzyszkowski, J., & Kistowski, M. (red.). (2021). Regionalna geografia fizyczna Polski. Poznań.
- 2) Jędrzejewski i in. (2011) – Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce
- 3) Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim - raport wojewódzki za rok 2025
- 4) Europejska Konwencja Krajobrazowa sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz.U. 2006 nr 14 poz. 98)

- 5) Rozporządzenie Nr 25/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 października 2007 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Noteci”
- 6) Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2023 r. poz. 335)
- 7) Rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t. j. Dz. U. 2014 poz. 112 z późn. zm.)
- 8) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. poz. 2448)
- 9) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. poz. 1409)
- 10) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408)
- 11) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2380)
- 12) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839 z późn. zm.)
- 13) Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
- 14) Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
- 15) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z późn. zm.)
- 16) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.)
- 17) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 54).
- 18) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.)
- 19) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi
- 20) Uchwała Nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego
- 21) Uchwała Nr XXI/391/2020 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 roku - Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2020 r. poz. 5954)
- 22) Uchwała NR XXIII/204/20 Rady Gminy Lubasz z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Lubasz
- 23) Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubasz na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015

- 24) Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lubasz do roku 2020
- 25) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubasz załącznik nr 1 do Uchwały Nr VI/52/2024 Rady Gminy Lubasz z dnia 29 października 2024 roku
- 26) Prognoza oddziaływania na środowisko realizacji ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubasz, 30 czerwca 2021 r., aktualizacja styczeń 2022 r.
- 27) Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze działki nr 944 w Lubaszu

12.2 ŹRÓDŁA INTERNETOWE

- 1) HydroGeoPortal: <https://epsh.pgi.gov.pl/epsh/> (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 2) Informator PSH Główny Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce – Państwowy Instytut Badawczy; Państwowy Instytut Geologiczny: <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/psh-materialy-informacyjne/informatory-psh/4719-informator-psh-2017-gzwp/file.html> (dostęp dnia 15.07.2026 r.)
- 3) Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody prowadzony przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska: <https://crfop.gdos.gov.pl> (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 4) Dane Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie - Przegląd i generowanie Kart Charakterystyk <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje> (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 5) Bank Danych Lokalnych (<https://bdl.stat.gov.pl/bdl>) (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 6) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska: www.geoserwis.gdos.gov.pl, (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 7) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska - <https://www.gov.pl/web/gdos/ochrona-gatunkowa-roslin-zwierzat-i-grzybow> (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 8) Główny Urząd Geodezji i Kartografii (GUGiK). Warstwy SHP "Podział administracyjny Polski", 2023 r.
- 9) Klimat modelowy: <https://www.meteoblue.com> (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 10) Mapa korytarzy ekologicznych: <https://mapa.korytarze.pl/> (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 11) Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie IIAPGW: <https://www.apgw.gov.pl/> (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 12) Państwowy Instytut Geologiczny PIB, Warstwa SHP „JCWPd” i „GZWP”
- 13) Państwowy Instytut Geologiczny - Podsumowanie wyników oceny stanu JCWPd za rok 2022: https://mjwp.gios.gov.pl/g2/oryginal/2024_03/21c90a701548978d2e74b18b6a34b8e3.pdf (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 14) Państwowy Monitoring Środowiska – wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych za rok 2020: <https://www.gov.pl/web/gios/monitoring-pol-elektromagnetycznych> (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)

- 15) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad:
<https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-20202021> (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 16) Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, monitoring pól elektromagnetycznych:
<https://www.gov.pl/web/gios/monitoring-pol-elektromagnetycznych> (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 17) Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu: <https://poznan.wuoz.gov.pl/rejestr-zabytkow> (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 18) Urząd Gminy w Lubasz: <https://bip.lubasz.pl/gminna-ewidencja-zabytkow.html> (dostęp dnia: 9.07.2026 r.)
- 19) Geoportal Infrastruktury Informacji Przestrzennej – <https://www.geoportal.gov.pl/> (dostęp w dniach: 09.07.2026 r. – 17.07.2026 r.)
- 20) Państwowy Monitoring Środowiska – monitoring chemizmu gleb
<https://www.gov.pl/web/gios/monitoring-jakosci-gleby-i-ziemi> (dostęp dnia: 17.07.2026 r.)

Wrocław, dnia 17.07.2026 r.

Dane podmiotu składającego oświadczenie:

Eko Novum Pracownia Ochrony Środowiska
Natalia Golec
ul. Piękna 25d/15
50-506 Wrocław

OŚWIADCZENIE AUTORA OPRACOWUJĄCEGO DOKUMENT

Dotyczy dokumentu pn.: „Proгноza oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubasz na lata 2026-2035”.

Oświadczam, że spełniam wymagania określone w art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
Podpis składającego oświadczenie